

56. vuosikerta

muu

suu

musiikki.journal.fi

1

2026

ki

MU SIKKI

PÄÄTOIMITTAJAT

Vastaava päätoimittaja:
Sakari Ylivuori

Mikko Ojanen (Helsingin yliopisto)
Inka Rantakallio (Helsingin yliopisto)

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

TOIMITUKSEN OSOITE

Musiikki-lehti
Suomen musiikkitieteellinen seura ry
Musiikkitiede
20014 Turun yliopisto

TOIMITUSNEUVOSTO

Kaarina Kilpiö, Taideyliopisto
Meri Kytö, Turun yliopisto
Markus Mantere, Taideyliopisto
Inka-Maria Nyman, Åbo Akademi
Johanna Talasniemi, Metropolia

GRAAFINEN SUUNNITTELU JA TAITTO

Anne Rissanen
moi@annerissanen.com

TILAUKSET JA ARKISTONUMEROT

Vanhoja paperi-
vuosikertoja ja seuran
julkaisuja välittävät
seuran sihteeri
Iiris Olkkonen
mts.toimisto@gmail.com
sekä Ostinato Oy.

Ostinato Oy, Musiikkitalo
Mannerheimintie 13 a B,
00100 Helsinki,
(020) 7070443
ostinato@ostinato.fi
www.ostinato.fi

Käsikirjoitukset lähetetään toimitukseen Journal.fi-alustan kautta.
Ennen lähettämistä tutustu huolellisesti kirjoittajaohjeisiin:
musiikki.journal.fi/about/submissions

Musiikki (verkojulkaisu) ISSN 2669-8625

1

2026

SISÄLLYS

Pääkirjoitus

5

**Inka Rantakallio,
Mikko Ojanen &
Sakari Ylivuori**

Inhimillisen työn arvo
ja tekoäly musiikissa
ja tieteellisessä
julkaisemisessa

Artikkelit

12

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

36

Anna Ramstedt

Tunne- ja turvataidot musiikin
korkeakouluopinnoissa ja
epäasiallisen käytöksen
ennaltaehkäisyssä

67

Emmi Kujanpää

From Solidarity Concerts
to Artivism: Transnational
European Folk Singing and
Folk Singers' Agency in
2022–2024

Arvostelu

104

Harald Herresthal

Musikaliska relationer
mellan Frankrike och Norden

Lektio

108

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
Song as Patriotic Rhetoric
and Art: Exploring Patriotic
and Nationalistic Songs
from the French Revolution
(1789–1800), the Spanish War
of Independence (1808–1814),
and Grand Duchy of Finland
(1846–1876)

Inka Rantakallio, Mikko Ojanen & Sakari Ylivuori

PÄÄKIRJOITUS
1 | 2026

Inhimillisen työn arvo ja tekoäly musiikissa ja tieteellisessä julkaisemisessa

DOI: 10.51816/MUSIIKKI.181227

Sekä musiikkialalla että tieteessä eletään muutoksen aikojia. Tekoäly on monien mielestä tullut jäädäkseen ja sen käyttö esitetään ajoittain väistämättömänä tai suorastaan välttämättömänä. Ihmisten mielipiteet ja tietopohja asiasta kuitenkin vaihtelevat.

Deezer-musiikkipalvelun viime vuonna toteuttama kysely, johon vastasi 9 000 henkilöä kahdeksasta maasta, paljastaa, että harva tunnistaa tekoälymusiikkia tekoälyn tekemäksi. Palveluun ladataan jo nyt päivittäin 50 000 täysin tekoälyllä tehtyä kappaletta. Samassa kyselyssä selvisi, että vaikka noin puolet vastaajista olisi valmis kuuntelemaan tekoälyllä tehtyä musiikkia ainakin uteliaisuudesta, vielä useampi haluaisi selvät merkinnät tekoälymusiikille ja katsoo sen heikentävän muusikoiden ansaintamahdollisuuksia sekä luovuutta. (Deezer 2025.) Yksi konkreettinen rajanveto tehtiin alkuvuonna naapurimaassa. Ruotsin Spotifyn listaykköseksi ponkaisseeseen tekoälyartisti Jacubin kappale suljettiin virallisten listojen ulkopuolelle, sillä paikallisen Ifpin (International Federation of the Phonographic Industry) säännöt kieltävät kappaleet, jotka on tehty pääosin tekoälyllä (Grönroos 2026).

Musiikin kulutuksessa näkyy tekoälyn rinnalla nostalginen kaipuu vanhoihin aikoihin. Fyysisten äänitteiden myynti on kasvanut jo hyvän tovin, vaikka levymyynnit eivät vielä uhkaakaan striimauksen valta-asemaa (Wood 2025). Erityisesti nuori Z-sukupolvi on löytänyt vinyylit ja CD-levyt, jopa kasetit. Nuorille fyysinen levy on formaattina ollut tutuin lähinnä omien vanhempien hyllyistä, sillä he ovat kasvaneet mp3-soittimien aikakaudella 2000-luvulla. Nuoret käyvät nyt hypistelemässä levyjä levykaupassa, ja yhä useampi keräilee sekä uusia että vanhempia levyjä. Kaikilla ei ole levysoitinta, mutta niidenkin myynti on kasvanut. Myös alaikäisten alfa-sukupolvesta moni kuuntelee CD:itä (ibid.). Z-sukupolvelle – ja oletettavasti myös sitä vanhemmille polville – fyysisten levyjen hankkiminen on keino rakentaa yhteisöllistä identiteettiä, merkki tosifaniudesta sekä tapan tukea artisteja (Vinyl Alliance 2025).

Halu omistaa fyysisiä levyjä kertoo omalta osaltaan, että musiikki on, ja tulee aina olemaan, enemmän kuin vain teknologiaa, rahaa ja viihdettä. Musiikki on syvästi kytköksissä luovuuteen, inhimillisyyteen, politiikkaan ja identiteettiin. Nämä lienevät musiikintutkijoille itsestäänselvyksiä, mutta musiikkialalla, joka on koko historiansa kärsinyt epätasa-arvoisuudesta esimerkiksi sen suhteen, miten artistien työstä maksetaan korvauksia tai kuka saa nimensä esiin, kaikki eivät vaikuta ajattelevan näin. Viime vuosilta löytyy useita tapauksia, joissa tekoälyä on käytetty jäljittelemään edesmenneiden tai elossa olevien laulajien ääntä ilman lupaa, mikä on johtanut oikeustoimiin (Coscarelli 2023; Beaumont-Thomas 2024). Myös Suomen eduskunnassa on kuluvana keväänä käyty keskustelua tekoälystä ja tarpeesta turvata tekijänoikeudet ja luovan talouden toimintaedellytykset (Teosto 2026). Luultavasti näemme jo lähitulevaisuudessa jonkinlaisen suuremman moraalisen ja lainsäädännöllisen linjanvedon siitä, millainen tekoälyn käyttö musiikissa on oikeutettua ja mikä ei, sillä tarve on ilmeinen.

Tieteessä ajankohtaisia kysymyksiä ovat tekoälyn käyttö esimerkiksi tiedonhaussa, artikkelin kirjoittamisessa ja arvioinnissa. Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) järjestää huhtikuussa 2026 viimeksi mainittuun teemaan liittyen Vastuullisen arvioinnin tapahtuman, jonka puhujavieraana on tekoälyasiantuntija, Sheffieldin yliopiston professori Mike Thelwall. Johtamansa AI Peer -hankkeen perusteella (AI Peer n.d.) Thelwall suhtautuu ilmeisen myönteisesti tekoälyn käyttöön tutkimuksen arvioinnissa, ja onkin hieman hämmästyttävää, että TSV:n tapahtumassa ei ainakaan otsikkotasolla vaikuta olevan avoimen

**Inka Rantakallio,
Mikko Ojanen &
Sakari Ylivuori**

**Inhimillisen työn
arvo ja tekoäly
musiikissa
ja tieteellisessä
julkaisemisessa**

kriittistä keskustelua aiheesta. Keskustelu ja yhteisten pelisääntöjen muotoileminen erityisesti tutkimuksen arviointiin (mukaan lukien tiedejulkaisujen vertaisarviointi) on erittäin tärkeää ja jopa kiireellistä. Ohjeita ja reunaehdoja tekoälyn käyttöön tuotetaan nyt kiihtyvällä tahdilla eri tahoilla. Siinä missä TSV näyttää ottavan tekoälymyönteisen linjan tutkimuksen arviointiin, Helsingin yliopisto kieltää tekoälyn käytön tilanteissa, joissa sillä on vaikutusta muihin – esimerkiksi tutkimussuunnitelmien arvioinnissa tai käsikirjoitusten vertaisarvioinnissa (ks. Helsingin yliopisto n.d.). Yhtenäisen kansallisen näkemyksen muodostaminen aiheen tiimoilta on tutkijoiden yhdenvertaisen käsittelyn näkökulmasta tärkeää.

Moni peräänkuuluttaa läpinäkyvyyttä tekoälyn käytössä, mutta esimerkiksi kaikki tutkijat eivät uskalla kertoa tekoälyn käytöstä, ettei oma artikkeli päätyisi tiedelehden roskakoriin heti kättelyssä (Wahlfors 2026, 26). Tekoäly voi myös esimerkiksi ehdottaa vertaisarvioijia (Wahlfors 2026, 25). Missä määrin sen ehdotukset ovat käyttökelpoisia jäänee tässä kohtaa arvailun varaan; tekoäly yhdistelee tietoa eri lähteistä, eikä kaikki tieto ole ajantasaista tai luotettavaa. Satavarmaa tietoa siitä, mihin tekoäly tosiasiaassa pystyy ja mihin ei, ei ole saatavilla. Viisastelija toteaisi, että tekoäly on hyvä renki mutta huono isäntä. Mutta eikö myös rengin tulisi olla luotettava? Suuret kielimallit ovat surullisenkuuluisia siitä, että ne yhdistelevät tietoa miellyttääkseen kysyjää, eivätkä ole turhantarkkoja siitä, onko tuo tieto oikein (Bhardwaj 2026). Yleisesti käytetty ilmaisu on, että tekoäly halusinoi (esim. Wahlfors 2026, 28). Tekoälyn vastaukset perustuvat materiaalille, jonka avulla se on koulutettu, ja tuo materiaali voi sisältää myös monenlaisia vinoumia. Tekoälymalleja on monenlaisia, eivätkä kaikki sovellu kaikkeen, ainakaan yhtä hyvin.

Artikkelin arvioinnin kontekstissa tekoäly voi silti vetää yhteen tekstin argumentteja vakuuttavasti. Yhteiskuntatieteilijä Akhil Bhardwaj (2026) toteaa kuitenkin ykskantaan, että tekoäly ei voi vertaisarvioida, sillä se ei ole vertainen. Jos tekoäly hoitaa arvioinnin, liu'utaan Bhardwajin (ibid.) mukaan kohti mekaanista tuotantoprosessia, jolla ei ole enää mitään tekemistä ihmisten välisen tieteellisen keskustelun kanssa. Sillä, että oikea ihminen on arvioinut ja kamppailut tekstin kanssa, on hänen mukaansa korvaamaton merkitys, koska tekoälylle totuudella tai vakuuttavalla argumentoinnilla ei ole itseisarvoa. Bhardwaj huomauttaa, että ihmisen tuottaman tekoälyavusteisen arvion ja tekoälyn kirjoittaman arvion raja on hiuksen hieno (ibid.). Moni katsookin, että vastuun, tekijyyden ja päätösvallan tulisi säilyä

ihmisellä (Wahlfors 2026, 28). Toisaalta nykyinenkään, pelkkinen ihmisten työhön perustuva arviointikulttuuri ei ole täydellinen: arviointeja tehdään usein kiireessä, sillä pyyntöjä tulee yhä runsaammin, ja jotkut arvioijat ovat sanankäänteissään tylyjä tai ehdotuksissaan ristiriitaisia. Kollegiaalisuus ja rakentavuus lienevät silti monelle arvokkaampia, jos niiden takana on oikea ihminen eikä tekoäly.

Herää myös kysymys, missä määrin tutkija, joka ulkoistaa kirjoitus- tai arviointityön tekoälylle, pysyy ajan tasalla oman alansa kehityksestä tai sen keskeisestä tai uudesta tutkimuksesta. Mitä se tarkoittaa oman asiantuntijuuden, saati ajattelun kehittämiselle, jos tekoälyn annetaan syrjäyttää oma kriittinen lukeminen ja tiedonhaku? Ajattelu lähtee liikkeelle jo tiedonhaun alussa, kun tutkija pohtii, mistä alan lehdistä sopivia tutkimuksia voisi löytyä tai millä hakusanoilla aiempia julkaisuja voisi tietokannoista etsiä. Myös kirjoittaminen on tietysti ajattelua – yhteyksien löytämistä ja niitä tukevien argumenttien muotoilua.

Entä jos nostalgia ulottuisi musiikinkulutuksesta tutkimukseen? Maailmalla esimerkiksi jotkut professorit kertovat suosivansa kynää ja paperia jälleen tenteissä, ja monet tutkijat luonnostelevat ajatuksiaan muistivihkoihin. Mutta julkaisemisessa paluu lähinnä painotuotteisiin ei ole realistinen tahi saavutettava vaihtoehto, kun suunta on jo vuosia ollut kohti avointa julkaisemista. Vaikka tekoälyssä on haasteensa ja moni vastustaa sitä eettisistä syistä, ei kaikesta teknologisesta kehityksestä tarvitse luopua.

Tutkimuksen edellytyksiä parantamalla voitaneen välttää kiusaus ulkoistaa artikkelien kirjoittaminen ja arviointi kokonaan tekoälylle. Jos voidaan vähentää kiirettä ja julkaisupainetta ja lisätä vakautta tutkimukseen esimerkiksi rahoituksen ja vakituisten työsuhteiden kautta, epäilemättä myös edellytykset kriittiselle ajattelulle ja ihmisten väliselle tieteelliselle keskustelulle parantuvat. Resurssien lisääminen osoittaisi ennen kaikkea sen, että tutkijoiden ja vertaisarvioijien työtä arvostetaan. Viimeaikaiset leikkaukset tutkimuksen rahoituksesta ja yritykset rajoittaa tutkimuksen vapautta ovat tosin antaneet päinvastaista viestiä.

Tekoälyn käyttö voi varsinkin nykytilanteessa houkuttaa lupauksilla nopeammasta ja tehokkaammasta arviointi- ja julkaisuprosessista (Bhardwaj 2026). Myös tiedelehtien toimitukset saattavat käyttää tekoälyä esimerkiksi keskenään ristiriitaisten arviointien punnitsemiseen (Wahlfors 2026, 27). *Musiikin* toimituksessa tekoälyä ei ole käytetty eikä suunnitella käytettävän tällä tavalla. Kielentarkastustehtävissä toimitus ei sitä kuiten-

**Inka Rantakallio,
Mikko Ojanen &
Sakari Ylivuori**

**Inhimillisen työn
arvo ja tekoäly
musiikissa
ja tieteellisessä
julkaisemisessa**

kaan poissulkisi, sillä kirjoittajien taloudelliset mahdollisuudet tarkastuttaa englanninkielisen artikkelin kieli vaihtelevat suuresti, eivätkä kaikki kielentarkastajat valitettavasti ole riittävän huolellisia työssään. Mikäli tekoäly voi poistaa tällaisia esteitä ja siten mahdollistaa esimerkiksi nuoren tutkijan osallistumisen alansa kansainväliseen keskusteluun, emme katso tekoälyn käytön rikkovan tekijyyden määritelmää, kunhan siitä kerrotaan avoimesti. Linjaamme muusta käytöstä tarpeen vaatiessa kustantajan ja toimitusneuvoston kanssa yhteistyössä.

* * *

Tämä *Musiikin* numero sisältää kolme vertaisarvioitua artikkelia, yhden arvion ja yhden lektion.

Anna Ramstedtin kahden artikkelin kokonaisuus hahmottelee kehollisuutta ja valtaa klassisen musiikin kulttuurissa sekä epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyn mahdollisuuksia musiikin korkeakouluopinnoissa. Ensimmäisessä artikkelissa Ramstedt avaa näkökulmia klassisen musiikin alan epäasiallisen käytöksen tutkimukseen. Analyyttinen viitekehys pohjautuu kolmelle käsitteelle (seksuaaliset projektit, seksuaalinen itsemääräämisoikeus ja seksuaaliset tilallisuudet), ja siinä korostuu yhteisön ja ympäristön vastuu seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyssä. Toinen artikkeli esittelee musiikin korkeakouluopetukseen suunnatun tunne- ja turvataitojen kokonaisuuden seksuaalisen häirinnän, henkisen väkivallan ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisemiseksi. Tutkimus ehdottaa toimintatapoja, joilla muusikoita voidaan tukea soveltamalla sosioemotionaalisia taitoja ja suostumuskasvatuksen periaatteita oppilaslähtöisessä ja normikriittisessä pedagogiikassa, musiikin historian ja -teorian opinnoissa, instrumentti- ja laulupedagogiikan opinnoissa sekä työelämäopinnoissa.

Emmi Kujanpään artikkeli käsittelee kansanlaulajien toimijuuksia eurooppalaisen nykykansanlaulun kentällä. Haastatteluaineistoon perustuvan tutkimuksen taustakontekstina toimii vuonna 2022 käynnistynyt Venäjän ja Ukrainan sota. Analyysi nostaa esiin kolme toimijuuden kategoriaa: Ukraina-suuntautunut toimijuus korostaa solidaarisuutta, yleinen poliittinen toimijuus, jota lähestytään kansanlauluartistina, ottaa aktivistisesti kantaa kansanlaulujen avulla, ja kolmas kategoria muodostaa joukon epäselviä toimijuuksia, joissa näkyy vaikeasti hahmottava suhde Venäjän ja Ukrainan sotaan. Tutkimus toteaa, että Venäjän ja Ukrainan sota on korostanut eurooppalaisen kansanlaulun

kentän polarisoitumista. Kirjoittaja reflektoi myös omaa toimijuttaan tutkija-muusikkona suhteessa tutkimuksen teemaan.

Harald Herresthal arvioi FT Helena Tyrväisen toimittaman kirjan *Des notes sur la neige. Les relations musicales entre la France et les pays du Nord (Danemark, Estonie, Finlande, Norvège, Suède), 1900–1939*. Kirja monipuolistaa käsitystä vuosisadan alun ranskalais-pohjoismaisista suhteista ja Herresthal toivookin, että se toimisi inspiraationa uudelle tutkijasukupolvelle, sillä Pariisin merkitys ei vähentynyt toisen maailmansodan jälkeen.

FT Aleksi Haukka kiteyttää lehtiönsä musiikin semiotiikan alan väitöskirjansa *Song as patriotic rhetoric and art* keskeiset teemat. Tutkimuksessaan Haukka tarkastelee Ranskan vallankumouksen (1789–1800), Espanjan itsenäisyys sodan (1808–1814) ja Suomen suuriruhtinaskunnan 1800-luvun keskivaiheen (1846–1876) patrioottisia ja kansallisuusaatteellisia lauluja. Haukka muun muassa jakaa laulut sanoitusten perusteella neljään lajiin: 1) yllyttävään, 2) valittavaan, 3) juhlistavaan ja 4) koomiseen. Haukan mukaan aineistosta ei voida tunnistaa yhtä kansallista tai isänmaallista musiikkityyliä, vaan tyylien kirjo on monipuolinen. Näin ollen poliittinen aatteellisuus määrittyy aineiston lauluissa pikemminkin sanoitusten, ei musiikin perusteella.

Toimitus toivottaa lukijoilleen inspiroivaa kevättä!

**Inka Rantakallio,
Mikko Ojanen &
Sakari Ylivuori**

**Inhimillisen työn
arvo ja tekoäly
musiikissa
ja tieteellisessä
julkaisemisessa**

Lähteet

AI Peer. n.d. Tark. 8.3.2026.

<https://sites.google.com/sheffield.ac.uk/peer-ai/home?authuser=0>

Beaumont-Thomas, Ben. 2024. "Estate of Tupac Shakur threatens legal action against Drake over AI diss track". *The Guardian*. 25.4.2024.

Tark. 8.3.2026. <https://www.theguardian.com/music/2024/apr/25/estate-of-tupac-shakur-threatens-legal-action-against-drake-over-ai-diss-track>

Bhardwaj, Akhil. 2026. "AI is not a peer, so it can't do peer review".

Times Higher Education. 3.2.2026. Tark. 22.2.2026.

<https://www.timeshighereducation.com/opinion/ai-not-peer-so-it-cant-do-peer-review>

Coscarelli, Joe. 2023. "An A.I. Hit of Fake 'Drake' and 'The Weeknd' Rattles the Music World". *The New York Times*. 19.4.2023. Tark. 8.3.2026.

<https://www.nytimes.com/2023/04/19/arts/music/ai-drake-the-weeknd-fake.html>

Deezer. 2025. "Deezer/Ipsos survey: 97% of people can't tell the difference between fully AI-generated and human made music – clear desire for transparency and fairness for artists". *Deezer Newsroom*. 12.11.2025. Tark. 8.3.2026.

<https://newsroom-deezer.com/2025/11/deezer-ipsos-survey-ai-music/>

- Grönroos, Lasse. 2026. "AI-låt toppar Sveriges Spotifylista och väcker heta känslor". *Yle*. 13.1.2026. Tark. 8.3.2026. <https://yle.fi/a/7-10091307>
- Helsingin yliopisto. n.d. "Generatiivisen tekoälyn käyttö tutkimuksessa". Tark. 19.3.2026. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/vastuullinen-tiede/tekoalyn-kaytto-tutkimuksessa>
- Teosto. 2026. "Eduskunta keskusteli tekoälystä luovilla aloilla – kansanedustajat vahvasti tekijöiden puolella". 13.3.2026. Tark. 13.3.2026. <https://www.teosto.fi/eduskunta-keskusteli-tekoalysta-luovilla-aloilla-kansanedustajat-vahvasti-luovien-alojen-puolella/>
- Vinyl Alliance. 2025. *Gen Z Report*. Preview. 26.1.2025. Tark. 19.3.2026. <https://vinylalliance.org/resources/gen-z-vinyl-report/>
- Walhfors, Leena. 2026. "Tekoäly tieteellisessä julkaisuprosessissa: mahdollisuudet, riskit ja pelisäännöt". *Acatiimi* 1/2026: 24–29.
- Wood, Zoe. 2025. "CDs return to Christmas shopping lists as gen Z embrace 'retro renaissance'". *The Guardian*. 23.12.2025. Tark. 8.3.2026. <https://www.theguardian.com/business/2025/dec/23/cd-compact-disc-christmas-shopping-lists-gen-z-embrace-retro-renaissance>

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä: Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkulttuurissa

ARTIKKELI

MUSIIKKI
1 | 2026

ORCID: [0000-0002-2356-4023](https://orcid.org/0000-0002-2356-4023)

DOI: [10.51816/MUSIIKKI.181230](https://doi.org/10.51816/MUSIIKKI.181230)

FT, MuM Anna Ramstedt työskentelee tutkijana Helsingin yliopistossa. Tätä tutkimusta on rahoittanut Koneen säätiö hankkeessa ”Musiikintutkijat yhteiskunnassa” ja Jenny ja Antti Wihurin rahasto postdoc-hankkeessa ”Muusikon turvataidot: Tunnetaidot, itsesäätely ja suostumuskasvatus musiikin korkeakouluopetuksessa”.

anna.ramstedt@helsinki.fi

When Boundaries Blur: Constructing Embodied Agency in Classical Music Education and Work Culture

ABSTRAKTI

In this article, I examine the practical challenges generated by the structural risk factors of classical music education, particularly in relation to the recognition of personal boundaries and the conditions under which sexual self-determination can be exercised. I investigate how agency is produced through the relational dynamics of the space, and how power hierarchies shape the possibilities for action, recognition of bodily boundaries, and self-determination available to different individuals. By applying the concepts (*sexual citizenship*, *sexual project*, *sexual geographies*) developed by sociologists Jennifer S. Hirsch and Shamus Khan (2020), I explore how risk factors that expose individuals to misconduct within classical music culture can shape young musicians' perceptions of embodiment and autonomy in adverse ways, and how these factors may structure and constrain the sexual self-determination of gendered bodies. The analysis draws on the findings and observations of my doctoral dissertation on sexual misconduct in Finnish classical music culture (Ramstedt 2024), as well as on other research addressing grooming, harassment, and psychological abuse in the fields of classical music and higher education (Bull 2019; Bucura 2020; Srinivasan 2021; Seesjärvi 2024; Koivisto-Kaasik 2025; Gibson 2026).

Muusikon työ tapahtuu usein haastavissa toimintaympäristöissä, joiden ominaispiirteet voivat altistaa väärinkäytöksille (Anttila 2019; Pääkkölä, Käpylä ja Peltola 2021; Hill, Richards ja Savigny 2023; Bull 2024; Brüstle et al. 2024). Erityisesti nuoret muusikot joutuvat tasapainoilemaan moninaisten valta-asetelmien ja epäasialliseen käytökseen altistavien riskitekijöiden parissa. Olen väitöskirjatutkimuksessani tiivistänyt klassisen musiikin kulttuurissa esiintyvät riskitekijät kuuteen osa-alueeseen: sukupuolittuneet normit, valtahierarkiat ja -erot, haitallisen käytöksen normalisointi, miesvaltaiset verkostot, haitalliset uskomukset ja arvot sekä eristäytyminen ja tukiverkoston puute (Ramstedt 2024, 83). Riskitekijöillä tarkoitan toimintaympäristön piirteitä ja käytäntöihin vaikuttavia tekijöitä, jotka voivat altistaa vallan väärinkäytöksille sekä tehdä rajanylitysten ja epäasiallisen käytöksen tunnistamisesta ja ennaltaehkäisystä haastavaa. Tässä artikkelissa pyrin laajentamaan aiempaa epäasiallista käytöstä ja epätasa-arvoa klassisen musiikin alalla käsittelevää tutkimusta (esim. Strong ja Rush 2018; Bull 2019; Ewell 2023; Välimäki 2023; Koivisto-Kaasik 2024; Brüstle et al. 2024; Fernández-Morante 2024; Gibson 2024; Ramstedt 2024; Buscatto, Karttunen ja Provansal 2025; Werner et al. 2025) soveltamalla sosiologisia näkökulmia toimijuuden rakentumisen tarkasteluun. Kiinnitän huomiota erityisesti siihen, miten klassisen musiikin koulutukselle ja kulttuurille ominaiset riskitekijät voivat tuottaa nuorille muusikoille epäsuotuisia mielikuvia kehollisuudesta sekä miten ne voivat jäsentää ja rajoittaa sukupuolittuneiden kehojen seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Kysyn, millaisen toiminnallisen haasteen klassisen musiikin koulutuksen riskitekijät ja niihin kietoutuvat valtasuhteet luovat erityisesti kehon rajojen tunnistamisen ja epäasiallisen käytöksen ehkäisemisen näkökulmasta. Tarkasteluni pohjautuu sosiologien Jennifer S. Hirsch ja Shamus Khan (2020) seksuaalista väkivaltaa korkeakoulukontekstissa käsittelevään tutkimukseen, jonka käsitteitä soveltaen tarkastelen vallan väärinkäytön ja

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkulttuurissa

epäasiallisen käytöksen riskitekijöitä klassisen musiikin kulttuurissa ja korkeakoulutuksessa. Analyysini aineisto perustuu sukupuolittunutta ja seksuaalista epäasiallista käytöstä sekä henkistä väkivaltaa suomalaisessa klassisen musiikin kulttuurissa tarkastelevan väitöskirjani (Ramstedt 2024) tuloksiin ja havaintoihin sekä muuhun tutkimustietoon houkuttelusta (*grooming*), häirinnästä ja henkisestä väkivallasta klassisen musiikin alalla ja korkeakouluympäristöissä (Bull 2019; Bucura 2020; Srinivasan 2021; Seesjärvi 2024; Koivisto-Kaasik 2025). Käytän termiä epäasiallinen käytös viittaamaan laajaan toimintojen kirjoon, joka ulottuu härskeistä vitseistä ja seksistisestä viestinnästä eriateiseen häirintään, ei-toivottuun kosketteluun, houkutteluun ja henkiseen väkivaltaan. Jälkimmäiseen sisältyy esimerkiksi oppilaiden jatkuva haitallinen vertailu, toistuva vähättely tai haukkuminen, aiheeton suuttumus ja eri tavoin nöyryyttävä kohtelu. (Ramstedt 2024, 81, 85.)

Tutkimusnäkökulmani perustuu Hirschin ja Khanin (2020, 255–256) näkemykseen, joka korostaa yhteisön ja ympäristön vastuuta seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyssä. Keskeisesti Hirsch ja Khan (2020) painottavat kulttuuristen normien ja käytäytymismallien merkitystä siinä, minkälaisia sukupuolta, seksuaalisuutta ja suostumusta koskevia keskusteluita ja normeja nuorille mallinnetaan. Tämä artikkeli on ensimmäinen osa kahden artikkelin kokonaisuudesta. Tässä osassa jäsenen teoreettisen tietopohjan seuraavaan artikkeliin, jossa käsittelen epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä ja sitä, miten nuoren muusikon toimijuutta, omien rajojen tunnistamista ja vastuullisia vuoro-vaikutustaitoja voidaan tukea musiikin korkeakouluopinnoissa (Ramstedt 2026).

Tässä artikkelissa avaan ensin näkökulmia epäasiallisen käytöksen tutkimukseen klassisen musiikin alalla sekä esittelen analyttisen viitekehäkseni, joka perustuu Hirschin ja Khanin (2020) käsitteisiin. Tämän jälkeen tarkastelen kahdessa analyysiluvussa riskitekijöitä. Ensimmäinen analyysiluku käsittelee klassisen musiikin erinomaisuuden ihannetta ja sen ylläpitämiä valtahierarkioita toimijuuden rakentumisen näkökulmasta sekä tarkastelee, miten seksuaalinen itsemääräämisoikeus muotoutuu klassisen musiikin koulutuksen kontekstissa. Toisessa analyysiluvussa tarkastelen, miten sukupuoli ja seksuaalisuuteen liittyvät normit vaikuttavat erilaisten tilallisuuksien ja toimijuuksien rakentumiseen sekä siihen, millaisia suhteita ja mielikuvia niissä pidetään mahdollisina. Erityisesti analysoin historiallisesti romantisoitua mielikuvaa opettaja–oppilas-suhteesta.

Häirintä ei ole yksittäistapaus: rakenteellinen näkökulma musiikki- koulutukseen

Klassisen musiikin korkeakoulutusta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja vallan näkökulmasta käsittelevä kriittinen tutkimus on lisääntynyt musiikintutkimuksen kentällä. Viime vuosina on ilmestynyt mittavia antologioita, joissa tarkastellaan musiikkikoulutuksen kentällä esiintyviä rakenteellisia ongelmia, kuten valtahierarkioita, kaanoniin liittyviä rakenteita sekä sitä, miten sukupuoli, seksuaalisuus, sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus, ableismi ja etuoikeudet vaikuttavat alan käytäntöihin (Bull, Scharff ja Nooshin 2023; Brüstle et al. 2024; Prokop ja Reitsamer 2024). Tutkimuksissa seksuaalinen häirintä, henkinen väkivalta ja muu epäasiallinen käytös on yhdistetty erityisesti esteettiin ihanteisiin, jotka uusintavat ja oikeuttavat sukupuolittunutta, rodullistunutta, cis-heteronormatiivista epätasa-arvoa (esim. Bull 2019; Hill ja Savigny 2019; Cannizzo ja Strong 2020; Pääkkölä, Käpylä ja Peltola 2021; Scharff 2018; Hill, Richards ja Savigny 2023; Gibson 2024; Ramstedt 2024).

Väitöskirjatutkimuksessaan musiikintutkija Cassandra Gibson (2024) osoittaa, että valta, suostumus ja vaikeneminen kietoutuvat yhteen prosessiksi, joka voi vaikuttaa erityisesti muusikkonaisten kokemuksiin Australian klassisen musiikin kentällä. Vallan väärinkäytön jatkumisen erityisenä riskitekijänä on vaikenemisen kulttuuri ja epäasiallisen käytöksen normalisointi. Maantieteellisestä etäisyydestä huolimatta Gibsonin (2024) tutkimuksella ja omalla väitöstutkimuksellani (Ramstedt 2024) on huomattavan paljon yhtymäkohtia, mikä viittaa siihen, että klassisen musiikin kulttuuri näyttäytyy länsimaisissa konteksteissa yllättävän yhtenäisenä – mahdollisesti juuri siksi, että sitä muovaavat pitkälti samankaltaiset historialliset rakenteet, esteettiset ihanteet ja perinteet. (Gibson ja Ramstedt 2025.) Omassa väitöskirjatutkimuksessani (Ramstedt 2024, 80, 83) osoitan, millä tavoin erityisesti valtahierarkiat, verkostot, haitalliset uskomukset (kuten erinomaisuuden ihannointi), käytännöt ja ihanteet muodostavat sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja ”rotuun” liittyviä sosiaalisia mielikuvastoja, jotka ylläpitävät epätasa-arvoa Suomen klassisen musiikin kulttuurissa. Klassisen musiikin epätasa-arvoa tutkinut sosiologi Anna Bull (2024, 95; ks. myös Kelly 2016) kuvaileekin klassisen musiikin kulttuuria alaksi, joka on institutionalisoituneiden valtahierarkioiden ja sukupuolittuneiden valtasuhteiden takia otollinen vallan

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

väärinkäytölle. Bull (2024, 95) korostaa, että vaikka klassisen musiikin kulttuurissa esiintyy rakenteellisia piirteitä, jotka altistavat vallan väärinkäytölle, ilmiötä ei tule pitää alan luonnollisena tai väistämättömänä ominaisuutena. Epäasiallinen käytös ja seksuaalinen väkivalta ovat nimittäin laajoja yhteiskunnallisia ongelmia. On kuitenkin tärkeää ymmärtää eri alojen omat erityispiirteet, jotta ennaltaehkäisy voi kohdentua tarkoituksenmukaisesti. Bullin näkökulma (2024) inspiroi myös tätä artikkelia, ja siihen pohjautuen tarkastelen, miten klassisen musiikin kentällä häirinnälle altistavat riskitekijät rakentuvat ja miten ne voivat tuottaa haitallisia mielikuvia kehojen rajoista ja itsemääräämisoikeudesta.

Vaikka musiikkialalla erityisesti ennaltaehkäisyyn keskittyvä tutkimus on tullut näkyviin vasta #metoo-liikkeen myötä, seksuaalinen häirintä on ollut laajasti tutkittu ilmiö jo useiden vuosikymmenten ajan. Yksi viimeaikainen urauurtava tutkimus korkeakoulukampuksilla tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta on Hirsch ja Khanin laaja tutkimus *Sexual Citizens – Sex, Power, and Assault on Campus* (2020). Tutkimus tarjoaa näkökulmia ja käsitteitä seksuaalisen väkivallan tarkasteluun monimutkaisena sosiaalisena ilmiönä sekä erilaisten vaikutus- ja valtasuhteiden, normien ja kulttuuristen merkitysten yhteisummana ja ilmentymänä. Hirsch ja Khan (2020) ovat kehittäneet kolme käsitettä, joiden kautta he tarkastelevat tilanteita, joissa seksuaalista väkivaltaa voi tapahtua.

Ensinnäkin *seksuaalisilla projekteilla* (*sexual projects*) tutkijat viittaavat yksilön omiin pyrkimyksiin ja motiiveihin seksuaalisessa vuorovaikutuksessa. Nämä liittyvät esimerkiksi suhteiden rakentamiseen ja ylläpitämiseen, seksin harrastamiseen tai siitä kieltäytymiseen, lohdun tai läheisyyden etsimiseen, lasten hankintaan sekä aseman ja hyväksynnän tavoitteluun ryhmässä. Seksuaaliset projektit ovat ”intensiivisen henkilökohtaisia”, mutta ne tapahtuvat aina suhteessa muihin, mikä tekee niistä myös moraalisia kysymyksiä. Keskeistä on, miten yksilö kokee oikeutensa omaan kehoonsa tai olevansa oikeutettu toisten kehoihin. (Hirsch ja Khan 2020, xiv–xvi.) Käsite limittyy olennaisesti toiseen käsitteeseen eli *seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen* (*sexual citizenship*)¹. Se viittaa kykyyn tehdä päätöksiä omasta seksuaalisuudesta sekä ympäristön tukeen ja hyväksyntään

---

1 Englanninkieliselle käsitteelle *citizenship* ei tässä kontekstissa löydy suomeksi täysin toimivaa suoraa vastinetta. Hirsch ja Khan (2020, xvi–xix) määrittelevät käsitteen kuitenkin tavalla, jonka perusteella *itsemääräämisoikeus* näyttääytyy parhaiten tarkoitusta vastaavana terminä.

näiden päätösten toteuttamiselle. Seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen liittyy vahva yhteisöllinen ja sosiaalinen ulottuvuus: kyse on siitä, miten ympäristö rakentaa mielikuvia siitä, millälaisia oikeuksia eri tavoin asemoituvilla yksilöillä on seksuaaliseen itsemääräämiseen ja keholliseen autonomiaan. Seksuaalikasvatus, tai sen puuttuminen, vaikuttaa siihen, miten nämä oikeudet tunnustetaan ja tunnustetaan eri yhteisöissä. Kolmas käsite, *seksuaaliset tilallisuudet (sexual geographies)*, kuvaa sitä, miten seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvät valtasuhteet, oikeudet ja riskit jakautuvat sekä konkreettisesti että symbolisesti eri tilanteissa ja tiloissa. Tämän näkemyksen ytimessä on ajatus, että tila ja seksuaalisuus eivät ole toisistaan irrallisia: tilat ohjaavat, mahdollistavat ja jopa tuottavat tietynlaista käyttäytymistä. Tiloissa jakaantuu myös sosiaalista valtaa, mikä vaikuttaa siihen, millaista toimintaa pidetään sopivana, odotettuna tai mahdollisena. Hirsch ja Khan korostavat käsitteen monikkomuotoa, sillä tilallisuuksia muovaavat paitsi konkreettiset tekijät myös sosiaaliset asemat ja valtasuhteet. Henkilön sosiaalinen asema, resurssit ja tausta vaikuttavat siihen, miten hän kokee ympäristön ja millaiset toimijuudet tulevat hänelle siinä mahdollisiksi. (Hirsch ja Khan 2020, xiii–xxi.)

Hirsch ja Khanin (2020) kehittämä käsitteellinen kehikko tarjoaa hedelmällisen työkalun klassisen musiikin kulttuurin tarkasteluun ja auttaa osoittamaan, millaisia sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja valtaan liittyviä haasteita vallan väärinkäytön ennaltaehkäisyssä kyseisessä kulttuurissa on.

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työ kulttuurissa

Toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutuksen ihanteissa ja hierarkkisissa suhteissa

Seksuaalinen väkivalta ja muu epäasiallinen käytös eivät useimmiten ole yksittäisiä sattumanvaraisia tekoja vaan kytkeytyvät laajempaan sosiaaliseen ekosysteemiin: siihen, miten valtahierarkiat ohjaavat vuorovaikutusta, miten fyysiset tilat järjestävät kehoja ja millaiseksi toimijuus ylipäättään muotoutuu osana yhteisön arvoja. Ilmiö kytkeytyy tiiviisti myös laajempiin sosiaalisiin rakenteisiin, kuten yhteisön normeihin ja sukupuolituneisiin käytäntöihin. Nämä rakenteet ohjaavat sitä, millaisia toimintatapoja pidetään hyväksytyinä, missä kohdin rajojen nähdään rikkoutuvan ja kenelle toimijuutta ylipäättään tunnus-

tetaan. (Hirsch ja Khan 2020, xii, 229; ks. myös Ahmed 2021; Srinivasan 2021). Hirsch ja Khan (2020, xiii) väittävät, että seksuaalinen väkivalta on jopa ennustettava seuraus siitä, miten yhteiskunnalliset rakenteet, normit ja kulttuuriset käytännöt ovat järjestäytyneet. Tätä näkökulmaa vasten tarkastelen klassisen musiikin alaa. Analysoin, miten alan arvot ja hierarkkiset toimintamallit muovaavat kehollisen toimijuuden mahdollisuuksia. Tämän kokonaiskuvan jälkeen tarkennan huomioni siihen, miten nämä rakenteet määrittävät seksuaalisen itsemääräämisoikeuden toteutumisen mahdollisuudet ja rajat sekä ne ehdot, joiden sisällä erilaiset toimijuudet, eli seksuaaliset projektit, voivat ylipäätään muodostua.

Yksi klassisen musiikkikulttuurin keskeisimmistä ilmiöistä on erinomaisuuden ihannointi ja ”oikein soittamisen” eetos (Bull 2019; Bucura 2020; Ramstedt 2023a). Oikein soittamisen ideaali edellyttää sekä teknisesti moitteetonta suoritusta että tiettyjen esteettisten ja tulkinnallisten ihanteiden noudattamista. Tämä ideaali muotoutuu lisäksi kehollisen virittymisen kautta, jolloin tunteita ja innostusta esitetään hallitusti ja kontrolloidusti. Bull (2019, 176) osoittaa tutkimuksessaan, että hallittu, kontrolloitu innostus saa kulttuurisesti korkeamman arvon kuin spontaani nautinto, sillä voimakkaat tunteet nähdään toivottavina vain silloin, kun ne pysyvät ennalta määritetyn rakenteen sisällä. Vaikka klassiseen musiikkiin liittyy erinomaisuuden ihannonnin kautta usein lupaus tai toive arjen yläpuolelle yltävistä, lähes transsendenteistä kokemuksista, Bull (2024, 174; ks. myös Lampela 2023, 243) muistuttaa, että ”universaalin suuruuden retoriikka peittää alleen sen tosiasian, että tämä musiikki on tietyn kulttuurisen arvojärjestelmän ilmentymä tietyssä ajankohtana”². Käsitukset siitä, minkälainen musiikki, soitto, käyttäytyminen ja osallistuminen ovat soveliaita, rakentuvat useista toisiinsa kietoutuvista sukupuolittuneista, eurosentrististä ja keskiluokkaisista normeista, odotuksista ja säännöksistä (Ramstedt 2024, 77–88; ks. myös Citron 2000 [1993]; Bull 2019).

Ihanteita ja normeja ylläpitävät paitsi klassisen musiikin es-tetiikkaan liittyvät ihanteet, historiallisesti vakiintuneet käsitukset ja vaatimukset myös verkostot, opettajat, kilpailut ja ope-tussuunnitelmat (Bull 2019, 178; Ramstedt 2024, 80; ks. myös Nuñez 2026). Klassisen musiikin vahva hierarkkinen kulttuuri liittyy tähän olennaisesti. Auktoriteetin, kuten opettajan tai ka-

---

2 ”The rhetoric of universal greatness conceals the truth that this music is the expression of a particular cultural value system at a particular time.” (Bull 2019, 174). Kääntänyt kirjoittaja.

pellimestarin, asema on usein kiistaton. Hänen valta-aseman-
sa voi rakentua monista toisiinsa kietoutuvista tekijöistä, kuten
erinomaisuuden ja nerokkuuden ihailusta ja perinteisestä mes-
tari-kisälli-asetelmasta. Auktoriteettiasema tuo mukanaan ra-
kenteellista ja sosiaalista valtaa, jota vahvistavat muun muassa
opettajan asiantuntijarooli sekä mahdollinen portinvartijarooli
opiskelijan uramahdollisuuksiin ja verkostoihin. (Ramstedt 2024,
84; ks. myös Bull 2019, 174–178; Fernández-Morante 2024; Gib-
son 2026.) Myös sukupuoli ja muut mahdolliset henkilön sosio-
kulttuuriset etuoikeudet voivat vahvistaa valta-asemaa.

Valta-aseman sukupuolittuneisuus ilmenee Bullin (2019) tut-
kimuksessa siinä, että nuoret miehet näkevät valta-aseman saa-
vutettavana ja mahdollisena, kun taas nuoret naiset asemoitu-
vat useammin auktoriteetin kohteiksi. Tämä näkyy esimerkiksi
muusikkonaisen haastattelussa: ”Joskus tunnen olevani hänen
[miespuolisen kapellimestarin] koiransa – mutta hyvällä taval-
la!”³ (Bull 2019, 126). Bull (2019, 105, 126) tulkitsee valtahierar-
kian heijastavan järjestyksen ja kontrollin fantasiarakennetta,
joka orkesterikulttuurissa pohjautuu 1800-luvun keskiluokkai-
seen ihanteeseen maskuliinisesta kontrollista, johon voidaan
alistua jopa mielellään. Gibson (2026, 12; ks. myös Kurkela 1993,
338–339) puolestaan osoittaa, miten mestari-kisälli-perinteen
sukupuolittunut valtahierarkia voi tuottaa rakenteellista riip-
puvuutta ja uusintaa patriarkaalisia tiedontuotannon muotoja.
Tällaisessa asetelmassa erityisesti nuoret muusikkonaiset voivat
ajautua asemaan, jossa he oppivat sisäistämään alistaiseen ase-
man, hyväksymään mahdolliset loukkaavat kommentit ja vaike-
nemaan epäasiallisesta kohtelusta. (Gibson 2026, 12.)

Samalla valta-asemassa oleville opettajille voi syntyä mah-
dollisuus käyttää asemaansa väärin, sillä rakenteellinen riip-
puvuus ja opiskelijoiden oppima vaikeneminen toimivat paitsi
vallan väärinkäytön edellytyksenä myös sitä suojaavana raken-
teena (Ramstedt 2024, 84; Gibson 2026, 12). Epäasiallinen käytös
voidaan siten nähdä paitsi syvästi ongelmallisena ilmiönä myös
ilmiönä, joka saattaa näyttäytyä luonnollisena osana klassisen
musiikin normeja ja opettajan asettamia erinomaisuuden vaati-
muksia. Kuten eräs haastateltavista kertoi lapsuuden soittotun-
tikokemuksistaan: ”Lähdin melkein joka soittotunnilta itkien.
Hän [opettaja] ei ollut julma. Mutta standardit olivat niin kor-

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

3 ”[S]ometimes I feel like I’m his dog! -- but in a good way.” (Bull 2019, 126.)
Kääntänyt kirjoittaja.

keat... Hän oli myös todella tärkeä minulle.”⁴ (Ramstedt 2023a, 210.) Epäasiallisen käytöksen oikeuttaminen ja siihen liittyvä jopa kiitollisuuden tunne voivat kytkeytyä ajatukseen, että taiteelliset tavoitteet ovat tärkeämpiä kuin yksilön hyvinvointi. Tähän liittyvät myös pelko ja häpeä siitä, ettei yllä opettajan tai alan asettamiin vaatimuksiin sekä pelko hylätyksi tulemisesta, mikäli ei onnistu tai vastaa odotuksia. (Bull 2019, 87; Ramstedt 2023a; Larrinaga 2024; ks. myös Kurkela 1993, 385.) Esimerkiksi laulajien häpeän kokemuksia tutkinut Iris Seesjärvi (2024, 11–12, 31) täsmentää, että auktoriteetin harjoittama häpäisy ja muusikon kokemat klassisen musiikin korkeat vaatimukset voivat kietoutua toisiinsa vuorovaikutteiseksi häpeän dynamiikaksi. Sen lisäksi, että epäasiallinen käytös voidaan kokea omaksi syyksi ja liittää omaan riittämättömyden tunteeseen, Gibsonin (2026, 12) mukaan epäasiallisen käytöksen kohtaaminen voidaan rakenteellisen ongelman sijaan tulkita myös merkiksi omasta kyvyttömyydestä navigoida hierarkkisessa ja vaatimuksia korostavassa ympäristössä. Toisaalta epäasiallisen käytöksen sietämiseen voi liittyä mielikuvia sisäisestä sitkeydestä ja jopa voimaantumisesta (Larrinaga 2024). Eräs haastateltavani kuvasi omaa sitkeyttään kestävä epäasiallista käytöstä ja erinomaisuuden vaatimuksia toteamalla: ”Kuka tahansa muu olisi todennäköisesti lopettanut soittamisen [vuosia sitten].”⁵ (Ramstedt 2023a, 209.)

Ensisilmäyksellä voi vaikuttaa erikoiselta ehdottaa yhteyttä seksuaalisen itsemääräämisoikeuden sekä erinomaisuuden vaatimusten, kehollisen kontrollin ihannoinnin ja sukupuolittuneiden valtahierarkioiden välille. Arvot, normit ja valtahierarkiat voidaan kuitenkin nähdä prosessina, joka järjestää kehojen toimijuutta: ne määrittävät hyväksytyyn kehollisuuden rajat, ohjaavat sitä, miten yksilö asettuu valtasuhteisiin, sekä muovaavat hänen mahdollisuuksiaan toimia niissä. Seksuaalinen itsemääräämisoikeus kytkeytyy sosiaalisesti tuotettuun mielikuvaan ja kokemukseen oikeudesta omaan tai toisten kehoihin. (Hirsch ja Khan 2020, xvi.) Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden käsitteen kautta voidaan tarkastella sitä, miten jotkut voivat kokea olevansa oikeutettuja toisen kehoon, samalla kun toinen voi kokea, ettei ole itse oikeutettu edes omaan kehoonsa. Erinomaisuuden ihanne, epäasiallisen käytöksen normalisointi ja sen sietäminen

4 ”I left almost every lesson crying. He wasn’t cruel. But the standards were so high ... He was also very important to me.” (Ramstedt 2023a, 210.) Kääntänyt kirjoittaja.

5 ”[A]nyone else would have very likely quit playing [many years ago]” (Ramstedt 2023a, 209.) Kääntänyt kirjoittaja.

sekä riittämättömyyden tunne tai häpeä kytkeytyvät olennaisesti siihen, miten jaksaminen ja henkilökohtaiset rajat otetaan huomioon – tai jätetään huomioonottamatta. Samalla pitkäaikainen omien tarpeiden sivuuttaminen voi heikentää kehon viestien kuuntelua, mikä on edellytys paitsi omalle hyvinvoinnille myös turvattomien tilanteiden havaitsemiselle (esim. Kivinen ja Ramstedt 2025).

Haitallinen erinomaisuuden ihannoiti ja epäasiallisen käytöksen normalisointi eivät näin ollen ole riskitekijöitä ainoastaan epäasiallisen käytöksen uusintamiselle, vaan ne viestivät laajemmin, että omat epämukavuuden kokemukset eivät ole merkittäviä ja että psykofyysisiä rajoja saa, ja välillä jopa täytyy, ylittää. Tämä voi lisäksi vaikuttaa siihen, millaisia seksuaalisia projekteja kyseisessä kulttuurisessa kontekstissa rakentuu sen jäsenille (Hirsch ja Khan 2020, xiv–xvi). Esimerkiksi valtahierarkiat ja normit, jotka tuottavat mielikuvan oikeutuksesta toisen kehoon ja vallankäyttämiseen, voivat muovata käsityksiä siitä, millaiset seksuaaliset projektit nähdään oikeutettuna – kuten vallan säilyttämiseen, hierarkian ylläpitämiseen tai sosiaalisen statuksen vahvistamiseen liittyvät projektit. Samalla ne voivat vaikuttaa siihen, millaiset rajojen ylittämiset näytettyvät hyväksyttävänä.

Kuten Hirsch ja Khan (2020, 153) huomauttavat, seksuaalinen väkivalta voi ilmetä tilanteina, joissa tekijä ei ole ymmärtänyt tekojensa vaikutuksia tai sitä, että hän on ylittänyt toisen rajat. Edellä esitetyt sukupuolittuneet valtahierarkiat klassisen musiikin kulttuurissa voivat tuottaa seksuaalisen tilallisuuden, jossa tietyille toimijoille, esimerkiksi miespuolisille auktoriteetihenkilöille, muodostuu oletettu oikeus toisten kehoihin ja rajojen rikkomiseen. Hirsch ja Khan (2020, 153) täsmentävät, etteivät väitä, että vahinkoa aiheuttavia henkilöitä tulisi pitää syyttöminä tai että seksuaalinen väkivalta olisi aina tahatonta. Vastuu säilyy toimijalla. Pikemminkin he korostavat sitä, millä tavoin kokemukset ja mielikuvat seksuaalisista tilallisuuksista ja itsemääräämisoikeudesta voivat monin tavoin ohjata henkilöiden toimintaa ja esimerkiksi sitä, millaisia tekoja pidetään hyväksyttävänä tai toivottuina (Hirsch ja Khan 2020, 153.)

Kulttuurisessa kontekstissa, jossa sekä omien että toisten kehojen rajojen tunnistaminen ja tunnustaminen jatkuvasti hämärtyy, vaarana on myös se, että henkilö ei välttämättä tunnista tilanteita, joissa hän itse ylittää toisen seksuaalisen itsemääräämisoikeuden tai keholliset rajat, eikä siten hahmota tekojensa ongelmallisuutta. Lisäksi, jos psykofyysinen kokemus turvatto-

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:

Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkulttuurissa

muudesta ja riittämättömyydestä jätetään jatkuvasti taka-alalle, henkilö voi oppia ohittamaan nämä itsesuojeluun liittyvät tärkeät mekanismit tavoitellessaan vaikkapa hyväksyntää. Vaikka erinomaisuuden eetos klassisessa musiikissa ei suoraan johda epäasialliseen kohteluun, se voi rakentaa ilmapiirin, jossa ihmisiä tarkastellaan ennen kaikkea suoritusten, hyödyllisyyden tai aseman kautta eikä omat rajansa, tunteensa ja tarpeensa tunnista-
vina yksilöinä.

ARTIKKELIT
1 | 2026

Sukupuolittuneet normit seksuaalisten tilallisuuksien ja projektien jäsentäjinä klassisen musiikin kulttuurissa

Olennaista epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä on purkaa niitä uskomuksia, normeja ja käytäntöjä, jotka hämärtävät rajojen tunnistamista. Tässä keskeisenä tekijänä ovat sukupuolta ja seksuaalisuutta koskevat normit, jotka ohjaavat monin tavoin sitä, millaiset seksuaaliset projektit koetaan mahdollisiksi tai oikeutetuiksi (Hirsch ja Khan 2020, xiii–xxi). Tässä analyysiluvussa tarkastelen niitä sukupuolittuneita normeja ja käytäntöjä, jotka muovaavat kehollista vuorovaikutusta ja vaikuttavat siihen, millaisia seksuaalisia tilallisuuksia eri konteksteissa rakentuu. Erityisen huomion kohteina ovat romantisoitu opettaja–oppilas-mielikuva ja se, miten tämä mielikuva jäsentää vuorovaikutusta ja ohjaa niitä mahdollisuuksia, joiden varassa toimijuus ja seksuaaliset projektit voivat tilassa syntyä.

Sukupuolittuneita normeja uusintavat alaan juurtuneet odotukset siitä, miten eri sukupuolen, ”rodun”, luokan tai etnisyyden mukaan asemoituvien muusikoiden odotetaan ja oletetaan esiintyvän ja käyttäytyvän (esim. Yoshihara 2007, 119; Scharff 2018; Ramstedt 2022, 98–99). Bull (2019, 146–147) nostaa klassisen musiikin kentän keskeiseksi feminiinisyyden normiksi niin sanotun sovinnaisen naiseuden (*respectable femininity*). Hillitty, eurosentrinen ja cis-heteronormatiivinen sovinnaisen naiseuden normi rakentuu esimerkiksi ulkonäköön tai soittamiseen liittyvien odotusten kautta ja muokkaa myös käyttäytymiseen kohdistuvia vaatimuksia vaikuttaen siten siihen, miten verkostoissa toimitaan (Ramstedt 2022). Latautuneet sukupuolittuneet normit heijastuvat siinä, miten häirintää tai epäasiallista käytöstä pidetään jossain määrin odotettuna klassisen musiikin kulttuurissa. Eräs haastateltava kuvaili: ”kun [miespuolisella vanhemmalla

opettajalla] on nuoria naisia opiskelijoina ... on varmasti helppoa alkaa käyttää tilannetta hyväkseen” (Ramstedt 2023b, 46)⁶.

Ahtaat sukupuolinnormit eivät rajoitu vain feminiinisyteen. Tutkivat journalistit Karoliina Paananen ja Sonja Saarikoski (2024) ovat tarkastelleet nuorten miesten kokemaa seksuaalista väkivaltaa klassisen musiikin vapaalla kentällä. Artikkelin nostaa esiin tapauksia, joissa nuoret muusikkomiehet ovat joutuneet alan auktoriteetin harjoittaman seksuaalisen häirinnän, houkuttelun ja väkivallan kohteiksi. Artikkelin osoittaa, kuinka syvästi yksilöä voi vahingoittaa, jos auktoriteettihenkilö käyttää valtaansa välinpitämättömästi tai väärin. Samalla se tuo esiin, miten maskuliinisuuteen liitetyt normit usein estävät miesten häirinnän tai väkivallan kokemuksia tulemasta näkyviin erityisesti silloin, kun haavoittuvuuden tai suostumuksen rikkomisen kokemus ei sovi odotettuun sukupuolirooliin (Javaid 2017). Suuri merkitys on sillä, millaisia sukupuolittuneita rooleja eri konteksteissa uusinnetaan. Ne vaikuttavat siihen, miten ihmiset kokevat seksuaalisen itsemääräämisoikeutensa, sekä siihen, kenen keho nähdään halun tai kontrollin kohteena. Tämä vaikuttaa niin seksuaaliseen itsemääräämisoikeuden rakentumiseen kuin siihen, miten toimijuus jakaantuu seksuaalisissa tilallisuuksissa.

Ympäristö, kuten opetus- ja esitystilat, alkoholin käyttö ja sosiaaliset odotukset, rakentavat seksuaalisia tilallisuuksia ja vaikuttavat siihen, miten sukupuolittuneet valtdynamiikat jakaantuvat ja miten ne koetaan eri konteksteissa (Hirsch ja Khan 2020, 84–85; Ramstedt 2023b, 46). Esimerkiksi päihteiden käyttö voi vaikuttaa merkittävästi siihen, miten suostumusta seksuaaliseen kanssakäymiseen kysytään, tulkitaan ja koetaan (Hirsch ja Khan 2020, 143). Päihteiden käyttöön voi lisäksi liittyä keskeisesti haitallisia raiskausmyyttejä, kuten vahingollinen oletus uhrin syyllisyydestä, jotka edelleen vääristävät käsityksiä vastuusta ja suostumuksen ehdoista (DiSantins ja Towl 2018, 18, 21). Lisäksi kokemus oikeudesta omaan tai toisten kehoon riippuu muun muassa siitä, kenellä tilanteessa on valtaa ja onko osapuolella ylipäättään fyysistä mahdollisuutta hakeutua pois tai siirtyä turvalliseen tilaan (Hirsch ja Khan 2020, xx, 259).

Klassisen musiikin kulttuurissa ja laajemminkin monella taidealalla keskeinen piirre on työn ja vapaa-ajan häilyvä rajapinta: ammatillisten verkostojen luominen ja työmahdollisuudet saatavat tapahtua nimenomaan vapaa-ajan kontekstissa. Sukupuol-

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkuultuurissa

6 ”[W]hen you have young women as students ... it’s probably easy to start taking advantage of that” (Ramstedt 2023b, 46). Kääntänyt kirjoittaja.

lella on merkitystä siinä, millä tavoin yksilöt pääsevät osallisiksi epämuodollisiin sosiaalisiin tilanteisiin, jotka ovat tärkeitä ammatillisen verkostoitumisen kannalta. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi pukuhuonekeskustelut, saunatilaisuudet tai henkilöstön ja opiskelijoiden illanvietot koulutuslaitoksen ulkopuolella. Jos jää tällaisten verkostoitumistilanteiden ulkopuolelle, se voi kaventaa mahdollisuuksia päästä osalliseksi epävirallisista verkostoista. Verkostoilla voi puolestaan olla suuri merkitys uralla etenemisen tai hyväksytyksi tulemisen kannalta. (Ramstedt 2023d.) Tilanteet, joissa vallan jakautuminen on epätasaista esimerkiksi sukupuolen tai sosiaalisen aseman perusteella, voivat muodostaa olennaisen riskin seksuaalisen häirinnän kannalta. Riski lisääntyy, jos valta-asemassa oleva henkilö ei tunnista tai ymmärrä omaa vaikutustaan tilan dynamiikkaan.

Seksuaalisen tilallisuuden näkökulmasta klassisen musiikin työyhteisöt ovat usein myös poikkeuksellisen tiiviitä. Tiiviissä työyhteisöissä roolit saattavat hämärtyä ja opettajan, kollegan, ystävän tai esihenkilön roolit kietoutua toisiinsa. Jos rooleja ja vallan rajapintoja hämärtäviä käytäntöjä on jo luonnostaan paljon toimintaympäristössä, voi olla erityisen hankalaa tunnistaa houkuttelua. Houkuttelu on mahdolliseen hyväksikäyttöön ja häirintään valmistavaa pitkäaikaista ja kaavamaista käytöstä, jonka tavoitteena on juuri valtahierarkioiden hämärtäminen ja roolien häivyttäminen (Ramstedt 2023b, 47–49). Tekijän valta-asema voi vaikuttaa siihen millainen käytös ilmiannetaan. Eräs haastateltava kuvaili, kuinka hän ei ollut epäasiallisesti käyttäytyneelle vanhemmalle auktoriteettihenkilölle ”yhtä epäkohtelias” kuin olisi ollut jollekin toiselle (Ramstedt 2023b, 46). Haasteita houkuttelun, häirinnän ja vallan väärinkäytön ennaltaehkäisylle asettaa myös se, että auktoriteetin lähentelyt saatetaan myös joskus nähdä tervetulleina kilpailullisella alalla. Nuorten muusikkonaisten kokemus auktoriteettihenkilön, kuten opettajan tai kapellimestarin, huomion kohteena olemisesta saattaa nimittäin herättää mustasukkaisuutta muiden opiskelijoiden keskuudessa (Ramstedt 2023b, 46). Lisäksi sosiaaliseen statukseen pyrkiminen ja toive hyväksynnästä tai nähdyksi tulemisesta voivat niin ikään vaikuttaa seksuaalisiin projekteihin tai siihen, miten mahdolliset rajan ylitykset koetaan.

Klassisen musiikin alalla epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisylle haasteen asettavat myös pitkään eläneet käsitykset romantisoidusta taiteilijanerosta sekä opettaja–oppilas–suhteen myyttisestä erityisyydestä. (Ks. esim. Levas 1950; Kanerva 2019.) Nämä kulttuuriset mielikuvat ylläpitävät valtahierarkioita ja vai-

keuttavat haitallisten sosiokulttuuristen käytäntöjen purkamista. Musiikinhistorioitsija Nappu Koivisto-Kaasik (2025; myös Välimäki 2023; Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025) on huomauttanut, että monet historiallisesti romantisoidut kohtaamiset opettajan ja oppijan välillä ovat itse asiassa kätkenneet tyttöihin ja naisiin kohdistunutta seksuaalisen häirinnän kulttuuria 1800- ja 1900-lukujen taiteiden opetuksessa. Koivisto-Kaasik (2025) tarkastelee ilmiötä esimerkkinään säveltäjä Béla Bartók (1881–1945), jonka yksityiselämän häiritsevät piirteet ovat jääneet monin tavoin vaille kriittistä huomiota. Koivisto-Kaasik (2025) tuo esiin, miten Bartók lähestyi toistuvasti itseään huomattavasti nuorempia naisia ja teinityttöjä, myös oppilaitaan. Vaikka tämä puoli Bartókin elämästä on ollut alan tutkimuksessa tiedossa, sitä on käsitelty vielä 2010-luvullakin vailla kriittistä otetta, sillä suhteita on kuvattu tavanomaisiksi peittäen siten alleen niiden valta-asetelmien epätasapainot. (Koivisto-Kaasik 2025.)

Tuoreeltaan tämä ongelmallinen romantisoiva lähestymistapa ilmeni jopa *Helsingin Sanomien* (Salmela 2025) taannoisessa konserttiarviossa Helsingin kaupunginorkesterin konsertista, jossa Kristine Balana esitti Bartókin viulukonserton Jukka-Pekka Sarasteen johdolla. Konserttiarviossa Salmela kirjoittaa Bartókin ”suuresta rakkaudesta” viulisti Stefi Geyeriin, minkä innoittamana hän viulukonserton sävelsi. Salmela (2025) kuvailee konserttoa ”rakkauden tauottomana ylistyksenä”. Todellisuudessa Geyer voidaan nähdä yhtenä niistä monista nuorista naisista ja tytöistä, joita Bartók ahdisteli. Esimerkiksi viulisti Jelly Arányi kuvaili Bartókin käyttäytymistä ”erittäin vastenmieliseksi”. (Chalmers 1995; Koivisto-Kaasik 2025.) Bartókin tunteneet aikalaiset selittävät Bartókin erityisesti teini-ikäisiin tyttöihin kohdistuvan mieltymyksen syyksi sen, ”että hän [Bartók] saattoi ’muovailla’ heidän ajatusmaailmansa juuri sellaiseksi kuin halusi”⁷. (Delamarche 2012, 385; Koivisto-Kaasik 2025.) Bartók on vain yksi monista säveltäjistä, joiden ongelmallisia ”rakkaus-suhteita” on käsitelty kriittittömästi. Esimerkki heijastaa laajempaa kulttuurista ilmiötä taidekentällä ja yliopistomaailmassa, jota on käsitelty laajasti niin kirjallisuudessa kuin elokuvissa

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

7 ”Ce qu’il aimait chez les femmes, c’était plutôt leurs potentialités, un jeune esprit encore en friche qu’il pouvait guider et éduquer. Il aimait de très jeunes personnes innocentes et inexpérimentées dont il pouvait former l’esprit selon ses idées afin qu’elles deviennent également des partenaires intellectuelles. Par ailleurs, sa personnalité était si forte et si écrasante qu’une jeune personne sans expérience ne pouvait la supporter sans y laisser des plumes.” Delamarche 2012, 385. Suomentanut Koivisto-Kaasik (2025).

ja jossa valta ja status sekä taidealan normit ja uskomukset vaikuttavat seksuaalisen toimijuuden rakentumiseen ja sen tulkitaan (ks. esim. Kanerva 2019; Srinivasan 2020; Koivisto-Kaasik 2025; Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025).

Bull (2019, 105, 126) tarkastelee orkesteria hierarkkise- na järjestelmänä, joka heijastaa 1800-luvun keskiluokkais- ta maskuliiniseen kurinalaisuuteen ja kontrolliin kytkeytyvää fantasiarakennetta ja kertomusta järjestyksestä, johon orkes- terikulttuurissa voidaan jopa mielihyvin alistua sen lupaaman yllevyyden ja kurin vuoksi. Romantisoitu opettaja-oppilas- suh- de puolestaan näyttäytyy musiikkikulttuurissa niin historialli- sissa kertomuksissa kuin nykypäivänä toistuvana kuvitelmana, jossa usein erityisesti nuoret naiset esitetään haluttavina, käy- tettävissä olevina kehoina ja ihailun kohteina. Juuri tämän ku- vaston laaja esiintyminen ja kulttuurinen sitkeys antaa perus- teen tarkastella myös romantisoitua opettaja-oppilas-asetelmaa fantasiarakenteena: se ei ole vain yksittäinen kertomus vaan toistuva ja normatiivinen mielikuva, joka muokkaa käsityksiä oikeutuksista, kehoista ja sukupuolitetusta vallasta klassisen musiikin opetustiloissa. Tämä kuvasto hämärtää vallan, suos- tumuksen ja pedagogisen vastuun rajoja ja voidaan kytkeä li- säksi laajempaan heteronormatiiviseen seksuaaliseen fantasiaan (ks. esim. Ebert 1988). Romantisoitu opettaja-oppilas-fantasia rakentaa ja uusintaa lisäksi mielikuvaa nerosta, jonka seksuaa- lisen käytös on ongelmallisen sijaan kiehtovaa, haluttua ja osa taiteellista poikkeuksellisuutta. Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja seksuaalisuuden tilallisuuden näkökulmasta tämä yl- läpitää ja rakentaa mielikuvia siitä, että joidenkin halu ja ”oi- keus” toisiin kehoihin on korostunut.

Filosofi Amia Srinivasan (2021) huomauttaa, että ilmiö on monisyinen ja että todellisuudessa kaikki opettaja-oppilas- rooleista alkaneet suhteet eivät johda hyväksikäyttäviin suhteisiin, vaan saattavat päätyä jopa onnellisiin liittoihin edellyttäen, että oppija ei ole alaikäinen. Aikuisen opiskelijan käsittämi- nen vain uhrina on ongelmallista. Srinivasan (2021, 128) toteaa:

Mutta on olemassa myös monia opiskelijanaisia, jotka suos- tuvat seksiin professoreidensa kanssa aidosta halusta. Ja on olemassa professoreita, joiden romanttiset ja seksuaaliset lä- hestymiset ovat varsin toivottuja. Jos pidetään vallan epätasa- painoa professorin ja opiskelijan välillä automaattisesti esteenä suostumukselle, oletetaan joko, että opiskelijanaiset ovat kuin lapsia, lähtökohtaisesti kykenemättömiä antamaan suos-

tumustaan seksiin, tai että he ovat täysin lamaantuneita professorin säkenöivästä vaikutusvallasta. Ja kuinka moni professori on oikeasti *niin* vastustamaton?⁸

Srinivasan (2021, 129) jatkaa pohdintaa ja kysyy, jos opiskelija ilmaisee suostumusta ilman pelkoa tai painostusta, mikä sitten tekee opettajan ja opiskelijan intiimistä suhteesta ongelmallisen. Srinivasan tarkastelee ilmiötä psykoanalyttisesta näkökulmasta hyödyntäen transferenssin käsitettä. Musiikkiterapian dynamiikkaa tutkinut Kari Syvänen (2005, 16–17) kuvaa transferenssia ilmiönä, jossa nykyhetken objekteihin, tilanteisiin tai henkilöihin reagoidaan samalla tavalla kuin aiemmin elämässä on reagoitu tärkeään ihmiseen. Tällöin aiemmat kokemukset ja niihin liittyneet tunteet aktivoituvat ja siirtyvät uuden vuorovaikutustilanteen osaksi. Srinivasan (2021, 128) ehdottaa, että sen sijaan että opettajaan kohdistuvien tunteiden ja odotusten ymmärrettäisiin kohdistuvan opettajaan henkilönä, niitä tulisi tarkastella sen kautta, mitä opettaja opiskelijan mielessä saattaa edustaa. Opettajaan kohdistetut tunteet voivat siis rakentua esimerkiksi opettajan osaamisen, vallan, hyväksynnän, aseman tai symbolisen auktoriteetin kautta, eivätkä välttämättä liity opettajan persoonaan sinänsä. Musiikillisessa kontekstissa tämä näkökulma opettaja–oppilas–dynamiikassa korostuu erityisesti, sillä musiikin tekeminen kietoutuu usein syvästi henkilökohtaiseen identiteettiin sekä ammatilliseen ja taiteelliseen minäkuvaan (ks. esim. Kurkela 1993; Valtasaari 2003). Lisäksi klassisen musiikin kulttuurissa osaaminen ja ammattitaito ovat paitsi taiteellisia taitoja myös sosiaalisen arvostuksen ja aseman lähteitä (Ramstedt 2023c). Tämä voi muovata sitä, miten yksilöt hahmottavat oman asemansa ja arvonsa yhteisössä, ja siten vahvistaa hierarkioita, joissa pedagoginen tai taiteellinen auktoriteetti saa erityistä painoarvoa. Opiskelijan ihastuminen tai kiinnostus opettajaan voi siis muodostua seksuaaliseksi projektiksi, jossa seksuaalinen kanssakäyminen on vain yksi mahdollinen välitavoite suhteessa syvempiin pyrkimyksiin, kuten haluan tulla nähdyksi, arvostetuksi tai vaikkapa ei-hylätyksi.

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

---

8 ”But there are also many women students who consent to sex with their professors out of genuine desire. And there are professors whose romantic and sexual overtures are very much wanted. To insist that the power differential between professor and students precludes consent is either to see women students, like children, as intrinsically incapable of consent to sex – or to see them as somehow incapacitated by the dazzling force of the professor. And which professor is really *that good*?” (Srinivasan 2021, 128.) Kääntänyt kirjoittaja.

Srinivasan (2021, 148) toteaa, että opettajan seksuaalinen halu opiskelijaa kohtaan voi puolestaan kätkeä kaipuun omaan nuoruuteen ja sen uudelleen kokemiseen. Toisaalta kyseessä voi olla toive tulla ihailuksi, halutuksi tai nähdyksi, tai sitten raa’asti ilmaistuna kyse voi olla vain eroottisesta fantasiasta. Seksuaalisten projektien motivaatiota on mahdotonta arvailla, ja on tärkeää pitää mielessä, että yksilölliset ja väkevän intiimit seksuaaliset projektit rakentuvat monista alati muuttuvista tekijöistä. Joka tapauksessa opettaja nauttii opiskelijaan verrattuna mitä luultavimmin iän tuomasta psykologisesta kypsyydestä ja pystyy luultavasti sekä harjaantuneemmin tiedostamaan omat motivaationsa että toimimaan opiskelijaa vapautuneemmin ja harkitummin seksuaalisessa tilanteessa (Ramstedt 2023b, 47). Srinivasan (2021, 130–131) pohtii opettaja–oppilas–suhteen problematiikkaa myös tasa–arvon näkökulmasta. Jos opettaja vastaa mahdolliseen opiskelijan ihastumiseen, hän ei epäonnistu pelkästään opiskelijan ihastumisen käsittelyssä vaan osallistuu aktiivisesti haitalliseen valtahierarkian vahvistamiseen ja hyödyntämiseen, iän tuoman psykologisen kypsyyden hyödyntämiseen ja/tai heteronormatiivisen romantisoidun fantasian uusimiseen (Srinivasan 2021, 138). Toki kyseessä voisi teoreettisesti olla vanhempi naispuolinen ja muun sukupuolinen nuori opiskelija, mutta usein kyseessä on juuri heteronormatiivisesti vanhempi mies ja nuorempi nainen. Näin opettajan toiminta ei pelkästään uusinna romantisoituja mielikuvia vaan osallistuu asettamaan nuoren naisen osaksi patriarkaalista dynamiikkaa. Loppujen lopuksi keskeinen eettinen kysymys ei ole se, onko ”aito” rakkaus mahdollisessa pedagogisessa kontekstissa vaan onko *aito opettaminen* mahdollista romanttisessa kontekstissa. (Srinivasan 2021, 130–131.)

Toisin sanoen opettajan ensisijainen tehtävä on opettaa, ei rakentaa romanttista projektia, jossa henkilökohtaiset tarpeet sekoittuvat opiskelijan mahdolliseen riippuvuussuhteeseen. Romanttinen tai seksuaalinen opettaja–oppilas–suhde on räikeästi ongelmallinen opettajan ammattietiikan näkökulmasta, vaikka suhteen ongelmallisuutta ei tunnistettaisikaan vallan epä-tasa–arvon kannalta tai houkuttelun mahdollisuuden kautta. Suhde voi sekä sen aikana että mahdollisesti sen päättyessä myös asettaa opiskelijan eriarvoiseen asemaan toisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelija voi joutua välttämään tiettyjä tiloja ja tilanteita, joissa hän saattaa kohdata joko mahdollisesti entisen kumppaninsa (eli opettajansa) ja kanssaopiskelijoidensa tai muun henkilökunnan ylenkatsomista. (Srinivasan 2021, 143.) Lisäksi romantisoidun opettaja–oppilas–suhteen uusintaminen vaikeut-

taa sukupuolittuneiden normien, valtahierarkioiden ja epäasiallisen käytöksen normalisoitumisen purkamista klassisen musiikin kulttuurissa ja taideoilla yleisestikin.

Yhteenveto

Tässä artikkelissa olen tarkastellut, miten klassisen musiikin koulutus- ja työelämäkulttuuriin liittyvät epäasiallisen käytöksen riskitekijät voivat jäsentää tiloja ja tilanteita, joissa valta, sukupuoli ja seksuaalisuus kietoutuvat toisiinsa. Käyttämäni kolme tutkimuksellista käsitettä (seksuaalinen itsemääräämisoikeus, seksuaalinen projekti ja seksuaalinen tilallisuus) liittyvät monin tavoin toisiinsa ja muodostavat tutkimuksessani toisiaan täydentävän analyttisen kokonaisuuden. Näiden käsitteiden kautta olen osoittanut, miten ympäristön tuottamat mielikuvat sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja kehollisesta toimijuudesta aiheuttavat toiminnallisia haasteita rajojen tunnistamiselle ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rakentumiselle klassisen musiikin kulttuurissa.

Epäasiallista käytöstä ei tule ymmärtää irrallisina yksittäisinä tekoina, vaan osana laajempaa kulttuurista ja yhteisöllistä dynamiikkaa, jossa valtasuhteet ja normit muovaavat toimijuuden ehtoja. Klassisen musiikin kentällä tähän dynamiikkaan kietoutuvat erinomaisuuden ihanne, valtahierarkiat, sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät normit sekä taiteellisen osaamisen henkilökohtainen ja kehollinen luonne. Kun yksilön identiteetti, taiteellinen minäkäsitys ja soittotaito liittyvät tiiviisti toisiinsa, rajojen tunnistaminen ja niiden ilmaiseminen voi olla erityisen vaikeaa. Sukupuolittuneet normit ohjaavat myös sitä, minkälaisia seksuaalisia tilallisuuksia eri toimintaympäristöön rakentuu. Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä haastaa erityisesti fantasia romanttisesta opettaja–oppilas–suhteesta. Se tuottaa seksuaalista tilallisuutta, jossa toistuu hierarkkinen asetelma: ajatus siitä, että ylemmässä asemassa olevalla olisi erityinen oikeus toisen kehoon. Fantasia ei kuitenkaan ainoastaan heijasta tätä asetelmaa vaan myös tuottaa ongelmallisia kuvastoja seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta ja seksuaalisista tilallisuuksista opettaja–oppilas–dynamiikassa. Näin tietäytyypiset seksuaaliset projektit alkavat näyttäytyä implisiittisesti hyväksytyinä, ikään kuin luonnollisena osana kulttuuria. Tällainen niin historiallisesti kuin nykypäivänä narratiivisesti tuotettu fantasia normalisoi epäasiallista käytöstä ja rajanvedon hälvenemistä teh-

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkulttuurissa

den rajattomuudesta osan kulttuurisesti hyväksytyä kertomusta.

Klassisen musiikin kulttuuri näyttäytyy vaativana kontekstina kokeneille ammattilaisillekin, puhumattakaan nuorista opiskelijoista, joilta ei voida kohtuudella odottaa valmiuksia navigoida sosiaalisesti monimutkaisissa tilallisuuksissa ilman tukea. Tarvitaan järjestelmällisiä ja rakenteellisia toimenpiteitä, jotka vahvistavat ennaltaehkäisyä, lisäävät tietoisuutta ja tukevat turvallisempien toimintatapojen omaksumista. Hirschiä ja Khania (2020, 255–256) mukailen: olemme kaikki vastuussa. Vastuun paino ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti. Suurin vastuu turvallisesta toimintaympäristöstä kuuluu ensisijaisesti valta-asemassa oleville: opettajille, instituutioille ja niille, jotka määrittävät alan käytäntöjä ja normeja. Suurin osa meistä ei ole koskaan syyllistynyt väkivaltaan, mutta jokainen meistä on jossain määrin sallinut sellaisten sosiaalisten olosuhteiden jatkumisen, joissa valtaa pitävät voivat välttää vastuun ja joissa nuoret muusikot voivat oppia väheksymään toisten ja oman kehon rajoja, normalisoimaan epäasiallista käyttäytymistä ja vaikenemaan kokemuksistaan epäoikeudenmukaisuudesta. Instituutiotasolla epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy edellyttää sitä, että ymmärretään epäasiallisen käytöksen yhteys siihen, miten sosiokulttuurinen ympäristö tuottaa vuorovaikutussuhteita. Yhtä tärkeää on, että koulutusorganisaatiot kantavat vastuunsa turvallisen oppimisympäristön rakentamisesta, jossa valtasuhteita, normeja ja sukupuolittuneita käytäntöjä voidaan tarkastella kriittisesti ja avoimesti osana taiteellista ja pedagogista kehittämistä.

Lähteet:

- Ahmed, Sara. 2021. *Complaint!* Durham: Duke University Press.
- Anttila, Anna. 2019. *Tyttöhän soittaa kuin mies! – Kuinka vahvistaa taide- ja kulttuurialan tasa-arvoa ja työhyvinvointia?* Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen verkkojulkaisuja 55. Tark. 7.6.2025. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2019/tyttohan_soittaa_kuin_mies_final.pdf
- Brüstle, Christa, Lucia di Cecca, Itziar Larrinaga, Mojca Piškor, Eva Sæther ja David-Emil Wikström, toim. 2024. *Music Power Relations, and Beyond: Critical Positions in Higher Music Education*. Donostia-San Sebastián: Musikene. Tark. 7.6.2025. <https://musikene.eus/wp-content/uploads/2024/11/MUSIC-POWER-RELATIONS-AND-BEYOND.pdf>
- Bucura, Elizabeth. 2020. ”Rethinking excellence in music education.” *Visions of Research in Music Education* 36: 1–29. Tark. 7.6.2025. http://www-usr.rider.edu/~vrme/v36n1/visions/3607_Bucura.pdf

- Bull, Anna. 2019. *Class, Control, and Classical Music*. New York: Oxford University Press.
- Bull, Anna, Christina Scharff ja Laudan Nooshin, toim. 2023. *Voices for Change in the Classical Music Profession: New Ideas for Tackling Inequalities and Exclusion*. New York: Oxford University Press.
- Bull, Anna. 2024. "Classical music after #MeToo: Is music higher education a 'conducive context' for sexual misconduct?" Teoksessa *Higher Music Education and Employability in a Neoliberal World*, toim. Rosa Reitsamer ja Rainer Prokop, 87–100. London: Bloomsbury Publishing. Tark. 7.6.2025. <https://www.bloomsbury.com/uk/higher-music-education-and-employability-in-a-neoliberal-world-9781350266957/>
- Buscatto, Marie, Sari Karttunen ja Mathilde Provansal, toim. 2025. *Gender-Based Violence in Arts and Culture. Perspectives on Education and Work*. Open Book Publishers. <https://doi.org/10.11647/OBP.0436>
- Cannizzo, Fabian ja Catherine Strong. 2020. "Put some balls on that woman': Gendered repertoires of inequality in screen composers' careers." *Gendered Work Organ* 27: 1346–1460. <https://doi.org/10.1111/gwao.12496>
- Chalmers, Kenneth. 1995. *20th-Century Composers: Béla Bartók*. London: Faidon.
- Citron, Marcia J. 2000 [1993]. *Gender and the Musical Canon*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press
- Delamarche, Claire 2012. *Béla Bartók*. Paris: Fayard.
- DiSantis, Clarissa J. ja Graham J. Towl. 2025. *Addressing student sexual violence in higher education: A good practice guide*. 2. painos. Leeds: Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/9781837977833>
- Ebert, Teresa L. 1988. "The Romance of Patriarchy: Ideology, Subjectivity and Postmodern Feminist Cultural Theory." *Cultural Critique* 10: 19–57. <https://doi.org/10.2307/1354105>
- Ewell, Philip. 2023. *On Music Theory, and Making Music More Welcoming for Everyone*. Michigan: University of Michigan Press.
- Fernández-Morante, Basilio. 2024. "Violence in Higher Music Education Today: Reprehensible but not Condemnable?" Teoksessa *Music Power Relations, and Beyond: Critical Positions in Higher Music Education*, toim. Christa Brüstle, Lucia di Cecca, Itziar Larrinaga, Mojca Piškor, Eva Sæther ja David-Emil Wikström, 37–48. Donostia-San Sebastián: Musikene. Tark. 7.6.2025. <https://musikene.eus/wp-content/uploads/2024/11/MUSIC-POWER-RELATIONS-AND-BEYOND.pdf>
- Gibson, Cassandra. 2024. *Navigating Gender Identity in a Musical Europatriarchy: Stories of Power, Consent, and Silence*. Monash University: Doctoral dissertation in Musicology. https://bridges.monash.edu/articles/thesis/Navigating_Gender_Identity_in_a_Musical_Europatriarchy_Stories_of_Power_Consent_and_Silence/26028292
- Gibson, Cassandra. 2026. "The master and the apprentice: Educational power and musical culture in the 'wild, wild west.'" *Research Studies in Music Education*. Julkaistu ennen painoa verkossa 5.2.2026. <https://doi.org/10.1177/1321103X251404287>

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:
Kehollisen toimijuuden
rakentuminen klassisen
musiikin koulutus- ja
työkulttuurissa

- Gibson, Cassandra ja Anna Ramstedt. 2025. "Prepare them for abuse: how to collectively equip young musicians to navigate the unsafe spaces of classical music culture". Konferenssiesitelmä 15.5.2025. *Music, Research, and Activism II*, Helsinki.
- Hill, Rosemary Lucy ja Heather Savigny. 2019. "Sexual violence and free speech in popular music". *Popular Music* 38(2): 237–251. <https://doi.org/10.1017/S0261143019000096>
- Hill, Rosemary Lucy, Daisy Richards ja Heather Savigny. 2023. "Normalising sexual violence in popular culture: eroding, erasing and controlling women in rock music." *Feminist Media Studies* 23(3): 1107–1123. <https://doi.org/10.1080/14680777.2021.1902368>
- Hirsch, Jennifer ja Shamus Khan. 2020. *Sexual Citizens: Sex, Power, and Assault on Campus*. W.W. Norton ja Company.
- Kanerva, Arla. 2019. *Taiteen musta kirja: Miesten mielivallan historiaa*. Helsinki: SKS Kirjat.
- Kelly, Liz. 2016. "The conducive context of violence against women and girls". *Discover Society*, 1.3.2016. Tark. 20.3.2026. <https://archive.discoverociety.org/2016/03/01/theorising-violence-against-women-and-girls/>
- Koivisto-Kaasik, Nuppu. 2024. "Surviving the everyday: Gendered violence, patriarchal power structures, and strategies of resistance in late nineteenth-century ladies' orchestras." Teoksessa *Routledge Companion to Women's Musical Leadership: The Nineteenth Century and Beyond*, toim. Laura Helmer ja Helen Julia Minors, 51–64. New York: Routledge.
- Koivisto-Kaasik, Nuppu. 2025. "Aamuyö ritari Siniparran linnassa: seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta taiteiden historiassa." *Toiminta soi – Kirjoituksia yhteiskunnallisesta, toiminnallisesta ja aktivistisesta musiikintutkimuksesta* 19.2.2025. Tark. 9.6.2025. <https://www.suoni.fi/fi/toiminta-soi/2025/2/19/aamuy-ritari-siniparran-linnassa>
- Koivisto-Kaasik, Nuppu ja Susanna Välimäki. 2025. "Neromyytti ja häirintä klassisen musiikin historiassa". Vierailuluento kurssilla *#metoo, musiikki ja valta: feministinen musiikintutkimus 2000-luvulla*. Helsingin yliopisto 25.3.2025.
- Kurkela, Kari. 1993. *Mielen maisemat ja musiikki: Musiikin esittäminen ja luovan asenteen psykodynamiikka*. Musiikin tutkimuslaitos. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Lampela, Anu. 2023. "Tuntematon jumala ja pianonsoiton ahdistus: Autoetnografinen tutkimus muusikon kasvusta ja varhaiserännäisyyden piirteistä". Teoksessa "Her Creative Process": *Pathways to music history and performance: festschrift for Anne Kauppala*, toim. Johanna Talasniemi, Ulla-Britta Broman-Kananen ja Nuppu Koivisto-Kaasik, 233–252. Doc-Mus tohtorikoulun julkaisuja 22. Helsinki: Taideyliopisto.
- Larrinaga, Itziar. 2024. "Keyword: Power." Teoksessa *Music Power Relations, and Beyond: Critical Positions in Higher Music Education*, toim. Christa Brüstle, Lucia di Cecca, Itziar Larrinaga, Mojca Piškor, Eva Sæther ja David-Emil Wikström, 26–36. Donostia-San Sebastián: Musikene. Tark. 7.6.2025. <https://musikene.eus/wp-content/uploads/2024/11/MUSIC-POWER-RELATIONS-AND-BEYOND.pdf>

- Levas, Santeri. 1952. *Suuren säveltäjän rakkaus/Robert ja Clara Schumannin elämäntarina*. Helsinki: WSOY.
- Nuñez, Pinja. 2026. ”Onko sukupuolella väliä – näkökulmia länsimaisen taidemusiikin tasa-arvokysymyksiin suomalaisessa musiikinalan korkeakoulutuksessa”. Taideyliopiston Sibelius-Akatemian DocMus-tohtorikoulun taiteilijakoulutuksen tutkielma. Käsikirjoitus.
- Javaid, Aliraza. 2017. ”The unknown victims: Hegemonic masculinity, masculinities, and male sexual victimisation.” *Sociological Research Online* 22(1): 1–20. Tark. 7.6.2025. <https://roqhas.org/wp-content/uploads/2024/07/javaid-2017-The-Unknown-Victims-Hegemonic-Masculinity-Masculinities-and-Male-Sexual-Victimisation.pdf>
- Paananen, Karoliina ja Sonja Saarikoski. 2024. ”Muusikon paradoksi.” *Long Play* 30.5.2024. Pitkät – LP 137. Tark. 7.6.2025. <https://www.longplay.fi/pitkat/muusikon-paradoksi>
- Pääkkölä, Anna-Elena, Tiina Käpylä ja Henna-Riikka Peltola. 2021. ”Populaarimusiikkitoiminnassa koettu sukupuolitunut epäasiallisuus”. *Musiikki* 51(2): 55–82. <https://doi.org/10.51816/musiikki.110848>
- Ramstedt, Anna. 2022. ”’A Man is Practically the General Norm’ – A Case Study of Gender Inequality and Whiteness in the Classical Music Scene in Finland.” *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 31(1): 91–107. <https://doi.org/10.1080/08038740.2022.2088611>
- Ramstedt, Anna. 2023a. ”Emotional abuse in classical music education in Finland: A study of Finnish women musicians’ experiences.” *Action, Criticism & Theory for Music Education* 22(3): 198–226. http://act.maydaygroup.org/articles/Ramstedt22_3.pdf
- Ramstedt, Anna. 2023b. ”’You just had to learn to live with it’: Gendered and Sexual Misconduct in Classical Music Culture in Finland.” *Musiikkikasvatus* 26(2): 40–55. <https://fjme.journal.fi/issue/view/11143/2435>
- Ramstedt, Anna 2023c. ”Homophily and genre boundaries: Inequalities in classical music networks in Finland.” *Musiikki* 53(2): 8–33. <https://doi.org/10.51816/musiikki.131301>
- Ramstedt, Anna. 2024. *Misconduct, Abuse and Classical Music: A feminist study on social imaginaries and women musicians’ experiences of gender inequality in Finland*. Helsingin yliopisto: Filosofian, taiteiden ja yhteiskunnan tutkimuksen laitos. Dissertationes Universitatis Helsingiensis 300/2024. *Studia Musicologica Universitatis Helsingiensis* XXXI/2024. Joensuu: Punamusta.
- Ramstedt, Anna. 2026. ”Tunne- ja turvataidot musiikin korkeakouluopinnoissa ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä”. *Musiikki* 56(1): 36–66.
- Reitsamer, Rosa ja Rainer Prokop, toim. 2024. *Higher Music Education and Employability in a Neoliberal World*. London: Bloomsbury Publishing. Tark. 7.6.2025. <https://www.bloomsbury.com/uk/higher-music-education-and-employability-in-a-neoliberal-world-9781350266957/>

Anna Ramstedt

Rajojen hämärtyessä:

Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työolttuurissa

- Salmela, Annmari. 2025. "Bèla Bartókin viulukonsertto syntyi suuresta rakkaudesta, ja solisti avasi teoksen sielun." *Helsingin Sanomat* 4.4.2025. Tark. 9.6.2025. <https://www.hs.fi/taide/art-2000011135651.html>
- Scharff, Christina. 2018. *Gender, Subjectivity, and Cultural Work: The Classical Music Profession*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315673080>
- Seesjärvi, Iris. 2024. "Unfolding singer's shame: experiences of shame and shaming among Finnish classical singers." *Musiikki* 54(1): 9–37. <https://doi.org/10.51816/musiikki.144758>
- Srinivasan, Amia. 2021. *The Right to Sex*. London: Bloomsbury.
- Strong, Catherine ja Emma Rush. 2018. "Musical genius and/or nasty piece of work? Dealing with violence and sexual assault in accounts of popular music's past". *Continuum: Journal of Media and Cultural Studies* 32(5): 569–580. <https://doi.org/10.1080/10304312.2018.1483009>
- Syvänen, Kari. 2005. *Vastatunteiden dynamiikka musiikkiterapiassa*. Jyväskylän yliopisto: Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Humanities 35. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Tark. 7.6.2025. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_42041
- Valtasaari, Pauliina. 2023. *Orkesterimuusikoiden työnohjaus: Luova potentiaali yhteisöllisyyden rakentamisen ja yksilöllisyyden kunnioittamisen risteyskohdissa*. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, DocMus-tohtorikoulu: Väitöskirja. *Studia Musica* 95. Helsinki: Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Tark. 7.6.2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-315-1>
- Välimäki, Susanna. 2023. "Feministisiä vastakertomuksia. Suomalaisten säveltäjänaisten historiaa Mina Boijesta Lilli Thunebergiin". Teoksessa *Naiset, Musiikki, Tutkimus – Ennen ja Nyt*, toim. Saijaleena Rantanen, Nuppu Koivisto-Kaasik ja Anu Lampela, 31–71. *Acta Musicologica Militantia* vol. V. DocMus Research Publications vol. 21. Helsinki: Taideyliopiston Sibelius-Akatemia ja Tutkimusyhdistys Suoni ry. Tark. 7.6.2025. https://static1.squarespace.com/static/5b0424703917ee9417d3f86e/t/65392b3bf5c3792f16428d8f/1698245451579/NMT_AMMV.pdf
- Werner, Ann, Cecilia Ferm Almqvist, Tuire Kuusi, Kristi Kiilu ja Gergely Fazekas. 2025. "Power and responsibility in higher music education. Issues of bullying and harassment". *Trio* 14(1): 7–22. <https://doi.org/10.37453/tj.152537>
- Yoshihara, Mari. 2007. *Musicians from a Different Shore: Asians and Asian Americans in Classical Music*. USA: Temple University Press.

Anna Ramstedt

Tunne- ja turvataidot musiikin korkeakouluopinnoissa ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä

ARTIKKELI

MUSIIKKI
1 | 2026

ORCID: [0000-0002-2356-4023](https://orcid.org/0000-0002-2356-4023)

DOI: [10.51816/MUSIIKKI.181231](https://doi.org/10.51816/MUSIIKKI.181231)

FT, MuM Anna Ramstedt työskentelee tutkijana (Helsingin yliopisto). Tätä tutkimusta on rahoittanut Koneen säätiö (hankkeessa Musiikintutkijat yhteiskunnassa) ja Jenny ja Antti Wihurin rahasto postdoc-hankkeessa ”Muusikon turvataidot: Tunnetaidot, itsesäätely ja suostumuskasvatus musiikin korkeakouluopetuksessa”.

anna.ramstedt@helsinki.fi

Emotional and Safety Skills in Higher Music Education and in Preventing Misconduct

ABSTRAKTI

In this article I examine how the prevention of sexual misconduct and emotional abuse could be advanced in higher music education by supporting young musicians and their ability to recognise their own boundaries and those of others, regulate their emotions and actions, identify and articulate uncomfortable situations, seek help for themselves and others, question harmful practices and norms, and practise respectful and reciprocal interaction in both social and sexual encounters. By drawing on socio-emotional skills and consent training, I suggest "emotional and safety skills" as a concept to be taught in higher music education. Following earlier work on consent training, I emphasise the importance of understanding consent, safety, and bodily autonomy as inherent components of pedagogical and interpersonal practices. I propose ways of supporting musicians' empowerment and responsible (sexual) agency over the long term by integrating socio-emotional skills and the principles of consent education into student-centred and norm-critical pedagogy, courses in music history and theory, courses on instrumental and vocal pedagogy, and courses related to career skills and communication. In addition, I offer several practical examples of how these skills could be strengthened in different types of classes.

Seksuaalinen väkivalta, häirintä ja muu epäasiallinen käytös ovat viime aikoina nousseet yhä näkyvämmiin julkiseen keskusteluun laajojen ja paljon huomiota saaneiden tapausten myötä. Tutkimus seksuaalisesta häirinnästä ja henkisestä väkivallasta klassisen musiikin kulttuurissa ja koulutuksessa sekä musiikkialoilla yleisemminkin on jo vakiintunut osaksi monialaisen musiikintutkimuksen keskeisiä aiheita. Lisäksi tutkimus koskien musiikkialan epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi. (Bull, Scharff ja Nooshin 2023; Wickström 2023; Brüstle et al. 2024; Fernández-Morante 2024; Buscatto, Karttunen ja Provansal 2025; Gibson ja Ramstedt 2025; Werner et al. 2025.) Epäasiallisen käytöksen, kuten seksuaalisen häirinnän ja henkisen väkivallan, ennaltaehkäisy on erittäin laaja tavoite, joka vaatii pitkäjänteistä panostusta niin yksilöllisellä, vuorovaikutuksellisella, yhteisöllisellä kuin institutionaalisellakin tasolla (DiSantis ja Towl 2025, 67; Active* Consent 2025c,15). Erityisesti koulutusinstituutioiden tulisi ottaa tehtäväkseen turvallisempien toimintaympäristöjen luominen.

Tässä artikkelissa tarkastelen, miten seksuaalisen häirinnän, henkisen väkivallan ja muun epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä voidaan edistää musiikin korkeakouluopetuksessa. Kysyn, millaisin keinoin musiikin korkeakouluopinnoissa voidaan tukea ja vahvistaa nuorten muusikoiden kykyä tunnistaa ja sanoittaa oman kehonsa rajoja, tunnistaa epämukavia tilanteita, kyseenalaistaa ympäristön haitallisia toimintatapoja sekä harjoittaa vastavuoroista ja kunnioittavaa vuorovaikutusta niin sosiaalisissa kuin seksuaalisissakin kohtaamisissa. Artikkelini on toinen osa kahden artikkelin kokonaisuudesta. Ensimmäisessä artikkelissa tarkastelen millaisen toiminnallisen haasteen klassisen musiikin koulutuksen ominaispiirteet luovat yksilön itsesäätelytaitojen, vuorovaikutustaitojen, omien rajojen tunnistamisen ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden näkökulmasta (Ramstedt 2026). Tunnistettavia ominaispiirteitä ovat esimerkiksi sukupuolittuneet normit kuten naisten osaamisen vähättely, insti-

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

tutionalisoituneet ja epäviralliset valtahierarkiat, miesvaltaisuus sekä alaa ylläpitävät haitalliset uskomukset ja ihanteet. Lisäksi haitallisen käytöksen normalisoituminen sekä tiiviit ja kilpailulliset toimintaympäristöt voivat lisätä eristäytymisen riskiä ja vaikeuttaa epäasialliseen käytökseen puuttumista. (Ramstedt 2024, 80, 83; 2026.) Alan ominaispiirteet voivat luoda muusikoille kuormittavan toimintaympäristön, jossa kehojen rajojen ylitykset saattavat hämärtyä ja normalisoitua osaksi arkea. (Esim. Bull 2024; Fernández-Morante 2024; Gibson ja Ramstedt 2025; Ramstedt 2026.)

Ensimmäisen artikkelin (Ramstedt 2026) tulokset toimivat tässä lähtökohtana, jonka pohjalta jäsenmän ja konkreettisen klassisen musiikin korkeakoulukontekstiin kohdistettuja keinoja, joilla ennaltaehkäistä epäasiallista käytöstä. Lisäksi laajennan väitöskirjatutkimukseni pohjalta kehittämäni Muusikon/Musiikintutkijan turvataidot -koulutusta¹, jota olen aiemmin toteuttanut muusikoille ja musiikintutkijoille (Ramstedt 2023c; Ramstedt, Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025a; 2025b). Tässä artikkelissa tarkastelen tunne- ja turvataitojen käsitteen, sosio-emotionaalisia taitoja² tukevien käytäntöjen ja suostumuskasvatuksen periaatteiden avulla (CASEL 2003; Conley 2015, 198; Weissberg et al. 2015; DiSantis ja Towl 2025, 147), miten oppimistaitoja, normikriittisyyttä ja yksilöllistä kohtaamista korostava pedagogiikka (esim. Laukkanen et al. 2018; Kivinen, Lammi ja Unkari-Virtanen 2021; Elonheimo et al. 2022; Juntunen ja Partti 2023) voi toimia osana epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä. Sovellan lisäksi tarkastelussani Jussi Aaltosen opasta *Turvataitoja nuorille* (2012) sekä Galwayn yliopiston Active* Consent -tutkimus- ja koulutusohjelman periaatteita siihen, miten sosioemotionaalisia taitoja ja suostumukseen liittyviä vuorovaikutustaitoja voidaan tukea musiikin korkeakouluopetuksessa (Active* Consent 2025a; 2025b; 2025c).

Länsimaisessa koulutusjärjestelmässä sosioemotionaalisten taitojen opetus³ on nykyisin olennainen osa esimerkiksi peruskoulujen opetussuunnitelmia. Lähestyn sosioemotionaalisia taitoja sellaisesta näkökulmasta, joka korostaa niiden merkitystä

- 1 Postdoc-tutkimuksessani näitä koulutuksia on myös tarkoitus edistää ja pilotoida edelleen musiikin korkeakoulutuksessa.
- 2 Englanniksi käytetään käsitettä *social and emotional learning* (SEL). Sosioemotionaaliset taidot käsittävät monenlaisia taitoja, kuten tunne- ja itsesääätelytaitoja, oppimistaitoja, vuorovaikutustaitoja ja turvataitoja. (CASEL 2003).
- 3 Suomeksi sosioemotionaalisista taidoista käytetään opetuskontekstissa erilaisia termejä, kuten esimerkiksi *tunne- ja vuorovaikutustaidot* ja *tunne- ja turvataidot*, riippuen opetettavan aiheen painotuksesta.

seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyssä. Useissa tunne- ja turvataito-opissa korostetaan kehon rajojen ja turvallisuuden tunteen vahvistamista sekä taitoja toimia rakentavasti potentiaalisesti epävarmoissa tilanteissa (esim. Aaltonen 2012; Lajunen et al. 2024). Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn liittyvästä koulutuksesta käytetään englanninkielisessä kirjallisuudessa usein käsitettä *consent training* (suomeksi suostumuskoulutus tai suostumuskasvatus) ja se kytkeytyy läheisesti turvataitojen kokonaisuuteen. Hahmotan *tunne- ja turvataitojen* viittaavan sosioemotionaalisten taitojen ja suostumuskulttuuriin pohjautuvien taitojen kokonaisuuteen, jossa korostuvat muun muassa kyky tunnistaa omia ja toisten rajoja, säädellä omia tunteita ja toimintaa, huomata ja sanoittaa epämukavia tilanteita, hakea apua itselle ja muille, kyseenalaistaa haitallisia toimintatapoja ja normeja sekä harjoitella kunnioittavaa ja vastavuoroista vuorovaikutusta niin sosiaalisissa kuin seksuaalisissakin kohtauksissa. Näin ymmärrettyinä tunne- ja turvataidot muodostavat keskeisen perustan seksuaalisen häirinnän ja muun epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisylle (ks. esim. Aaltonen 2012; DiSantis ja Towl 2025).

Vaikka tarkastelen tunne- ja turvataitoja yksilön kannalta, en näe ennaltaehkäisyn olevan vain yksilön vastuulla. Häirintä, seksuaalinen tai henkinen väkivalta ja muu vallankäyttö on aina tekijän vastuulla. Ihanteellisessa tilanteessa kollegat, auktoriteettihahmot ja opettajat toimisivat aina asiallisesti ja vastuullisesti. Selvitykset kuitenkin osoittavat, että erityisesti nuoret musikkot saattavat kohdata monenlaista vallan väärinkäyttöä musiikkialoilla Suomessa (Inklusiiv 2022). Nuorten muusikoiden turvallisuus onkin liian tärkeä asia jättää yksittäisten toimijoiden eettisyysoletusten varaan. Kansainvälisesti sosioemotionaalisten taitojen sekä suostumuskasvatuksen rooli korkeakouluopetuksessa on vahvistumassa (Elmi 2020; Wilson, Riva ja Lister 2024). Irlannissa erityisesti suostumuskasvatus nähdään keskeisenä seksuaalista väkivaltaa ja häirintää ennaltaehkäisevänä käytäntönä kaikilla koulutusasteilla. Galwayn yliopistossa suostumuskasvatuksen pedagogiikkaa ja menetelmiä on kehitetty pitkälle, ja niitä on sittemmin otettu käyttöön monissa korkeakouluissa myös kansainvälisesti, paikoin pakollisena osana opintoja. (Active* Consent 2025a; University of Oxford 2025; Universiteit Utrecht 2025; University of Galway 2026; King's College 2026.) Vaikka suostumuskasvatus ja sosioemotionaalisten taitojen opetus ei ole vielä jalkautunut Suomeen korkeakoulutukseen, niitä voidaan alkaa kehittämään tämän tutkimuksen ehdottamalla tavalla.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

Tutkimukseni integroituu seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyn tutkimukseen ja aktivistisen musiikintutkimuksen kenttään (esim. Bull, Scharff ja Nooshin 2023; Bull 2024; Werner et al. 2025; Ramstedt, Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025a; 2025b) ja sisältää myös kehittämistutkimuksen piirteitä⁴ (Perna 2013). Aktivistisessa musiikintutkimuksessa sekä tutkimusta että tutkijan käytäntöön suuntautuvaa toimintaa ohjaa pyrkimys edistää sosiaalista ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Keskeistä on myös tarkastella tiedontuotannon episteemisiä vaikutuksia kriittisesti esimerkiksi feministisestä näkökulmasta käsin (Ramstedt ja Välimäki 2025, xii). Olen artikkelissani kytkenyt seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyä koskevan tutkimustiedon käytännön esimerkkeihin aktivistisen musiikintutkimuksen ja kehittämistutkimuksen mukaisesti. Valitsemissani esimerkeissä pyritään purkamaan klassisen musiikin kulttuuriin kietoutuneita sukupuolittuneita normeja ja vallan väärinkäytön ongelmia korkeakouluopetuksen kontekstissa. Artikkelini on siten suunnattu tutkijoiden lisäksi myös musiikin kanssa korkeakouluissa työskenteleville opettajille, esihenkilöille ja koulutuksen kehittäjille.

Hahmotan musiikkikasvatuksen korkeakouluopetuksen kontekstissa myös eettisenä käytäntönä, jossa tiedontuotantoon liittyvät valtasuhteet, normit, arvot ja käsitykset toimijuudesta muovautuvat jatkuvassa prosessissa (esim. Biesta 2013; Bowman 2016; Burnard ja Mackinlay 2025). Tästä näkökulmasta musiikin korkeakoulutuksella on vastuu valmistaa muusikoita toimimaan haastavissa, valtasuhteiltaan monimutkaisissa ja usein epätasa-arvoisissa ympäristöissä sekä tukea heidän kasvuun tietoisiksi ja vastuullisiksi toimijoiksi. Musiikintutkijoita Pam Burnardia ja Elisabeth Mackinleya (2025, 123) mukailen musiikkikasvatuksen tutkimus voi parhaimmillaan toimia myönteisenä muutosvoimana, joka vahvistaa osallisuutta, kunnioitusta ja oikeudenmukaisuutta. Tässä artikkelissa pyrkimyksenäni on edistää monialaista tutkimusta ja keskustelua seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisystä ja tukea instituutioiden vastuunottoa ja kykyä rakentaa turvallisempaa, oikeudenmukaisempaa, kun-

---

4 Kehittämistutkimus on monitieteinen tutkimusala, jonka tavoitteena on kehittää opetusta teoriaa ja tutkimusta yhdistävien menetelmien avulla. Kehittämistutkimukselle on ominaista jatkuva arviointi ja syklinen tutkimusprosessi. (Perna 2013.) En kuitenkaan tarkastele ehdottamiani ratkaisuja kehittämistutkimuksen mukaisesti sykleissä tai arvioi niitä uudelleen käytännön toteutuksen jälkeen. Lähestymistavassani on ainoastaan kehittämistutkimukselle tyypillisiä piirteitä, sillä tarkoituksena on ehdottaa teoriaan ja tutkimukselliseen tietoon perustuen pragmaattisia sovelluksia alalla tunnistettuihin ongelmiin.

nioitusta vahvistavaa ja eettisesti kestävämpää toimintakulttuuria. Tarjoan tähän tarkoitukseen sovellettavissa olevia käytäntöjä ja toimintamalleja.

Alla esittelen sosioemotionaalisten taitojen sekä suostumuskasvatuksen periaatteet, joiden pohjalta määrittelen tunne- ja turvataidot käsitteellisenä kokonaisuutena. Tämän jälkeen esittelen neljä tapaa, joilla tunne- ja turvataitoja voidaan tukea pitkällä aikavälillä oppijalähtöisessä ja normikriittisessä pedagogiikassa, musiikin historian ja -teorian opinnoissa, ammattietiikan pedagogisissa opinnoissa, ammattiopintoja tukevissa aineissa ja työelämäopinnoissa. Etenen analyysissä institutionaalisella tasolla vaikuttavista pedagogisista käytännöistä kohti kulttuurisia normeja ja lopulta yksilön tasolla rakentuvia taitoja ja vuorovaikutustapoja. Aloitan niistä pedagogisista käytännöistä, jotka usein muovaavat käsityksiä kehollisuudesta, rajoista ja toimijuudesta implisiittisesti. Toiseksi tarkastelen normeja ja valtarakenteita musiikin historian ja -teorian opetuksessa, jossa kulttuurisesti haitallisia ihanteita ja normeja saatetaan rakentaa tai uusintaa. Kolmanneksi tarkastelen instrumentti- ja laulupedagogiikan opintoja⁵ tilana, jossa eettiset periaatteet ja kunnioitettava vuorovaikutus kietoutuvat arjen käytännöiksi opetuksessa. Lopuksi käsittelem tunne- ja turvataitojen soveltamista työelämäopinnoissa. Hahmotan työelämäopinnot laajasti oppimisympäristönä, joissa voidaan harjoitella muun muassa suostumukseen perustuvaa kanssakäymistä, rajojen tunnistamista ja kunnioitettavaa vuorovaikutusta. Annan ehdotusten yhteydessä käytännön esimerkkejä siitä, miten näitä taitoja voitaisiin vahvistaa eri oppitunneilla.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

Sosioemotionaalisten taitojen ja suostumuskasvatuksen merkitys epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä

Sosiologit Jennifer S. Hirsch ja Shamus Khan (2020, 255–256) toteavat, että seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisy on koko yhteisön ja ympäristön vastuulla. Kyse on siitä, millaisia kulttuurisia normeja ja käyttäytymismalleja nuorille mallinnetaan. Usein seksuaalisuutta ja suostumusta koskevat keskustelut voi-

5 Instrumentti- ja laulupedagogiikan opinnoilla viitataan musiikinopiskelijoiden ainekohtaisiin pedagogisiin opintoihin.

vat jäädä joko käymättä tai niitä voi leimata häpeä (Hirsch ja Khan 2020, 255–256). Nuorten seksuaalikasvatus on ylipäätään yhteiskunnallisesti latautunut aihe, mikä tekee keskustelujen käymisestä haasteellista. Tämä näkyi keväällä 2025, kun peruskoulujen seksuaalikasvatus ja siinä käytettävä opetusmateriaali nousivat lehtiotsikoihin Suomessa (esim. Niemi 2024). Hirsch ja Khan (2020, 256) toteavat, että vaikka korkeakoulu on monella tapaa liian myöhäinen vaihe aloittaa seksuaalikasvatus tai suostumuskoulutus, korkeakoulut voivat silti tarjota tärkeän ympäristön rakentaa reflektiivisempää ja vastuullisempaa seksuaalista toimijuutta. Esimerkki tällaisesta aloitteesta on Galwayn yliopiston kehittämä tutkimuspohjainen *Active* Consent* -ohjelma, jonka tavoitteena on tuoda suostumuskasvatus (*consent training*) monialaisesti osaksi kaikkia koulutusasteita (*Active* Consent 2025a*). Ohjelma tarjoaa koulutuksia, oppimateriaaleja ja videoita, joiden avulla käsitellään muun muassa riskitilanteiden tunnistamista sekä oman vallan ja vastuun ymmärtämistä sekä millä tavoin esimerkiksi vallitsevat normit tai ryhmäpaine voivat vaikuttaa omaan käyttäytymiseen. Ohjelma tarjoaa lisäksi työpajoja, materiaalia ja koulutusta opiskelijoiden kanssa työskenteleville ammattilaisille⁶ (esimerkiksi opettajille) siitä, miten suostumuskasvatusta voidaan soveltaa erilaisissa ympäristöissä. (*Active* Consent 2025a; 2025c*.)

Suostumuskasvatusta voidaan tarkastella osana sosioemotionaalisten taitojen kokonaisuutta, joka kattaa yksilön kyvyn ymmärtää ja hallita tunteitaan, asettaa ja saavuttaa myönteisiä tavoitteita, rakentaa ja ylläpitää myönteisiä ihmissuhteita sekä tehdä vastuullisia päätöksiä. Sosioemotionaaliset taidot tukevat yksilön hyvinvointia ja menestystä niin opinnoissa kuin arjessakin. Tutkimusten mukaan näiden taitojen kehittäminen on yhteydessä parempiin oppimistuloksiin, tehokkaampaan stressinhallintaan, myönteisempiin ihmissuhteisiin, vähäisempään riskikäyttäytymiseen ja parempaan mielenterveyteen. Pitkällä aikavälillä ne lisäävät kouluttautumisen, työelämässä menestymisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollisuuksia. Sosioemotionaalisten taitojen oppiminen on ennen kaikkea pitkäjänteinen prosessi, jossa erilaiset taidot limittyvät ja vahvistavat toisiaan. (Weissberg et al. 2015, 7–8; ks. myös Aaltonen 2012; Zimmerman 2002; Wang, Min Zeng ja King 2024.)

---

6 Osallistuin Galwayn yliopiston jatkokoulutukseen suostumuskasvatuksen opettamisesta ja seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisystä syksyllä 2025, mikä on osaltaan innoittanut tätä artikkelia.

Sosioemotionaaliset taidot voidaan jäsentää CASEL-verkoston⁷ (2003; Humphrey 2013; Weissberg et al. 2015, 6–7) määritelmän mukaan viiteen toisiaan tukevaan ja toisiinsa limittyvään osa-alueeseen: 1) minätietoisuus, 2) itseohjautuvuus, 3) sosiaalinen tietoisuus, 4) vuorovaikutustaidot sekä 5) vastuullinen päätöksenteko. (Weissberg et al. 2015, 6–7.)

Minätietoisuus tarkoittaa kykyä tunnistaa omia tunteita, ajatuksia tai vahvuuksia realistisesti, ja toisaalta miten nämä voivat vaikuttaa omaan käyttäytymiseen. (Conley 2015, 198.)

Itseohjautuvuus puolestaan liittyy tunteiden, ärsykkeiden ja käyttäytymisen hallintaan sekä kykyyn toimia tavoitteellisesti vaikeissa tilanteissa. Itseohjautuvuus korostuu erityisesti oppimisen itsesäätelyssä. (Conley 2015, 198; Weissberg et al. 2015, 6–7.)

Sosiaalinen tietoisuus tarkoittaa toisten tunteiden ja näkökulmien ymmärtämistä sekä halua toimia oikeudenmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa (Conley 2015, 198; Weissberg et al. 2015, 6–7).

Vuorovaikutustaidot puolestaan kattavat yhteistyökyvyn, selkeän ja kunnioittavan viestinnän sekä ihmissuhteiden rakentamisen ja ylläpitämisen (Conley 2015, 198; Weissberg et al. 2015, 7). Vuorovaikutustaitoihin voidaan laskea myös kyky tunnistaa, haastaa ja vastustaa mahdollisia haitallisia käyttäytymismalleja tai sosiaalisia odotuksia ryhmäpaineesta huolimatta (Weissberg et al. 2015, 7).

Vastuullinen päätöksenteko tarkoittaa kykyä tehdä harkittuja, eettisesti kestäviä valintoja, joissa huomioidaan, minkälaisia seurauksia käyttäytymisellä ja toiminnalla voi olla. (Conley 2015, 198; Weissberg et al. 2015, 7.)

Tutkimuksessa mielenkiinto on kohdistunut varsinkin itsesäätelytaitojen merkitykseen oppimisessa. Oppimisen itsesäätely on keskeistä opiskelijan akateemisen ja taiteellisen kehittymisen kannalta sekä hänen jaksamisensa ja hyvinvointinsa tukemisessa. Itsesäätelytaidot liittyvät esimerkiksi opiskelijan kokemaan minäpystyvyyteen, esiintymisjännityksen hallintaan, työn kuormittavuuden säätelyyn ja yleiseen opiskeluhyvinvointiin. (Esim. Reinert 2019; Pozo et al. 2022; Utermohl de Queiroz et al. 2024; 2025.)

Sosioemotionaaliset taidot muodostavat keskeisen perustan opiskelijoiden turvallisuuden tukemiselle ja seksuaalisen häirin-

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

---

7 CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) on vuonna 1994 perustettu monitieteinen tutkimusverkosto, jonka tavoitteena on edistää tunne- ja itsesäätelykasvatusta koulutuksessa. (CASEL, 2025.)

nän ennaltaehkäisylle. Tunne- ja turvataitojen näkökulmasta soioemotionaalisista taidoista jäsentyy kokonaisuus, joka kattaa kyvyn tunnistaa, kunnioittaa ja tulkita toisten asettamia rajoja sekä ilmaista omia tarpeita ja rajoja selkeästi. Oman toiminnan itsesäätely, toisin sanoen kyky säädellä tunteita, arvioida tilanteita ja tehdä harkittuja, vastuullisia päätöksiä kuormittavissa vuorovaikutustilanteissa, on keskeinen osa näitä taitoja. Kokonaisuuteen sisältyy lisäksi taito tunnistaa ja hyödyntää sosiaalisia resursseja, kuten valmius hakea ja pyytää apua tilanteissa, joissa havaitsee epäasiallista tai potentiaalisesti haitallista toimintaa (Aaltonen 2012, 19).

Suostumuskasvatus tukee monelta osin edellä mainittuja taitoja. Suostumuskasvatuksessa tarkastellaan kriittisesti normeja ja toimintatapoja sekä lisätään tietoisuutta siitä, miten suostumusta voidaan harjoitella ja vahvistaa niin, että yksilöt voivat myös puuttua seksuaalisen väkivallan kulttuuriin. (Active* Consent 2025; DiSantis ja Towl 2025, 149; Murphy ja Van Brunt 2017.) Clarissa J. DiSantis ja Graham J. Towl (2025, 149), jotka ovat tutkineet seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyä korkeakouluissa, määrittelevät suostumuskasvatukseen sisältyvän seitsemän osa-alueen (ks. myös Murphy ja van Brunt 2017).

Ensimmäiset kaksi osa-alueen (1 ja 2) liittyvät käsitteiden määrittelyyn: miten seksuaalinen väkivalta ja häirintä eri muodoissaan määritellään rikoslaissa ja koulutuslaitoksissa, sekä miten seksuaalinen häirintä ja vallan väärinkäyttö voidaan tunnistaa (DiSantis ja Towl 2025, 149).

Seuraavat osa-alueet (3 ja 4) liittyvät raiskauskulttuurin sekä sukupuolta koskevien vahingollisten myyttien ja normien tunnistamiseen ja purkamiseen sekä raiskaus- ja suostumus-kulttuurin tunnistamiseen ja kriittiseen tarkasteluun (DiSantis ja Towl 2025, 149).

Viides (5) osa-alue liittyy seksuaalisuuden moninaisuuden tunnistamiseen ja kunnioittamiseen. Tähän kytkeytyy myös kuudes osa-alue (6), eli sukupuolittuneiden valtarakenteiden ja seksismin tunnistaminen sekä niiden vaikutusten tarkastelu kulttuurisella tasolla. (DiSantis ja Towl 2025, 149.)

Seitsemäs osa-alue (7) liittyy suostumukseen ja siihen, mitä suostumuksellisuus eri konteksteissa voi tarkoittaa. Suostumuksellisen kanssakäymisen tukemiseen kuuluu myös sen opettaminen, mitä sivustaseuraaja voi tehdä tilanteissa, joissa suostumus ei toteudu tai sitä rikotaan. Tavoitteena on tukea opiskelijoita osallistumaan aktiivisesti suostumukseen perustuvan kulttuurin ylläpitämiseen ja rakentamiseen. (DiSantis ja Towl 2025,

149.) Active* Consentin (2025c, 31) suostumuskasvatus painottaa, että seksuaalisessa kanssakäymisessä suostumuksen on oltava jatkuvaa, molemminpuolista ja vapaasti annettua (*ongoing, mutual, freely-given [OMFG]*).

DiSantisin ja Towlin (2025) jäsentämät suostumuskasvatuksen osa-alueet ovat keskeisiä myös musiikkialoilla ilmenevän epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Monet epäasiallisen käytöksen muodot, kuten houkuttelu ja henkinen väkivalta, voivat olla vaikeasti tunnistettavia, sillä niihin kieltoutuvat esimerkiksi epäasiallisen käytöksen normalisointi, itesyyttely sekä taidealoille ominaiset erinomaisuuteen ja poikkeukselliseen omistautumiseen liittyvät odotukset. (Bull 2019; Ramstedt 2023a; 2023b; Seesjärvi 2024a, 2024b.) Tämän vuoksi on erityisen tärkeää tehdä näkyväksi, millaisia muotoja epäasiallinen käytös voi saada, ja miten se ilmenee myös hienovaraisissa arjen vuorovaikutustilanteissa. Klassisen musiikin kulttuurissa sukupuolittuneet normit ovat keskeisessä asemassa toimintaa (esim. McClary 1991; Bull 2019; Brüstel et al. 2024; Gibson 2024; Ramstedt 2024). Lisäksi heteronormatiivisuus ja miesvaltaisuus ovat keskeisiä rakenteellisia ominaispiirteitä niin yhteiskunnallisesti kuin klassisen musiikin toimintakulttuureissakin (esim. McClary 1991; Bull 2019; Ramstedt 2022; Bull, Scharff ja Nooshin 2023), ja niiden tarkastelu on olennainen osa sukupuolittuneiden valtahierarkioiden purkamista. Aiemmassa artikkelissani (Ramstedt 2026) tarkastelin seksuaalisoitunutta tai romantisoitunutta opettaja–oppilas–suhdetta niin klassisen musiikin historiallisissa kertomuksissa kuin nykyajassa. Näissä kuvitelmissa erityisesti nuoret naiset näyttäytyvät romantiikan kohteina tai käytettävissä olevina kehoina (ks. myös Koivisto–Kaasik 2025). On välttämätöntä purkaa tällaisia alakohtaisia ja laajempia yhteiskunnallisia normeja sekä myyttejä kriittisesti, sillä vasta niiden näkyväksi tekeminen mahdollistaa kestävämpien ja vastuullisempien toimintatapojen rakentamisen. Suostumukseen perustuvan seksuaalisen kanssakäymisen ymmärtäminen ja opettelu kytkeytyvät olennaisesti myös rikosoikeudellisiin muutoksiin. Suomessa vuoden 2023 rikoslain uudistuksen myötä raiskauksen määritelmä perustuu nyt suostumuksen puuttumiseen (Oikeusministeriö 2026). Tämä edellyttää sen pohtimista, mitä suostumus tarkoittaa, miten sitä voidaan ilmaista ja miten toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan. Samalla on tarkasteltava niitä tekijöitä, jotka voivat vaikeuttaa suostumuksen antamista tai ilmaisemista, kuten valtasuhteet, riippuvuussuhteet, ryhmäpaine tai päihteiden käyttö.

Anna Ramstedt

Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisy on erittäin laaja-alainen ja moniulotteinen pyrkimys. DiSantis ja Towl (2025, 67) toteavat, että onnistuakseen seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyn tulisi aina ottaa huomioon kuusi eri periaatetta. Sen tulisi olla 1) traumatietoista (*trauma-informed*), 2) selviytyjäkeskeistä (*survivor-centred*), 3) ihmisoikeuksiin perustuvaa (*human rights-based*), 4) sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen perustuvaa (*social justice-based*), 5) intersektionaalista, ja 6) tekijän vastuuta korostavaa (*perpetrator accountability*). Nämä periaatteet tulisi huomioida niin yksilöllisellä, vuorovaikutuksen kuin myös institutionaalisella ja yhteisöllisellä tasolla (DiSantis ja Towl 2025, 67). Monet näistä periaatteista ilmenevät alla ehdottamissani tavoissa, joilla voidaan tukea tunne- ja turvataitoja musiikin korkeakoulutuksessa. Painotus tässä on kuitenkin erityisesti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tukemisessa sekä klassisen musiikin kulttuurin ominaispiirteiden huomioimisessa.

Sosioemotionaalisista taidoista ja suostumuskasvatuksen periaatteista koostuvat tunne- ja turvataidot eivät yksinään estä häirintää tai vallan väärinkäyttöä. Vastuu häirinnästä kuuluu aina tekijälle, eikä ennaltaehkäisyn tule perustua pelkästään turvataitojen omaksumiselle. Seksuaalisen väkivallan ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisemistä tunne- ja turvataitojen avulla on kuitenkin usein perusteltu kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin opettamalla reflektointia, suostumukseen perustuvaa vuorovaikutusta sekä riskien ja valtasuhteiden hahmottamista pyritään ehkäisemään sitä, että nuoret toimisivat epäasiallisesti. Toiseksi vahvistamalla ymmärrystä yksilön voimaantumisen ja suostumuksen merkityksestä pyritään suojaamaan nuorta joutumasta hyväksikäytön tai muun haitallisen kohtelun kohteeksi. Samalla voidaan tukea nuoren rohkeutta tunnistaa ja sanoittaa omia rajoja sekä hakea apua epäasiallisissa tilanteissa, myös sivustakatoisena. (Aaltonen 2012, 12–13; DiSantis ja Towl 2025, 147.) Näen tämän yhtenä erityisen tärkeänä osana laajempaa epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä juuri klassisen musiikin kulttuurissa, sillä moni epäasialliseen käytökseen liittyvä riskitekijä ilmenee vahvasti kulttuurin normatiivisessa toiminnassa ja piirteisissä (Bull 2024; Ramstedt 2026).

Neljä näkökulmaa nuorten muusikkojen tunne- ja turvataitojen tukemiseksi musiikin korkeakoulutuksessa

Seuraavaksi esitän, miten tunne- ja turvataitoja voitaisiin tukea systemaattisesti ja tietoisesti oppilaslähtöisessä instrumentti- ja laulupedagogiikassa, musiikin historian ja -teorian opinnoissa, opettajien instrumentti- ja laulupedagogiikan opinnoissa sekä työelämätaitojen opinnoissa. Ehdottamani neljä tapaa perustuvat artikkelikokonaisuuden ensimmäisen artikkelin päätelmiin (Ramstedt 2026), väitöskirjani lopputuloksiin (Ramstedt 2024), aiemmin kehittämäni koulutuskokonaisuuteen Musiikon/Musiikintutkijan turvataidoista (Ramstedt 2023c; 2024; 2026; Ramstedt, Välimäki ja Koivisto-Kaasik 2025) sekä seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyä käsittelevään tutkimukseen ja turvataito-oppaiden periaatteisiin (Aaltonen 2012; DiSantis ja Towl 2025; Active* Consent 2025c).

Ehdottomana edellytyksenä alla esittämieni toimintaehdotusten toteuttamiselle on, että opettajilla on riittävästi osaamista tunne- ja turvataitojen opettamisesta ja tukemisesta (Zembylas 2007; Aaltonen 2012, 18; Active* Consent 2025c, 18). Tämä edellyttää luonnollisesti riittäviä resursseja koulutusinstituution henkilöstön lisä- ja jatkokoulutukseen. Koska tunne- ja turvataidot liittyvät hyvin sensitiivisten aiheiden käsittelyyn, opetustilanteessa on noudatettava koulutusinstituution asettamia turvallisemman tilan periaatteita erityisen vastuullisesti. Lisäksi koulutuslaitoksessa on oltava asianmukaiset ja toimivat käytännöt epäasiallisen käytöksen ilmoittamiseen ja käsittelyyn (Active* Consent 2025c, 18).

Anna Ramstedt

Tunne- ja turvataidot musiikin korkeakouluopinnoissa ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä

Oppijalähtöinen pedagogiikka ja yksilöllinen kohtaaminen instrumentti- ja lauluopinnoissa tunne- ja turvataitojen tukena

Musiikin korkeakouluopiskelijat sitoutuvat ja viettävät suurimman osan opiskeluajastaan omien instrumentti- tai lauluopintojen parissa. Nämä opinnot muodostavat keskeisen ympäristön, jossa kulttuuriset käyttäytymismallit ja normit konkretisoituvat ja välittyvät.

Kuten monia muitakin taidealoja, klassisen musiikin kulttuuria leimaa historiallinen mestari-kisälli-perinne, joka rakentuu yksilöopetuksen varaan ja jonka keskeisiä piirteitä ovat mallintaminen sekä vahva opettaja-oppilas-valtasuhde (esim. Väke-

vä 2016; Bull 2019; Holmgren 2022; Sherwood 2023; Almqvist ja Werner 2024; Gibson 2026). Vaikka mestari–kisälli–perinnettä koskevaa kriittistä tutkimusta on runsaasti, tämä pedagoginen toimintatapa on yhä yleinen (esim. Bull 2019; Brüstle et al. 2024, xiv; Almqvist ja Werner 2024; Gibson 2026). Tässä kontekstissa opettajalla voi olla monenlaista, päällekkäistä valtaa. Klassisen musiikin opetuksessa opettajalla voi olla samanaikaisesti rakenteellista valtaa, sosiaalista vaikutusvaltaa sekä henkilökohtaista valtaa, joka perustuu esimerkiksi ikään ja sukupuolittuneisiin hierarkioihin. Nämä vallan muodot vahvistavat opettajan asemaa oppilaaseen nähden ja voivat muovata vuorovaikutuksen dynamiikkaa. (Esim. Ramstedt 2023a; 2023b; Gibson 2026.) Mestari–kisälli–mallissa opiskelijan oma toimijuus ja rajat voivat jäädä toissijaisiksi suhteessa opettajan auktoriteettiin tai taiteelliseen päämäärään (esim. Gibson 2026, 2, 7). Tunne- ja turvataitojen näkökulmasta esimerkiksi pitkään jatkunut paine suoriutua moitteettomasti voi johtaa siihen, että opiskelija oppii sivuuttamaan omia psykofyysisiä viestejä, jotka varoittaisivat kuormituksesta tai turvattomuudesta (Kivinen ja Ramstedt 2025; Ramstedt 2026; Gibson 2026). Kun oppiminen rakentuu jatkuvan arvioinnin ja hyväksynnän tavoittelun varaan, se voi samalla lisätä riskiä tilanteille, joissa valta-asetelmat vääristyvät tai jäävät tunnistamatta. (Bull 2019; Kivinen ja Ramstedt 2025; Ramstedt 2026.)

Seksuaalista häirintää ja väkivaltaa australialaisessa klassisen musiikin kontekstissa tarkastelleen musiikintutkija Cassandra Gibsonin (2026, 11; ks. myös Ramstedt 2023a; 2023b) mukaan klassisen musiikin kulttuuria ja mestari–kisälli–perinnettä leimaavat vahvat sukupuolittuneet valtahierarkiat, jotka voivat ohjata klassista musiikkia opiskelevia naisia hiljaisuuteen, alistuneisuuteen ja tukeutumiseen ”neroksi” hahmotettuun opettajaan. Epäasiallisen käytöksen kohtaaminen tällaisessa kontekstissa voi tarkoittaa sitä, että käytös normalisoituu osaksi opettaja–oppilas–suhdetta, eikä sitä aina tunnisteta epäasialliseksi käytökseksi tai rajojen rikkomiseksi. Sen sijaan, että opiskelijat kyseenalaistaisivat epäasiallisen käytöksen kulttuurin, he voivat alkaa selittää kokemuksiaan omalla osaamattomuudellaan tai kyvyttömyydellään toimia vallitsevissa valtakenteissa. (Gibson 2026, 11–12.)

Musiikkikasvatusta käsittelevä tutkimus on osoittanut useita vaihtoehtoisia lähestymistapoja, kuten kollaboratiivinen oppiminen, feministinen pedagogiikka sekä normikriittisyyttä ja yksilöllistä kohtaamista korostavat pedagogiset mallit. (Esim.

Gaunt ja Westerlund 2016; Utermohl de Queiroz et al. 2024; 2025; Laukkanen et al. 2018; Kivinen, Lammi ja Unkari-Virtanen 2021; Elonheimo et al. 2022; Hendricks 2023; Juntunen ja Partti 2023; Jääskeläinen 2023; Sherwood 2023; Wickström 2023.) Pedagogiset lähestymistavat, joissa vahvistetaan oppijoiden toimijuutta, voimaantumista ja itsenäistymistä, voidaan nähdä myös laajempina ja pitkäjänteisinä keinoina ehkäistä epäasiallista käyttäytymistä. Hirschinin ja Khanin (2020, 255–256) mukaan seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisy on yhteisöllinen tehtävä, joka kytkeytyy siihen, millaisia normeja ja käyttäytymisen malleja nuorille opetetaan ja mallinnetaan arjen vuorovaikutuksessa. Kulttuuristen normien ja käyttäytymismallien kyseenalaistaminen onkin tunne- ja turvataitojen opettamisen keskeisimpiä tavoitteita. Vaikka opiskelijoille opetettaisiin laajasti tunne- ja turvataitoja, niiden omaksumista heikentää merkittävästi, jos taustalla vaikuttavat viestit ohjaavat sivuuttamaan niitä. Oppimisen itsesäätelyä korostava pedagogiikka sekä yksilöllistä kohtaamista korostavat normikriittiset lähestymistavat voivatkin tarjota työkaluja juuri tunne- ja turvataitojen tukemiseen (ks. esim. Laukkanen et al. 2018; Kivinen, Lammi ja Unkari-Virtanen 2021; Elonheimo et al. 2022; Hendricks 2023; Juntunen ja Partti 2023).

Musiikin korkeakouluopetusta tutkinut Utermohl de Queiroz kollegoineen (Utermohl de Queiroz et al. 2024; 2025) korostaa oppimisen itsesäätelyn merkitystä opiskelijan kokonaisvaltaiselle kehittämiselle ja voimaannuttamiselle. Oppimisen itsesäätely tarkoittaa kykyä asettaa tavoitteita, suunnitella, tarkkailla ja arvioida omaa oppimista (Utermohl de Queiroz et al. 2025). Näihin liittyvät olennaisesti minätietoisuus, itseohjautuvuus, sosiaalinen tietoisuus ympäristön vaikutuksista omaan tekemiseen ja motivaation säilyttämiseen sekä omien arvojen tunnistaminen (Zimmerman 2002). Oppimisen itsesäätelyä tukevan pedagogiikan tavoite on rohkaista oppijaa itsenäiseksi toimijaksi, joka aktiivisesti vaikuttaa omaan oppimiseensa (Zimmerman 2002, 13–14). Aaltonen (2012, 18) toteaa, että tunne- ja turvataitojen opettamisessa keskeisenä tavoitteena on juuri yksilön voimaannuttaminen, eli itsenäisen ja itseohjautuvan toimijuuden tukeminen. Oppimisen itsesäätelytaitoja painottava pedagogiikka tukee tunne- ja turvataitoja monin tavoin. Siinä oppiminen ymmärretään yksittäisten onnistumisten tai epäonnistumisten sijaan laajempaan ja monimuotoiseen prosessiin. Jotta opiskelija voi harjoitella itsesäätelytaitojaan, oppia tunnistamaan omaa oppimisprosessiaan sekä tarkastelemaan ja kyseenalaistamaan alan normeja ilman pelkoa nöyryytyksestä tai

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

syrynnästä, on tärkeää, että opiskelija kohdataan paitsi ainutlaatuisena yksilönä myös osana sosiokulttuurista ympäristöään.

Laulupedagogi ja musiikinhistorioitsija Marika Kivinen (2021, 81; ks. myös Siljamäki 2023, 416–417; D. Seesjärvi 2021) kiteyttää, että opiskelijaan vaikuttaa samanaikaisesti

oma suhde soivaan ääneen, kehomieleen, musiikkiin ja muihin läsnäolijoihin. Kaikkiin näihin vaikuttaa kulttuurin konteksti, eli vallalla olevat normit ja oletukset. Menneisyyden kokemukset omasta kehosta ja mielestä, mutta myös oppimisesta, musiikista, kielestä, vuorovaikutuksesta ja omasta paikasta yhteisöissä heijastuvat nykyhetkeen.

ARTIKKELIT
1 | 2026

Yksilöllistä oppimista ei siis voida erottaa ympäristöstä, rakenteellisista ja kulttuurisista tekijöistä ja niiden vaikutuksesta. Kivinen (2021, 82) korostaa tarvetta huomioida opetuksessa myös rakenteellisia ja kulttuurisia tekijöitä, jotka muokkaavat oppimiskokemuksia. Kivinen (2021, 85–86, 88, 91, 94, 97) tarjoaa tähän kohtaamiseen useita harjoituksia, joissa painottuvat hyväksyvä läsnäolo, itsesääätelyn kehittäminen sekä kehon rajojen tunnistaminen ja kunnioittaminen. Sen sijaan, että tunneturvataidot nähtäisiin opetuksen toissijaisina osa-alueina, ne voitaisiin Kivisen (2021) ehdottamalla tavalla ymmärtää olennaisena osana opetuksen laajempaa intentiota. Tunne- ja turvataitojen soveltaminen kytkeytyy näin pitkäjänteiseen pedagogiseen pyrkimykseen, jossa niitä tarkastellaan keskeisinä osina oppimisprosessia ja opettajuuden ydintehtävää.

Laulupedagogi Saara-Maija Strandman (2021, 70) muistuttaa, että ”[r]ajojen ilmaisemisen edellytys on, että ihminen tunnistaa tarpeensa ja tunteensa ja ymmärtää oikeutensa rajoihin”. Strandman (2021, 71) antaa konkreettisia esimerkkejä siitä, kuinka oppijaa voidaan ohjata tekemään pieniä valintoja sanojen kyllä tai ei kautta. Strandman (2021, 71) kuvaa ryhmätuntitilannetta, jossa oppijat joutuvat tarkastelemaan omia kehollisia rajojaan esimerkiksi lausumalla ääneen, miten lähelle toinen saa asettua. Tällainen harjoitus tekee näkyväksi sekä omat että toisten rajat ja edellyttää kieltäytymiseen liittyvien reaktioiden käsittelyä. Instrumentti- ja laulunopetus voi siis toimia konkreettisena oppimistilanteena, jossa opiskelija harjoittelee oman kehon tuntemusten tunnistamista, niiden sanoittamista ja suostumuksen ilmaisemista, eli taitoja, jotka ovat keskeisiä suostumuskulttuurin vahvistamisessa (DiSantis ja Towl 2025, 149).

Samoin musiikintutkija ja laulaja Iris Seesjärvi (2021, 194; ks. myös Seesjärvi 2024.) osoittaa, että oppitunnit voivat tarjota tilan keskustella ja käsitellä häpeän, epävarmuuden ja riittämättömyyden tunteita. Tämä on erityisen tärkeä viesti taidealoilla, joilla suorituskeskeisyys, erinomaisuuden ihannoiti, valtahierarkioihin tukeutuminen ja rajojen rikkomisen eetos voivat kaivata tilaa yksilölliselle oppimiselle ja heikentää opiskelijoiden hyvinvointia. Seesjärvi (2021) korostaa, että keskustellen avoimesti ja tekemällä tunteet näkyväksi voi auttaa opiskelijoita ymmärtämään, etteivät heidän kokemuksensa ole kulttuurisessa kontekstissaan poikkeavia. Tällainen tilanne voi myös tarjota tilan käsitellä laajemmin sitä, miten klassisen musiikin kentän normit, odotukset ja suorituskeskeiset paineet voivat ilmetä omassa toimijuudessa. Samalla on kuitenkin huomattava, ettei oppilas aina pysty tai halua sanoittaa tunteitaan ja tällöin opettajan sensitiivisyys on erityisen tärkeää (I. Seesjärvi 2021, 194).

Tunne- ja turvataitojen harjoittaminen ei ainoastaan tue opiskelijan hyvinvointia, vaan tarjoaa myös välineitä kriittisen ajattelun ja reflektiivisen toimijuuden vahvistamiseen. Näiden taitojen kautta opiskelija oppii tarkastelemaan ja tarvittaessa kyseenalaistamaan auktoriteetteja sekä toimimaan itsenäisesti usein hierarkkisessa ja normatiivisessa toimintaympäristössä. Samalla itseohjautuvuuteen ja itsesäätelyyn perustuva oppiminen auttaa tunnistamaan omia toimintatapoja ja niiden taustalla vaikuttavia uskomuksia, mikä puolestaan tukee vastuullisen toimijuuden ja ammatillisen itsetuntemuksen kehittymistä. Tätä voidaan pitää myös keskeisenä ennaltaehkäisyn muotona: opiskelija harjoittelee itsesäätelyn, tunnesäätelyn ja kriittisen reflektiokyvyn avulla tapoja toimia osana yhteisöä. Kuten Hirsch ja Khan (2020) korostavat, juuri ympäristö rakentaa mielikuvia siitä, millainen toiminta on hyväksyttyä tai mahdollista. Pedagoginen ympäristö onkin keskeinen osa turvallisuuden ja vastuullisuuden kulttuurin vahvistamista. Vain oppilasta kunnioittavan ja voimaannuttavan pedagogiikan avulla opiskelijalle voidaan opettaa myös tunne- ja turvataitoja niin, ettei opetus ole ristiriidassa hänen omien kokemustensa kanssa, vaan tukee niitä.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

Tunne- ja turvataitoja tukevia näkökulmia musiikin historian ja -teorian tunneilla

Vaikka eri musiikkilajeihin kytkeytyy omia riskitekijöitään ja erityispiirteitään, usein ne perustuvat vahvasti historiallisiin us-

komuksiin ja käytäntöihin. (Esim. Ewell 2023; Hill, Richards ja Savigny 2023; Foster 2024; Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025.) Active* Consent -ohjelma (Active* Consent 2025b, 14) nostaa yhdeksi korkeakoulujen suostumuskoulutuksen tavoitteeksi sen, että yksilöt oppivat tarkastelemaan, millä tavoin kulttuurinen konteksti ja kulttuuriset normit vaikuttavat käyttäytymiseen ja käsityksiin suostumuksesta ja kehon itsemääräämisoikeudesta. Aaltonen (2012, 25) toteaa puolestaan, että turvataitoihin kuuluu olennaisesti kyky tarkastella kriittisesti ympäröivää kulttuuria ja ristiriitaisiakin normeja.

Erityisesti instrumentti- ja laulunopetusta tukevissa aineissa voitaisiin tarkastella kriittisesti näitä historiallisia haitallisia käytäntöjä ja uskomuksia. Musiikinteoreetikko Philip Ewell (2023) on tarkastellut epätasa-arvoa klassisen musiikin historiassa ja musiikinteoriassa paitsi sukupuolen näkökulmasta myös intersektionaalisesti ”rodun” ja etnisyyden näkökulmasta. Ewell (2023, 267–278) toteaa, että musiikinteorian ja -historian oppitunnit ovat tilanteita ja tiloja, joissa historiallista epätasa-arvoa ja rasismia voidaan purkaa korostamalla musiikin moninaisuutta.⁸ Musiikinhistorioitsija Rob Foster (2024) puolestaan huomauttaa, että esimerkiksi jazzhistorian oppimateriaaleissa ja -kirjoissa toistuu usein mielikuva, jonka mukaan suurenmoinen taiteilijuus kytkeytyy henkilökohtaiseen kärsimykseen. Fosterin (2024, 5) mukaan narratiivi ylläpitää ajatusta, että taide edellyttää kärsimystä ja sen ylittämistä. Haitalliset normit ja narratiivit voivat ujuttautua niin kiinteäksi osaksi musiikinhistoriallista kertomusta ja kulttuuria, että niiden tunnistaminenkin on usein haastavaa. Helsingin yliopiston musiikkitieteen oppiaineessa keväällä 2025 järjestetyssä Musiikkitieteilijän turvataidot -teemapäivässä tutkijat Nuppu Koivisto-Kaasik ja Susanna Välimäki ja (ks. Ramstedt, Koivisto-Kaasik ja Välimäki 2025a) huomauttavat, että niin sanottu anekdoottikulttuuri eli vallan väärinkäyttöön liittyvien kertomusten välittyminen voi monin tavoin normalisoida haitallisia käytäntöjä. Se, normalisoivatko tarinat näitä käytäntöjä vai purkavatko niitä, riippuu pitkälti siitä, miten tarinoita kerrotaan. Tarinat voivat siirtyä ylisukupolisesti esimerkiksi humoristisina anekdootteina opettajien sopimattomasta käytöksestä, jolloin niitä ei aina tunnisteta tai kyseenalaisteta. (Ibid.)

---

8 Kirjassaan *On Music Theory, and Making Music More Welcoming for Everyone*, Ewell (2023, 267–278) esittää erittäin laajasti eri tapoja ja toimintoja, joiden kautta voitaisiin purkaa klassisen musiikin kulttuurille ominaisia epätasa-arvoisia valtahierarkioita.

Aaltonen (2012, 11) toteaa, että turvataitoja voidaan opettaa monenlaisissa yhteyksissä ja osana eri kursseja ja aihepiirejä. Musiikin korkeakouluopetuksessa musiikin historiaan ja teoriaan liittyvät opetustilanteet tarjoavat mahdollisuuden purkaa ja käsitellä vaikeitakin alaan liittyviä aiheita. Ennen kaikkea opetustilanteet luovat tilaisuuden kannustaa opiskelijoita kyseenalaistamaan ja haastamaan vakiintuneita normeja ja pohtimaan, miten ne vaikuttavat heidän omaan oppimiseensa, toimintaansa ja muusikkouteensa. Alla on esimerkki tällaisesta tehtävästä, jonka opiskelijoille voisi teettää.⁹

Pyydä opiskelijoita pohtimaan, kuinka monta historiallista säveltäjänäistä he tunnistavat, ja mitä he suomalaisista historiallisista säveltäjänaisista tietävät.

Tutustuta opiskelijat *Sävelten tyttäret* -kirjan (Välimäki ja Koivisto-Kaasik 2023) johdantoon ja sisällysluetteloon. Pohdi opiskelijoiden kanssa millä tavoin lukukokemus vaikutti tai muutti omia ennakkokäsityksiä. Herättikö lukeminen tunteita tai ajatuksia omaan ammatilliseen identiteettiin liittyen? Miten tätä tietoa voisi hyödyntää omassa toiminnassa?

Tehtävä havainnollistaa miten vakiintuneita normeja, haitallisia uskomuksia ja valta-asemia voidaan purkaa sekä tutustuttamalla opiskelijat normeja haastavaan materiaaliin että ohjaamalla heidät tarkastelemaan kriittisesti normatiivista materiaalia.

Ammattietiikka instrumentti- ja laulopedagogiikan opinnoissa

Klassisen musiikin koulutukseen liittyy erityisiä vallan väärinkäytölle altistavia tekijöitä. Tästä johtuen sukupuolen ja seksuaalisuuden etiikan ja ammattietiikan käsittely musiikkikorkeakoulussa ainekohtaisissa pedagogisissa opinnoissa, eli instrumentti- ja laulopedagogiikan opinnoissa, on erityisen perusteltua (Ramstedt 2024, 84; 2026). Tulevien opettajien olisi tärkeää oppia tarkastelemaan omaa valta-asemaansa ja vastuullista vallankäyttöä jo varhain. Vallan reflektoinnin tukena voidaan hyödyntää neljää näkökulmaa (Hirsch ja Khan 2020, 247–251; Ramstedt 2024, 84). Ensinnäkin valta liittyy tilaan: esimerkiksi klassisen musiikin

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

9 Tehtävän on kirjoittajan pyynnöstä ystävällisesti laatinut toinen *Sävelten tyttäret* -kirjan kirjoittajista, tutkija Nuppu Koivisto-Kaasik.

opetustilanteet, mestari–kisälli–perinne, taiteellisen erinomaisuuden ihailu ja sukupuolittuneet dynamiikat vahvistavat opettajan asemaa. Toiseksi valta rakentuu yksilön ominaisuuksista ja resursseista, kuten taidoista, iästä, kokemuksesta, asiantunteemuksesta sekä pääsystä verkostoihin ja rahoitukseen. Kolmanneksi valta voidaan ymmärtää rakenteellisena, osana instituionaalista asemaa, sukupuolittuneina hierarkioina tai opettajan portinvartijan rooliin liittyvänä. Neljänneksi vallan voidaan nähdä liittyvän opettajan käytökseen: siinä missä esimerkiksi henkisesti väkivaltainen käytös liittyy olennaisesti valta–asemien hämärtymiseen, roolien häivyttämiseen ja opiskelijan toimijuuden heikentämiseen, opiskelijan yksilöllisyyttä tukeva opetus voi puolestaan voimaannuttaa opiskelijaa. Näiden näkökulmien käsittely pedagogisissa opinnoissa tukee opettajia oman asemansa tunnistamisessa ja vastuullisen vallankäytön harjoittelussa. (Ramstedt 2024, 84, ks. myös Kurkela 1993; Hirsch ja Khan 2020.)

Opettaja–oppilas–vuorovaikutukseen voi liittyä monenlaisia haitallisia normeja tai historiallisesti pinttyneitä uskomuksia, jotka hämärtävät käsityksiä seksuaalisesta itsemääräämiskeudesta, vaikeuttavat rajojen asettamista ja heikentävät kykyä tunnistaa valtahierarkioiden vaikutuksia. Yksi näistä on romantisoitu kuvitelma opettaja–oppilas–suhteesta. (Ramstedt 2026; ks. myös Kurkela 1993.) Korkeakoulussa tapahtuvia intiimejä tai romanttisia opettaja–oppilas–suhteita tarkastellut filosofi Amia Srinivasan (2021) pitää näitä suhteita osittain normalisoituneina käytäntöinä akateemisessa kulttuurissa. Näiden suhteiden ennaltaehkäisemiseksi Srinivasan (2021, 142) ehdottaa seksuaalisen etiikan sisällyttämistä pedagogisiin opintoihin. Itse ehdottaa, että opettajan pedagogisiin opintoihin sisällytetään tätäkin laajempi ammattietiikka, joka kattaa myös sukupuolen, seksuaalisuuden ja vallankäytön näkökulmat. Näissä opinnoissa voisi tarkastella erityisesti lähiopetustilanteisiin liittyvää valtaa sekä sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien normien tunnistamista ja niiden vaikutusten reflektointia opetustyössä. Tämä liittyy olennaisesti Kivisen (2021) näkemykseen, jossa opiskelija nähdään paitsi yksilöllistä elämäkokemusta kantavana ihmisenä myös osana omaa sosiokulttuurista toimintaympäristöään. Tähän näkemykseen sisältyy opettajan vastuu tarkastella opetusta sekä yksilöllisen oppimisen että sitä muokkaavien rakenteellisten ja kulttuuristen tekijöiden valossa. Tarkastelemalla intiimejä opetustilanteita kriittisesti voidaan rohkaista tulevia opettajia tunnistamaan riskit, kuten haitallisten riippuvuussuhteiden

syntyminen tai opettajan aseman väärinkäyttö, ja siten ennaltaehkäistä niitä pitkällä tähtäimellä.

Lisäksi on tarpeen tarkastella, miten suorituskeskeisyys ja muut haitalliset ihanteet voivat heijastua opetustilanteissa, synnyttää henkisen väkivallan muotoja tai normalisoida epäasiallista käytöstä. Yksilölähtöiset ja normikriittiset pedagogiset lähestymistavat, jotka painottavat oppimisen itsesäätelytaitoja, ovat arvokkaita niin oppimisen, tunne- ja turvataitojen vahvistamisen kuin häirinnän ja henkisen väkivallan ennaltaehkäisyn kannalta. Siksi olisi tärkeää jalkauttaa näitä pedagogisia lähestymistapoja vielä tietoisemmin korkeakouluopetuksen käytäntöihin myös ainekohtaisissa pedagogisissa opinnoissa. (Laukkanen et al. 2018; Kivinen, Lammi ja Unkari-Virtanen 2021; Elonheimo et al. 2022; Hendricks 2023; Juntunen ja Partti 2023.) Alla on esimerkkejä kysymyksistä, joita voidaan käsitellä yhdessä opettajaksi opiskelevien kanssa.

Miten oppilaiden kehitys vaikuttaa sinuun opettajana? Minkälaisia pelkoja tai huolia sinulla on oppijan kehitykseen tai suoritukseen liittyen, ja miten ne vaikuttavat omaan työskentelyysi?

Mitä tehdä, jos oppija ihastuu opettajaansa, ja miten häntä voi tukea turvallisesti ja eettisesti? Mitä tehdä, jos opettaja itse huomaa ihastuvansa oppilaaseen? Miten tunteita kannattaa opettajana käsitellä vastuullisesti ja ammattietiikkaa huomioiden?

Näiden kysymysten pohtiminen mahdollistaa esimerkiksi erinomaisuuden ihanteeseen liittyvien haitallisten normien purkamisen. Lisäksi opiskelijoille täytyy tiedottaa epäasiallisen käytöksen ilmoituskanavista ja siitä, miten toimia vaikeissa tilanteissa.

Turvataidot ja työelämävalmiudet

Työelämävalmiudet ovat yhä useammin osa musiikin korkeakouluopintoja. Työelämävalmiuksia käsittelevät opinnot liittyvät usein esimerkiksi työhaastattelun harjoitteluun tai esiintymisjännityksen käsittelyyn, mutta olisi tärkeää samalla tunnistaa myös oman alan rakenteellisia ja kulttuurisia riskitekijöitä, jotka voivat heikentää opiskelijoiden turvallisuutta ja hyvinvointia. Turvataitojen tulisi olla keskeinen osa musiikkialan ennaltaeh-

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

käisevää koulutusta esimerkiksi kurssimuotoisena opetuksena. Sosioemotionaalisten taitojen ja suostumuskasvatuksen periaatteet huomioiden (Aaltonen 2012; DiSantis ja Towl 2025) opetuksen keskiössä tulisi olla 1) epäasiallisen käytöksen rikosoikeudellisten, institutionaalisten, tutkimuksellisten ja sosiaalisten määritelmien sekä niiden tunnistamiseen liittyvien seikkojen läpikäynti, 2) alan ominaispiirteiden ja epäasiallisen käytöksen riskitekijöiden tunnistaminen (Ramstedt 2026), 3) alaan liittyvien vahingollisten normien tunnistaminen ja purkaminen (esim. suorituskeskeisyys, intersektionaalinen sukupuolittunut epätasa-arvo, neromyytti, romantisoitu opettaja–oppilas-kuvitelma), 4) alan intersektionaalisen moninaisuuden tunnistaminen ja tunnistaminen (esim. Bull, Scharff ja Nooshin 2023), 5) suostumukseen perustuvan vuorovaikutuksen osaaminen ja pohdinta oman seksuaalisen toiminnan vastuullisuudesta, sekä 6) tietotaito siitä, miten toimia jos itse tai joku muu kokee epäasiallista käytöstä.

Koska esimerkiksi houkuttelu (*grooming*) on monimuotoista, voi opetuksen apuna käyttää aihetta käsittelevää kirjallisuutta. Esimerkiksi kirjailija ja teatteriohjaaja Elina Kilkun nuortenromaani *Ihana tyttö!* (2020) kuvaa musikaaliteatteria harrastavan nuoren kokemaa teatteriohjaajan houkuttelua. Aaltonen (2012, 136–139) painottaa, että on tärkeää purkaa seksuaaliseen väkivaltaan liittyviä stereotyyppioita ja virheellisiä uskomuksia sekä tunnistaa haitallisia, uhria syyllistäviä käsityksiä. Kilkun (2020) teos tarjoaa pedagogista materiaalia myös tästä näkökulmasta, sillä siinä esitetään kaksi vaihtoehtoista loppua: toisessa nuori kohtaa uhrin syyttelyä, toisessa taas teatteriohjaaja joutuu rikosoikeudelliseen vastuuseen. Kilkun (2020) teos havainnollistaa, miten turvataitoja voidaan opettaa taiteen ja tarinallisuuden keinoin tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus reflektoida valankäyttöä, suostumusta ja rajojen tunnistamista.

Kuten Hirsch ja Khan (2020, xiii) toteavat, seksuaalinen väkivalta tapahtuu useimmiten tilanteissa, jotka sisältävät runsaasti riskitekijöitä. Turvallisuustietoisuuden kehittämiseksi olisi tärkeää pohtia opiskelijoiden kanssa, miten esimerkiksi valtahierarkiat, normit ja päihteiden käyttö voivat vaikuttaa toimintaan. Musiikkialalla olisi tärkeää käsitellä työn ja vapaa-ajan rajoja, päihteiden käyttöön liittyviä käytäntöjä sekä epävirallista verkostoitumista. Alkoholia ja päihteitä käsittelevissä keskusteluissa on kuitenkin erityisen tärkeää tunnistaa niihin liittyviä niin sanottuja raiskausmyyttejä (ks. DiSantis ja Towl 2025, 18, 21). Päihteiden vaikutuksen alaisena oleminen voi herättää haitalli-

sia uhria/selviytyjää syytteleviä uskomuksia siitä, että hän olisi jollakin tavalla vastuussa kokemastaan väkivallasta. Alkoholin tai muiden päihteiden käyttö ei missään tapauksessa oikeuta seksuaalista väkivaltaa. (DiSantis ja Towl, 2025 18, 21.)

Turvataitoihin liittyvissä keskusteluissa on tärkeää huomioida myös se, miten alan vallitsevat sukupuolinormit ja intersektionaalinen epätasa-arvo voivat vaikuttaa yksilöiden toimijuuteen ja haavoittuvuuteen. Esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat henkilöt ovat alttiimpia häirinnälle ja väkivallalle (ks. Inklusiiv 2022), mutta toisaalta monenlaiset identiteettikategorioiden kytkeytyvät normit voivat vaikeuttaa sekä väkivallan tunnistamista että siitä puhumista. Vaikkapa maskuliinisuuteen liittyvät normit voivat tehdä häirinnän tai väkivallan kokemusten esiin tuomisesta ja tekijän ilmiantamisesta miehille vaikeaa (Ramstedt 2026; ks. myös Paananen ja Saarikoski 2024). Olisi siis tärkeää rohkaista opiskelijoita tunnistamaan omaan identiteettiin liittyvät haavoittuvuudet ja etuoikeudet ja refleктоimaan niiden vaikutusta omaan toimintaan, jotta tuetaan vastuullista päätöksentekoa.

Hirsch ja Kahn (2020, 266, 270) toteavat, että nuoria täytyisi kannustaa pohtimaan minkälaiset seksuaaliset kokemukset olisivat turvallisia ja positiivisia, jotta he osaisivat tunnistaa paremmin mahdollisia rajojen ylityksiä. Yhtenä tällaisena aloitteena Active* Consent (2025b) ehdottaa hyvinvointiviikon järjestämistä korkeakouluissa, jonka aikana opiskelijat voivat kirjoittaa vihreille muistilapuille, minkälainen käytös olisi romanttisessa vuorovaikutuksessa sellaista, joka saisi tuntemaan olon turvalliseksi, tuetuksi ja arvostetuksi. Käytös voi liittyä niin käytännön tekoihin, fyysiseen olemukseen kuin tunteisiin. Active* Consentin malli osoittaa, että suostumukseen liittyvät kysymykset voivat olla myönteisiä, eikä niitä tarvitse yhdistää suoraan keskusteluun seksuaalisesta väkivallasta.

Monet yliopistot ovat toteuttaneet suostumuskasvatusta myös verkossa oppimateriaalien ja itsenäisen opiskelun muodossa. Ensisijaista olisi opettaa suostumukseen liittyviä periaatteita eli sitä, miten suostumus ilmaistaan, tunnistetaan ja miten sitä kunnioitetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. (Esim. Universiteit Utrecht 2025; Oxford University 2025.) Opiskelijoille on painotettava, että seksuaaliseen kanssakäymiseen liittyvän suostumuksen tulee olla 1) jatkuvaa, 2) molemminpuolista ja 3) vapaasti annettua (Active* Consent 2025c, 31). Yhtä tärkeää kuin epäasiallisen käytöksen eri muotojen käsittely on tietoisuuden lisääminen toiminta- ja ilmoituskanavista: minne voi kääntyä

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

häirintätilanteissa¹⁰ ja miten tukea kollegaa tai opiskelutoveria, joka on joutunut kokemaan epäasiallista kohtelua (Aaltonen 2012).

Yhteenveto

Tässä artikkelissa olen hahmotellut, miten musiikkialan työhyvinvointia voidaan vahvistaa sellaisella koulutuksella, joka tukee epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyä ja kulttuurista muutosta. Esittelin neljä tapaa, joilla muusikoiden työ- ja opiskeluhuvinvointia voidaan pitkäjänteisesti parantaa tukemalla tunne- ja turvataitoja musiikin korkeakouluopinnoissa. Kuten käsitykset kehon rajoista ja turvallisuudesta, myös tunne- ja turvataidot rakentuvat vahvasti kulttuurisissa ja sosiaalisissa yhteyksissä (ks. esim. Hirsch ja Khan 2020, xvi, 269). Normien muuttaminen tulisi aloittaa varhaisessa vaiheessa, ja juuri siksi opetuksen ja pedagogisten käytäntöjen tarkastelu tarjoaa mahdollisuuden muutoksen juurruttamiseen.

Ensinnäkin laulu- ja instrumenttiopinnoissa olisi tärkeää vahvistaa opiskelijoiden tunne- ja turvataitoja, jotta muualla opinnoissa käsiteltävät eettiset ja turvallisen vuorovaikutuksen periaatteet eivät olisi ristiriidassa tämän kaikkein käytännöllisimmän ja henkilökohtaisimman opetuksen kanssa. Toiseksi musiikinhistoriaa ja -teoriaa opettavissa aineissa olisi olennaista purkaa haitallisia normeja ja uskomuksia, jotka voivat normalisoida epäasiallista käytöstä tai ylläpitää epätasa-arvoisia rakenteita. Kolmanneksi instrumentti- ja laulopedagogiikan opinnoissa olisi luontevaa käsitellä opettajan valta-asemaa ja ammattietiikkaa osana opetusympäristön kokonaisuutta. Neljänneksi esitin, että työelämävalmiuksien opetukseen tulisi sisällyttää systemaattisesti tunne- ja turvataitoja. Opiskelijoille tulisi opettaa häirinnän ja henkisen väkivallan tunnistamista, suostumuksen periaatteita, toimintakanavia ongelmatilanteissa sekä keinoja tukea kollegaa vaikeissa tilanteissa. Samalla heitä tulisi rohkaista reflektoimaan oman alansa erityisiä riskitekijöitä ja pohtimaan, miten he voivat vaikuttaa niin omaan toimintaansa kuin ympäröivän yhteisön toimintakulttuuriin.

Vaikka olen edellä tarkastellut pääosin yksilön tunne- ja turvataitoja, ennaltaehkäisy ei ole eikä sen tule olla yksittäis-

ARTIKKELIT
1 | 2026

---

10 Näitä ovat esimerkiksi oppilaitoksen häirintäyhdyshenkilö tai yhdenvertaisuusvastaavat, ammattiliittojen häirintäyhdyshenkilöt tai työsuojeluvaltuutetut sekä väkivallan uhreja auttavat tukipuhelimet.

ten opiskelijoiden tai opettajien vastuulla. Kyse on laajasta ja moniulotteisesta kokonaisuudesta, joka edellyttää rinnakkaisia toimia yksilö-, yhteisö-, kulttuuri- ja instituutiotasolla. Tunne- ja turvataidot muodostavat tästä kokonaisuudesta vain yhden osa-alueen. Niiden rinnalla keskeisiä ovat koulutusinstituutioiden selkeä vastuunotto ja toimivat rakenteet, joiden avulla epäasiallista käytöstä voidaan ehkäistä, raportoida ja käsitellä johdonmukaisesti. Korkeakoulut kouluttavat tulevia musiikkialan toimijoita ja kantavat siten olennaisen vastuun siitä, että opiskelijoilla on valmiudet turvalliseen vuorovaikutukseen, eettiseen toimintaan ja haitallisten rakenteiden tunnistamiseen. Siksi on tärkeää kehittää selkeitä toimintamalleja sekä vahvistaa institutionaalista osaamista ja valmiuksia, jotta epäasialliset tilanteet tunnistetaan ja niihin puututaan asianmukaisesti.

Ennaltaehkäisyä ei voi käsitellä tyhjentävästi yhden tutkimusartikkelin puitteissa. Tämä artikkeli rajautuu tarkastelemaan yhtä osa-aluetta laajemmasta kokonaisuudesta, ja sen tarkoitus on avata keskustelua sekä tarjota suuntaviivoja jatkotutkimukselle ja pedagogiselle kehittämiselle. Tässä esitetyt kehittämistavat ovat alustavia hahmotelmia, jotka rakentuvat klassisen musiikin alan tunnistettuihin ongelmakohtiin. Niiden sovellettavuutta olisi syytä jatkossa tutkia ja kehittää edelleen, esimerkiksi kehittämistutkimuksen keinoin, ja laajentaa myös muille taideoiloille sekä erilaisiin pedagogisiin ja institutionaalisiin konteksteihin. Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisy ja turvallisemman opiskelu- ja työympäristön edistäminen edellyttävät pitkäjänteistä ja laaja-alaista panostusta. Sosioemotionaalisten taitojen ja suostumuskasvatuksen hyödyntäminen on kansainvälisesti kasvava käytäntö eri koulutusasteilla. Vaikka ne eivät yksin riitä laajemman kulttuurisen ja rakenteellisen muutoksen aikaansaamiseen, ne tarjoavat lupaavia välineitä opiskelu- ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Suomessa tulisi vahvistaa näiden käytäntöjen soveltamista, tukea opettajien reflektiota ja täydennyskoulutusta sekä juurruttaa periaatteet osaksi musiikin korkeakouluopintoja ja alan ammattikäytäntöjä.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

Lähteet

Aaltonen, Jussi. 2012. *Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: Opas 21. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino. Tark. 7.6.2025. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20_verkko.pdf

- Active* Consent. 2025a. *Active* Consent for Higher education and the further Education ja Training sector: Recent highlights and goals for 2024-25*. Raportti. Tark. 25.8.2025. https://www.consenthub.ie/wp-content/uploads/2024/09/Annual_Report_Online-4.pdf
- Active* Consent. 2025b. "Relationship 'Green Flags' post-it activity." Tark. 25.8.2025. <https://www.consenthub.ie/wp-content/uploads/2023/03/Green-Flags-Activity-1-1.pdf>
- Active* Consent. 2025c. *Toolkit: Developing a consent strategy for your higher education institution*. NUI Galway OÉ Gaillimh. Tark. 11.10.2025. <https://www.isha.ie/article/active-consent-toolkit-developing-consent-strategy-your-higher-education-institution-45>
- Almqvist, Cecilia F. ja Ann Werner. 2024. "Maintaining and challenging conservative teaching and learning culture in conservatories: The need for holistic pedagogy in educational fields of tension." *Research Studies in Music Education* 46(2): 257–270. <https://doi.org/10.1177/1321103x231187766>
- Biesta, Gert. 2013. *The Beautiful Risk of Education*. New York: Routledge.
- Bowman, Wayne. 2016. "Artistry, ethics, and citizenship." Teoksessa *Artistic citizenship: Artistry, social responsibility, and ethical praxis*, toim. David Elliott, Marissa Silverman ja Wayne Bowman, 59–80. Oxford: Oxford University Press.
- Brüstle, Christa, Lucia di Cecca, Itziar Larrinaga, Mojca Piškor, Eva Sæther ja David-Emil Wickström , toim. 2024. *Music Power Relations, and Beyond: Critical Positions in Higher Music Education*. Donostia-San Sebastián: Musikene. Tark. 7.6.2025. <https://musikene.eus/prihme/?lang=en>
- Bull, Anna. 2019. *Class, Control, and Classical Music*. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190844356.001.0001>
- Bull, Anna. 2024. "Classical music after #MeToo: Is music higher education a 'conducive context' for sexual misconduct?" Teoksessa *Higher Music Education and Employability in a Neoliberal World*, toim. Rosa Reitsamer ja Rainer Prokop, 87–100. London: Bloomsbury Publishing. Tark. 7.6.2025. <http://dx.doi.org/10.5040/9781350266995.0016>
- Bull, Anna, Christina Scharff ja Laudan Nooshin, toim. 2023. *Voices for Change in the Classical Music Profession: New Ideas for Tackling Inequalities and Exclusion*. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197601211.001.0001>
- Burnard, Pamela ja Elizabeth Mackinlay. 2025. "Performing Ethical Response-ability in Music Education Research: Who Cares and What Matters?" *Action, Criticism, and Theory for Music Education* 24(4): 110–127. <https://doi.org/10.22176/act24.4.110>
- Buscatto, Marie, Sari Karttunen ja Mathilde Provansal, toim. 2025. *Gender-Based Violence in Arts and Culture. Perspectives on Education and Work*. Cambridge: Open Book Publishers. <https://doi.org/10.11647/OBP.0436>
- CASEL [Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning]. 2003. *Safe and sound: An educational leader's guide to evidence – based social and emotional learning (SEL) programs*. Tark. 27.11.2025. <https://casel.org/safe-and-sound-guide-to-sel-programs/>

- CASEL [Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning]. 2025. "Our History". Tark 27.11.2025. <https://casel.org/about-us/our-history/>.
- Conley, Colleen S. 2015. "SEL in Higher Education." Teoksessa *Handbook of Social and Emotional Learning: Research and Practice*, toim. Joseph A. Durlak, Celene E. Domitrovich, Roger P. Weissberg ja Thomas P. Gullotta, 197–212. New York & London: The Guilford Press.
- DiSantis, Clarissa J. ja Graham J. Towl. 2025. *Addressing student sexual violence in higher education: A good practice guide*. 2. painos. Leeds: Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/9781837977833>
- Elmi, Chiara. 2020. "Integrating Social Emotional Learning Strategies in Higher Education." *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education* 10(3): 848–858. <https://doi.org/10.3390/ejihpe10030061>
- Elonheimo, Aino-Maija, Sari Miettinen, Hanna Ojala ja Tuija Saresma, toim. 2022. *Intersektionaalinen feministinen pedagogiikka*. Helsinki: Vastapaino.
- Ewell, Philip. 2023. *On Music Theory, and Making Music More Welcoming for Everyone*. Michigan: University of Michigan Press.
- Fernández-Morante, Basilio. 2024. "Violence in Higher Music Education Today: Reprehensible but not Condemnable?" Teoksessa *Music Power Relations, and Beyond: Critical Positions in Higher Music Education*, toim. Christa Brüstle, Lucia di Cecca, Itziar Larrinaga, Mojca Piškor, Eva Sæther ja David-Emil Wickström, 37–48. Donostia-San Sebastián: Musikene. Tark. 7.6.2025. <https://musikene.eus/wp-content/uploads/2024/11/MUSIC-POWER-RELATIONS-AND-BEYOND.pdf>
- Foster, Rob. 2024. "Toxic Jazz Narratives - Dispelling the Illusory Relationship Between Suffering and Creativity". *The IASJ Journal of Applied Jazz Research* 2(1). Tark. 7.6.2025. https://scholarworks.gvsu.edu/iasj_journal/vol2/iss1/3
- Gaunt, Helena ja Heidi Westerland, toim. 2013. *Collaborative learning in higher music education*. London: Routledge.
- Gibson, Cassandra. 2024. *Navigating Gender Identity in a Musical Europatriarchy: Stories of Power, Consent, and Silence*. Väitöskirja. Monash University. <https://doi.org/10.26180/26028292>
- Gibson, Cassandra. 2026. "The master and the apprentice: Educational power and musical culture in the 'wild, wild west.'" *Research Studies in Music Education*. <https://doi.org/10.1177/1321103X251404287>
- Gibson, Cassandra ja Anna Ramstedt. 2025. "Prepare them for abuse: how to collectively equip young musicians to navigate the unsafe spaces of classical music culture". Konferenssiesitelmä 15.5.2025. *Music, Research, and Activism II: Solidarities and Urgencies*, Helsinki.
- Hendricks, Karin S., toim. 2023. *The Oxford Handbook of Care in Music Education*. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197611654.001.0001>
- Hill, Rosemary Lucy, Daisy Richards ja Heather Savigny. 2023. "Normalising sexual violence in popular culture: eroding, erasing and controlling women in rock music." *Feminist Media Studies* 23(3): 1107–1123. <https://doi.org/10.1080/14680777.2021.1902368>
- Hirsch, Jennifer ja Shamus Khan. 2020. *Sexual Citizens: Sex, Power, and Assault on Campus*. New York: W.W. Norton & Company.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

- Holmgren, Carl. 2022. "Empowering piano students of Western classical music: Challenging teaching and learning of musical interpretation in higher education." *Music Education Research* 24(5): 574–587. <https://doi.org/10.1080/14613808.2022.2101632>
- Humphrey, Neil. 2013. *Social and Emotional Learning: A Critical Appraisal*. London: SAGE. <https://doi.org/10.4135/9781446288603>
- Inklusiiv. 2022. *Raportti: Kysely yhdenvertaisuudesta musiikkialalla*. Tark. 26.2.2026. https://www.muusikkojenliitto.fi/wp-content/uploads/2022/05/Raportti_Kysely-yhdenvertaisuudesta-musiikkialalla.pdf
- Juntunen, Marja-Leena ja Heidi Partti, toim. 2023. *Musiikkikasvatus muutoksessa*. Helsinki: DocMus-tohtorikoulun julkaisuja 20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-321-2>
- Jääskeläinen, Tuula. 2023. "'Music is my life': Examining the connections between music students' work-load experiences in higher education and meaningful engagement in music." *Research Studies in Music Education* 45(2): 260–278. <https://doi.org/10.1177/1321103x221104296>
- King's College. 2026. "What is the 'Keeping Each Other Safe' online training?" Tark. 17.2.2026. <https://self-service.kcl.ac.uk/article/KA-01865/en-us>
- Kivinen, Marika. 2021. "Vuorovaikutus ryhmäopetuksessa ja laulunopettajan muuttuvat työtavat". Teoksessa *Laulajan keho ja mieli – psykofyysisyys, vuorovaikutus ja luovat toimintatavat laulunopetuksessa*, toim. Marika Kivinen, Hanna Lammi ja Leena Unkari-Virtanen, 79–106. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Tark. 21.10.2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-314-5>
- Kivinen, Marika, Hanna Lammi ja Leena Unkari-Virtanen, toim. 2021. *Laulajan keho ja mieli – psykofyysisyys, vuorovaikutus ja luovat toimintatavat laulunopetuksessa*. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-314-5>
- Kivinen, Marika ja Anna Ramstedt. 2025. "Feeling un/comfortable: Positionality and embodied experience in classical music research." Teoksessa *Music, Research, and Activism Prospects and Projects in Northern Europe*, toim. Kim Ramstedt, Susanna Välimäki, Kaj Ahlsved ja Sini Mononen, 51–59. Bristol: Intellect.
- Koivisto-Kaasik, Nappu. 2025. "Aamuyö ritari Siniparran linnassa: seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta taiteiden historiassa." *Toiminta soi – Kirjoituksia yhteiskunnallisesta, toiminnallisesta ja aktivistisesta musiikintutkimuksesta* 19.2.2025. Tark. 9.6.2025. <https://www.suoni.fi/fi/toiminta-soi/2025/2/19/aamuy-ritari-siniparran-linnassa>
- Koivisto-Kaasik, Nappu ja Susanna Välimäki. 2025. "Neromyytti ja häirintä klassisen musiikin historiassa". Vierailuluento kurssilla *#metoo, musiikki ja valta: feministinen musiikintutkimus 2000-luvulla*. Helsingin yliopisto 25.3.2025.
- Kurkela, Kari. 1993. *Mielen maisemat ja musiikki: Musiikin esittäminen ja luovan asenteen psykodynaamikka*. Musiikin tutkimuslaitos. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

- Lajunen, Kaija, Minna Andell ja Mirja Ylenius-Lehtonen, toim. 2019. *Tunne- ja turvataitoja lapsille: Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali*. 2. painos. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Opas 39. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos THL.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-467-0>
- Laukkanen, Anu, Sari Miettinen, Aino-Maija Elonheimo, Hanna Ojala ja Tuija Saresma, toim. 2018. *Feministisen pedagogiikan ABC – Opas ohjaajille ja opettajille*. Helsinki: Vastapaino.
- Murphy, Amy ja Brian Van Brunt. 2017. *Uprooting sexual violence in higher education: A guide for practitioners and faculty*. Lontoo: Routledge.
- Niemi, Lisa. 2024. Ministerit ja lapsiasiavaltuutettu arvostelevat yläkouluihin jaettua seksiopasta. *Helsingin Sanomat* 25.11.2025. Tark. 3.7.2025. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010858610.html>
- Oikeusministeriö. 2026. ”Uusi seksuaalirikoslaki”. Tark. 26.2.2026.
<https://oikeusministerio.fi/seksuaalirikoslaki>
- Paananen, Karoliina ja Sonja Saarikoski. 2024. ”Muusikon paradoksi”. *Long Play* 30.5.2024. Pitkät – LP 137. Tarkistettu 7.6.2025.
<https://www.longplay.fi/pitkat/muusikon-paradoksi>
- Pernaa, Johannes. 2013. ”Kehittämistutkimus tutkimusmenetelmänä”. Teoksessa *Kehittämistutkimus opetuslalla*, toim. Johannes Pernaa, 9–26. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pozo, Juan Ignacio, María Puy Pérez Echeverría, Guadalupe López-Íñigues, ja José Antonio Torrado, toim. 2022. *Learning and Teaching In The Music Studio. A Student-Centered Approach*. Vol. 31 of Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education. New York: Springer.
<https://doi.org/10.1007/978-981-19-0634-3>
- Ramstedt, Anna. 2022. ”’A Man is Practically the General Norm’ – A Case Study of Gender Inequality and Whiteness in the Classical Music Scene in Finland”. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 31(1): 91–107.
<https://doi.org/10.1080/08038740.2022.2088611>
- Ramstedt, Anna. 2023a. ”Emotional abuse in classical music education in Finland: A study of Finnish women musicians’ experiences”. *Action, Criticism & Theory for Music Education*, 22(3): 198–226.
http://act.maydaygroup.org/articles/Ramstedt22_3.pdf
- Ramstedt, Anna. 2023b. ”’You just had to learn to live with it’: Gendered and Sexual Misconduct in Classical Music Culture in Finland. *Musiikkikasvatus* 26 (2), 40–55.
<https://fjme.journal.fi/issue/view/11143/2435>
- Ramstedt, Anna. 2023c. ”Varjopuolia klassisen musiikin opetuksessa ja avaimia niiden ennaltaehkäisyyn”. Kutsuesitelmä. PianoEspoo, 23.9.2023.
- Ramstedt, Anna. 2024. *Misconduct, Abuse and Classical Music: A feminist study on social imaginaries and women musicians’ experiences of gender inequality in Finland*. Helsingin yliopisto: Filosofian, taiteiden ja yhteiskunnan tutkimuksen laitos. Dissertationes Universitatis Helsingiensis 300/2024. *Studia Musicologica Universitatis Helsingiensis XXXI/2024*. Joensuu: Punamusta.
- Ramstedt, Anna. 2026. ”Rajojen hämärtyessä: Kehollisen toimijuuden rakentuminen klassisen musiikin koulutus- ja työkuulttuurissa”. *Musiikki* 56(1): 12–35.

Anna Ramstedt

Tunne- ja turvataidot musiikin korkeakouluopinnoissa ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyssä

- Ramstedt, Anna, Nuppu Koivisto-Kaasik ja Susanna Välimäki. 2025a. ”Musiikkitieteilijän turvataidot: Seksuaalinen häirintä ja houkuttelu musiikkialalla sekä korkeakouluissa – Avaimia ennaltaehkäisyyn”. Teemapäivä Helsingin yliopiston musiikkitieteessä 18.2.2025.
- Ramstedt, Anna, Nuppu Koivisto-Kaasik ja Susanna Välimäki. 2025b. ”Musiikintutkijan turvataidot: Avaimia seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn musiikkialalla.” Vierailuluento kurssilla *Johdatus musiikintutkimukseen*. Helsingin yliopisto. 17.9.2025.
- Ramstedt, Kim ja Susanna Välimäki. 2025. ”Introduction: The Activist Turn in Music Research”. Teoksessa *Music, Research, and Activism Prospects and Projects in Northern Europe*, toim. Kim Ramstedt, Susanna Välimäki, Kaj Ahlsved ja Sini Mononen, vii–xxii. Bristol: Intellect.
- Reinert, Paul M. 2019. ”Social-emotional learning: a model for higher education”. *Journal of Research in Innovative Teaching ja Learning* 12(2):114–115. <https://doi.org/10.1108/JRIT-02-2019-0039>
- Seesjärvi, Iris. 2021. ”Näkökulmia laullisesta häpeästä kärsivän oppilaan opettamiseen.” Teoksessa *Laulajan keho ja mieli – psykofyysisyys, vuorovaikutus ja luovat toimintatavat laulunopetuksessa*, toim. Marika Kivinen, Hanna Lammi ja Leena Unkari-Virtanen, 182–206. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-314-5>
- Seesjärvi, Iris. 2024a. *Not Good Enough? Vocal Shame Among Classical Music Singers*. Omakustanne.
- Seesjärvi, Iris. 2024b. ”Unfolding singer’s shame: experiences of shame and shaming among Finnish classical singers.” *Musiikki* 54(1): 9–37. <https://doi.org/10.51816/musiikki.144758>
- Seesjärvi, Demian. 2021. ”Opettaja lukkiutuneen äänen äärellä – traumasensitiivisen laulopedagogiikan kehittäminen”. Teoksessa *Laulajan keho ja mieli – psykofyysisyys, vuorovaikutus ja luovat toimintatavat laulunopetuksessa*, toim. Marika Kivinen, Hanna Lammi ja Leena Unkari-Virtanen, 151–181. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-314-5>
- Sherwood, Travis. 2023. ”Evolving the master-apprentice tradition: A pathway back to a student-centered pedagogy.” *Journal of Singing* 80(1): 13–22. <https://muse.jhu.edu/article/904805>
- Siljamäki, Eeva. 2023. ”Sosiaalista kestävyyttä improvisaatiopedagogiikkaa soveltaen”. Teoksessa *Musiikkikasvatus muutoksessa*, toim. Marja-Leena Juntunen ja Heidi Partti, 403–428. Helsinki: DocMus-tohtorikoulun julkaisuja 20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-321-2>
- Srinivasan, Amia. 2021. *The Right to Sex*. London: Bloomsbury.
- Strandman, Saara-Maija. 2021. ”Laulajan hengittävä kokemus – Yhteys ja rajat laulunopettajan tukena kohtaavassa vuorovaikutuksessa.” Teoksessa *Laulajan keho ja mieli – psykofyysisyys, vuorovaikutus ja luovat toimintatavat laulunopetuksessa*, toim. Marika Kivinen, Hanna Lammi ja Leena Unkari-Virtanen, 53–78. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-314-5>
- Universiteit Utrecht. 2025. ”E-module consent matters”. Tark. 10.10.2025. <https://students.uu.nl/gnk/e-module-consent-matters>
- University of Oxford. 2025. ”Consent for students.” Tark. 10.10.2025. <https://www.ox.ac.uk/students/welfare/supportservice/consent-training>

- Utermohl de Queiroz, Dora, Clarissa Foletto ja Guadalupe López-Íñiguez. 2025. "Pedagogical approaches to promote self-regulation in musical instrument learning: A PRISMA scoping review." Advanced online publication. *International Journal of Music Education*. <https://doi.org/10.1177/03057356251348414>
- Utermohl de Queiroz, Dora, Guadalupe López-Íñiguez ja Clarissa Foletto. 2024. "Investigating if and how string teachers instruct and support motivation, self-efficacy, and task strategies for self-regulation of student's practice in online lessons." *Research Studies in Music Education* 47(1): 129–148. <https://doi.org/10.1177/1321103X241264943>
- Välimäki, Susanna ja Nuppu Koivisto-Kaasik. 2023. *Sävelten tyttäret: säveltävät naiset Suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/ha.154>
- Wang, Faming, Lily Min Zeng ja Ronnel B. King. 2024. "University students' socio-emotional skills: the role of the teaching and learning environment". *Studies in Higher Education*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2389447>
- Weissberg, Roger P., Joseph A. Durlak, Celene E. Domitrovich ja Thomas P. Gullotta. 2015. "Social and emotional learning: Past present, and future." Teoksessa *Handbook of Social and Emotional Learning: Research and Practice*, toim. Joseph A. Durlak, Celene E. Domitrovich, Roger P. Weissberg ja Thomas P. Gullotta, 3–19. New York & London: The Guilford Press.
- Werner, Ann, Cecilia F. Almqvist, Tuire Kuusi, Kristi Kiilu ja Gergely Fazekas. 2025. "Power and responsibility in higher music education. Issues of bullying and harassment". *Trio* 14(1): 7–22. <https://doi.org/10.37453/tj.152537>
- Wickström, David-Emil. 2023. "Inside Looking In: Strategies to Counteract Misconduct in Artistic Teaching within Higher Music Education." Teoksessa *Voices for Change: Tackling Inequalities and Exclusions in the Classical Music Profession*, toim. Anna Bull, Christina Scharff ja Laudan Nooshin, 54–68. Oxford: Oxford University Press.
- Wilson, Sharron L., Elena Riva ja Kate Lister. 2024. "Positive pedagogies: Co-creation partnerships to support social and emotional learning in higher education." *Social and Emotional Learning: Research, Practice, and Policy* 3: 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.sel.2024.100035>
- Zembylas, Michalinos. 2007. "Emotional ecology: The intersection of emotional knowledge and pedagogical content knowledge in teaching." *Teaching and Teacher Education* 23(4): 355–367.
- Zimmerman, Barry J. 2002. "Becoming a Self-Regulated Learner: An Overview." *Theory Into Practice* 41(2): 64–70.

Anna Ramstedt

**Tunne- ja turvataidot
musiikin korkeakoulu-
opinnoissa ja
epäasiallisen
käytöksen
ennaltaehkäisyssä**

Emmi Kujanpää

From Solidarity Concerts to Artivism:

Transnational European Folk
Singing and Folk Singers'
Agency in 2022–2024

ARTIKKELI

MUSIIKKI
1 | 2026

ORCID: 0000-0002-54-8541

DOI: 10.51816/MUSIIKKI.181235

MA, MMus Emmi Kujanpää (University of Helsinki) is a PhD researcher, folk musician and teacher. Her PhD research explores the activist agency and the experiences of gender in transnational European contemporary folk singing.

This research was supported by the Finnish Cultural Foundation [00230659] [00242637], Kalevalaseura, and Helsingin yliopiston Naistutkimuksen tuki -rahasto and Kone foundation.

emmi.kujanpaa@helsinki.fi

Tukikonserteista artivismiin:

Kansanlaulajien toimijuudet yllirajaisen eurooppalaisen kansanlaulun kentällä 2022–2024

ABSTRAKTI

Tämä artikkeli käsittelee eurooppalaisten kansanlaulajien toimijuuksia suhteessa käynnissä olevaan Venäjän ja Ukrainan sotaan. Etnografinen tutkimus perustuu 27 haastatteluun, jotka on toteutettu tammikuun 2023 ja joulukuun 2024 välisenä aikana viidessä eri Euroopan maassa. Tutkimuksessa on mukana yli kymmenen eri kansallisuutta. Tutkimus kysyy, millä tavoin Venäjän ja Ukrainan sota on vaikuttanut eurooppalaisten kansanlaulajien toimintaan, ja millaisia toimijuuksia haastateltavat ovat luoneet suhteessa käynnissä olevaan sotaan. Haastatteluanalyysin ohella tutkimus reflektoi lyhyesti artikkelin kirjoittajan toimijuutta tutkija-muusikkona suhteessa tutkimuksen teemaan. Analyysi nostaa esiin kolme toimijuuden kategoriaa, jotka ovat sekä keskenään risteäviä että vastakkaisia: Ukraina-suuntautunut toimijuus korostaa solidaarisuuden osoittamista Ukrainalle esimerkiksi työskentelemällä ukrainalaisten taiteilijoiden kanssa ja esittämällä ukrainalaisia kansanlauluja. Yleinen poliittinen toimijuus, jota lähestytään kansanlaularxivismina, ottaa aktivistisesti kantaa poliittisiin ja yhteiskunnallisiin epäkohhtiin kansanlaulujen esittämisen avulla. Kolmas kategoria koostuu joukosta epäselviä toimijuuksia, joissa korostuu hämärä ja vaikeasti hahmottuva suhde Venäjän ja Ukrainan sotaan. Yhteenvedona todetaan, että Venäjän ja Ukrainan sota on korostanut eurooppalaisen kansanlaulun kentän polarisoi-tumista: toisaalta kansanlaulujen esittäminen yhdistetään liberaalimpiin arvoihin ja tavoitteisiin, kuten ilmaisunvapauteen ja demokratian vahvistamiseen, toisaalta vähemmän liberaalit ja nationalistisia asenteita painottavat arvot ovat joko vahvistuneet tai nousseet esiin sodan myötä.

Oi u luzi chervona kalyna, pokhylylasia.
Chohos nasha slavna Ukraina, zazhurylasia.
A my tuiu chervonu kalynu pidiimemo.
A my nashu slavnu Ukrainu, hej-hej, rozveselymo!
Trad. Ukrainian, Marianivka, Kherson and Stepan
Charnetskyi, 1914 (Centore 2022)

Oh, in the meadow, the red snowball tree has bent down.
Somehow our glorious Ukraine has turned sad.
But we will lift up the red snowball tree.
Hey-hey, we will cheer up our glorious Ukraine!
(English translation, Laine 2025)

The Ukrainian folk song, *Oi u luzi chervona kalyna* (Eng. *Oh, the Red Viburnum in the Meadow*), first published in 1875 and later arranged by Ukrainian writer Stepan Charnetskyi in 1914, became a global symbol of support for Ukraine after Russia expanded its indefensible invasion of Ukraine in February 2022 (Centore 2022; Melezhyk 2022; Ofman 2022; Petrovych 2025; Schwenk, Tikhonov and Wickström 2025). After February 2022, this song rapidly circulated on social media platforms such as YouTube, appearing in videos from Ukrainian bomb shelters and battlefields to solidarity concerts held around the world (see, e.g., Estonia Sings for Ukraine 2022; Melezhyk 2022; Petrovych 2025). After its spread via social media, *Oi u luzi chervona kalyna* also became an integral part of the repertoire of European folk-singing ensembles.

The European folk-singing scene of the twenty-first century is simultaneously transnational, national, and local (see, e.g., Bohlman 2011; Hämäläinen, Karhu and Martikainen 2023). Typical activities related to contemporary European folk singing include both local/national and transnational workshops and singing circles, small vocal ensembles and choirs, recording albums, making music videos, and event and festival performanc-

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

es (see, e.g., European Folk Network n.d.). Alongside this transnationality, contemporary folk singers in Europe remain linked to the nationalities and language groups they primarily represent (Bohlman 2011). European folk singers who work and live in transnational contexts seem most active in the contemporary European folk music scene.

This article examines the artistic agency of European folk singers in relation to the Russo-Ukrainian war. I analyse what kinds of artistic agency European folk singers articulate in relation to the ongoing war, and the various shapes their agency takes in the processes of performing, conducting, and learning folk songs. The primary data consist of ten semi-structured face-to-face interviews and seventeen email interviews, conducted between January 2023 and December 2024, with singers who represent over ten different nationalities. I supplement the analysis with reflections about my own agency as a researcher and folk musician.

Following feminist research relating to the concept of agency, here I understand agency as the capacity to act and bring about change, the realisation of which varies according to social and cultural conditions (McNay 2016, 39). In addition to relevant theorisations of agency, my research draws from studies of contemporary transnational and national folk singing (Hill 2007; Bohlman 2011; Feinberg 2018; Hämäläinen, Karhu and Martikainen 2023); music, politics, and activism studies (Garratt 2018; Mononen and Välimäki 2018); recent research on militarisation (Enloe 2024; Hast and Kotilainen 2024); and the study of music and politics in the specific context of the Russo-Ukrainian war (Tukova 2023; Clark 2023; Petrovych 2025; Schwenk, Tikhonov and Wickström 2025).

The research summarised here was conducted during a period when the Russian war of aggression against Ukraine was acute, widely condemned, and causing enormous destruction and suffering to Ukraine and its people. The Russo-Ukrainian war has profoundly influenced and changed the European political climate, and at the time of writing (spring and autumn 2025), the war continues. In addition to thousands of deaths and extensive material damage, Russia's all-out assault also targets Ukrainian culture; through this systematic destruction, Russia is attempting to create a new Ukrainian identity based on the idea that Russia and Ukraine are one nation (Pynnöniemi and Parppe 2024). Russia has also destroyed more than 500 cultural heritage sites in Ukraine (Vaaranmaa 2025).

Following the escalation of the Russo-Ukrainian war in 2022, the process of militarisation in European countries has become rapid and extensive (Hast and Kotilainen 2024). As recent research on militarisation demonstrates (Enloe 2024; Hast and Kotilainen 2024), the ongoing war is not only militarising the societies involved on a large scale but also affecting the attitudes and behaviours of ordinary people living within those societies (Myrntinen 2024; Vastapuu et al. 2024). Political scientist Gwendolyn Sasse (2024) noted that most research on war focuses on wars that have already ended rather than ongoing conflicts with as-yet unknown outcomes. Political scientist Timo Miettinen (2024) argued that contemporary Europeanism has focused too much on the continent's past instead of confronting our immediate problems. Furthermore, Miettinen (2024) claimed that history is an excellent starting point for learning but should not prevent the agency to actively respond to changes in the world.

I have worked as an artist in the field of folk music and folk singing for twenty years together with musicians from various European countries. My work can be described as activist musicianship, striving for social change related to inclusive and sustainable practices in music (Välimäki, Torvinen and Mononen 2018, 7–14).¹ Although the music I perform and compose is often based on historical archival folk song recordings, I have tried to combine folk singing with activities that support democracy, equality, and peace (see, e.g., Kujanpää 2025). My more recent agency as a researcher has developed from this background as an activist musician. Both roles affected the way I approached the interview material in this article. Whilst giving space particularly to the experiences of Ukrainian folk singers, I have also tried to ensure that my activist approach does not ignore other interviewees and their agency, and that all modes of agency were treated equally and empathetically (Ettorre 2016, 14–36).

Rather than focusing on the differences between the nationalities of various European folk singers, or on the relationship between music and nation or nationalism, long a topic of research on folk music and politics (see, e.g., Bohlman 2011; Feinberg

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

---

1 In 2003, just a few years after the end of the Yugoslavian wars, I took part in Service Civil International's solidarity project for young European folk musicians in Sremski Karlovci, Serbia. That project aimed to involve Serbian young people, giving them the experience that different nationalities can work together. As a young folk musician myself, the project in Serbia was eye-opening. Later in the 2010s, I worked with both European (especially Bulgarian) musicians and artists on a transnational basis, often focusing on strengthening the agency of women musicians (Kujanpää 2025).

2018; Garratt 2018), this study provides insights into how the activities of folk singers are influenced by both the contemporary militarisation of societies and antimilitarist types of agency opposing it. However, this analysis also offers new insights into the relationship between folk singers and nationalism in the 2020s, and how emotions, bodily experiences, and music intertwine during an ongoing war.

In this article, I argue that the performance of Ukrainian folk songs can be viewed as an important form of agency in terms of expressing solidarity with Ukraine. Simultaneously, European folk singers create other types of agency in relation to the ongoing war between Russia and Ukraine by emphasising the transnational nature of folk songs as part of a shared European cultural heritage. Such an argument is used to justify both general political agency and antimilitarist activism, as well as the kinds of agency that deny and avoid engaging with the war.

In what follows, I first present the theoretical background of this study, which consists of theories of militarisation and music, as well as the theory of agency in times of political transition. Then, I describe the research materials, methods, and ethics. I next analyse the folk singers' artistic agency. In addition, I reflect on the research topic in relation to my work as an activist researcher, folk singer, and folk-singing teacher. To conclude, I discuss the types of agency revealed in this research, their entanglements, and the links between folk singing, war, and militarisation.

Militarisation and music

Critical militarism studies examine military powers, ideologies, and values in societies (Enloe 2024; Hast and Kotilainen 2024). These studies reveal the ways in which military thinking is evident in the decisions of those in power and in subsequent practical changes to society based on military ideology (Vastapuu et al. 2024). Feminist theorist Cynthia Enloe (2024, 172) emphasised militarisation as an insidious, complicated, and multilayered process that always begins in times of peace. Political scientists Vastapuu et al. (2024) claimed that militarisation is based on a fear of war, whereby the threat of war represents the greatest risk to society's existence. In a militarised society, the demand for unity spills over from the armed forces to the rest of society, and other nonmilitaristic or critical activities and ideol-

ogies are viewed as both inferior and threatening to the armed forces that maintain security (ibid.). One of the main manifestations of militarisation is securitisation, both in regulating urban spaces (Maïche 2024) and controlling borders between states and the transnational mobility across them (Kynsilehto 2024).

Intersectional feminist militarisation studies tend to show how processes of oppression intensify as society becomes increasingly militarised. Specifically, militarisation requires and rewards emotional restraint (Vastapuu et al. 2024), in stark contrast to the pain, grief, sadness, anger, and fear war often causes.² Thus, it is worth considering whether, in an acute situation of war, music can serve as a means of expressing emotional states and lived experiences which lie beyond words and cannot be controlled. War-related experiences and emotions live on, both as silences (Vastapuu et al. 2024) and as crisis narratives, in the memories of nations and families, and are passed on from generation to generation as intangible heritage (Häkkinen and Salasuo 2024).

Music historian James Garratt (2018, 8) emphasised that the political potential of music does not always directly link to traditional political practices but may extend to artists' activities and social activism in everyday cultural practices. Moreover he (ibid., 107–126) highlighted propaganda as a key concept in the study of music and politics, encompassing all forms of control and guidance through music. Garratt (ibid.) argued that in the twenty-first century the concept of propaganda can appear outdated and too negatively coloured. However, propaganda through the arts has also remained a part of the Russo-Ukrainian war (see, e.g., Lukin 2022), and, as a concept, has assumed new meanings since the onset of the war (Tukova 2023). Bohlman (2011, 53–57) viewed music as a unifier of past and present through which national identity is reconstructed but also as a tool for reinforcing nationalist expressions in twenty-first century Europe. In recent decades, nationalist aspirations in music in Europe have softened to emphasise territoriality over national boundaries in European cultural politics and on the world music scene (ibid.). However, since the escalation of the Russo-Ukrainian war, localism, transnationalism, regionalism, and national and nationalist values and practices have remained in constant flux. In this article, I examine folk singers' forms of agency through the lens

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

---

2 For research on emotions as embodied and cultural practices, see, e.g., Ahmed (2004).

of politics – except when interviewees explicitly described their actions as propaganda. Framing agency vis-à-vis politics provides a broader perspective than focusing on propaganda alone.

The transnational European folk-singing scene is currently supported by both national and European Union (EU) cultural funds, whilst transnational co-operation also takes place at the grassroots level without external funding. However, differences exist between Eastern (post-Soviet) and Western European folk singers' transnational agency (on the differences and inequalities in transnationalism, see, e.g., Kyriazi and Visconti 2021; Yeoh and Collins 2022). The twentieth-century history of folk singing in Eastern European countries links to the Soviet regime's control of the arts and research, as well resistance to this control (see, e.g., Buchanan 1995; Kęcis, Bronner and Seljamaa 2024). Whilst contemporary folk musicians in Western Europe have greater financial possibilities to realise their individualistic transnational artistic work (see, e.g., Kujanpää 2025), the folk-singing scene in Eastern European countries remains more national and locally based given the lack of economic support for transnational co-operation. Even when differences in the agency of European folk singers depend on the political history of their country and region of origin or residence, the actual agency of individuals is often multilayered, whereby the stark distinction between 'East' and 'West' no longer seems relevant in the twenty-first century (Bohlman 2011; Kujanpää 2025).

Since Russia's war of aggression against Ukraine escalated in February 2022, Ukrainian culture has attracted widespread interest from abroad. Musicologist Iryna Tukova (2023) demonstrated that Ukrainian classical musicians who perform outside their home country act as both defenders of the existence of the Ukrainian state and as representatives of Ukrainian culture. She argued that Ukrainian music currently serves as a political statement, transcending people's personal feelings and experiences, and appealing to global sentiments of empathy and understanding (ibid.). In addition, she viewed musicians' activities as cultural diplomacy, attempting to convey the truth about the war through music. Several contemporary Ukrainian composers have written music about their war experiences. According to Tukova (ibid.), such compositions do not support militarism, violence, and the destruction of the attacker, but rather present personal experiences and reflections on tragic experiences. Similarly, political scientist Janine Natalya Clark (2023) highlighted how music plays a particular role in expressing resistance and

strengthening resilience during the war in Ukraine. Clark argued that strengthening resilience renders musicians and listeners active agents who influence the sonic structures of war. However, Clark also stressed that the connections between music and war are always multifaceted and complex. (Ibid.)

Folk singers and agency

Political scientist Lois McNay (2016, 44) defined the third-wave feminist concept of agency as a form of resistance, stressing the potential agency holds for liberation and empowerment. McNay (2000, 1–12) emphasised that the concept of agency should not be limited to processes in which agency is formed through subjugation or resistance. Instead, agency is creative and linked to power hierarchies and individuals' abilities to interact with power structures, either by reinforcing or transcending them. Thus, agency is also related to abilities to renew one's identity and orient (oneself) towards the future (ibid). McNay (2016, 57) acknowledged that, as the world becomes increasingly uncertain and fragile, feminist theory should also adapt its understandings of agency. Furthermore, agency as a concept is undergoing major changes in the wake of the acute Russo-Ukrainian war. For example, Enloe (2024, 13) discussed Ukrainian feminists who want heavy weapons instead of antimilitarist activities, asking whether sending cannons and guns is a new form of transnational feminist agency and solidarity. Simultaneously, sociologists Honkasalo, Ketokivi and Leppo (2014) emphasised that agency forms within a social, material, and cultural network in which both human and nonhuman actors play an important role, although as a concept agency is often viewed as ambiguous and vague. However, they also noted that the idea of agency as fragile and contextual opens up the discussion regarding how agency is not always strong and clear-cut, but also passive and uncertain. Within art and artistic research, agency can overlap with the concept of activism. Moreover, types of agency, which combine art and activism, have been approached using the term activism (see, e.g., Nossel 2016; Mononen 2023). All such forms of activism – artivism, musician activism, and activist music research – aim to advance social change (Nossel 2016; Välimäki, Torvonen and Mononen 2018, 7–14). Human rights advocate Suzanne Nossel (2016) argued that art's ability to produce change should not be underestimated or considered inferior to traditional ac-

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

tivism. In this article, I distinguish between what can be interpreted as musicians' agency versus musicians' activism, and how militarist and antimilitarist activities are intertwined with both.

Agency can also be based on the denial of an existing phenomenon. Sociologist Stanley Cohen (2001, 1–20) introduced different forms of denial, where violence or cruel behaviour, committed by a person we know for instance, is so difficult to face that it is easier to create agency based on denying the unpleasantness rather than admitting it. As legal scholar Connor Gearty (2024) aptly summarised the forms of denial Cohen (2001, 1–20) outlined, to include "literal denial (it never happened), interpretive denial (it's not what you think it is), and implicatory denial (we have to do it/it's terrible, but it's not our fault)". Thus, denial can either lead to individual agency, or take place collectively as a form of agency organised by families, communities, and states (Cohen 2001, 1–20). According to Cohen, denial is not a single psychological mechanism, but rather a range of complex phenomena, including processes of avoidance, rejection, reinterpretation, and rationalisation. Through these reactions, people avoid thinking about suffering, cruelty, and unpleasant information, as well as the consequences of these things. (Ibid.)

Ethnomusicologist Juniper Hill (2007) examined the roles of Finnish folk musicians in relation to performance, cultural ownership, and cross-border collaboration. Hill noted that Finnish folk musicians see themselves as part of a global folk music community united by shared liberal values, where national borders do not limit the performance of folk music. In particular, Finnish folk musicians emphasise values rooted in a shared sense of humanity and in the belief that music can help build a better world through transnational co-operation, interaction, and the freedom of expression. (Ibid.) I argue that folk music can thus be viewed as creating a kind of safer space, transcending national borders. Notably in recent years, intense and necessary debates have taken place regarding cultural appropriation and ownership in Finland vis-à-vis Finnish folk music and its relation to the Karelian, Ingrian, and Sámi traditions (see, e.g., Haapoja-Mäkelä 2020; Silvonen and Kallio 2023; Korhonen 2025). These discussions may have shattered some folk musicians' perceptions of folk music as a universal, safe space.

Anthropologist Joseph Grim Feinberg (2018) researched the Slovakian folk music and dance scenes following the country's transition from socialism to democracy. During the socialist era in Slovakia and other socialist states, folk music and dance were

promoted as art forms unifying the people and the state. After 1989, in the post-communist period, the folk music and dance scenes lost both state support and their earlier status, forcing scenes to redefine themselves. In Slovakia, the folk music and dance scenes were increasingly valued for their communal and intimate nature, replacing the folklore spectacles and nationalist propaganda of the socialist regime. Feinberg (ibid.) observed, however, that even though contemporary folk music and dance performers emphasised the communal and cultural aspects of folk traditions, these forms could subtly adapt to also serve nationalist purposes. According to Burton (2025), in recent years, the Slovakian folk music and dance scenes remained under pressure from the country's neo-nationalist government. By developing new forms of agency, the folk scene more broadly found ways to resist the influence of the neo-nationalist regime (ibid.). More generally, folklorist Anna-Leena Siikala and anthropologist Jukka Siikala (2005, 280–281) emphasised the evolving nature of folk traditions, seeing them as a resource from which to draw and reinterpret needs given changing circumstances.

Hill (2007) also emphasised the evasive attitude of Finnish folk musicians towards Russian folk traditions. Following her study, some researchers in Finland focused on addressing the lack of discussion surrounding Russian folk music performances and the influence of Russian folk traditions on Finnish traditions (see, e.g., Väänänen, Häkkinen and Dahlblom 2019). Based on my knowledge of folk-singing ensembles in different parts of Europe, Russian and Belarusian folk songs were considered part of the common European cultural heritage, taught and performed alongside other European folk songs prior to the escalation of the Russo-Ukrainian war in 2022. In addition, the folk songs of ethnic minorities within the Russian state, such as those of the Finno-Ugric peoples, were regarded as part of a shared cultural heritage. These folk songs were performed by European folk-singing ensembles in Finland (Hill 2007) and elsewhere in Europe (e.g., Singfrauen Berlin 2016). However, the Russo-Ukrainian war has considerably changed these dynamics in Finland and beyond.

Reflections on my position as a musician-activist and activist researcher

Feminist research emphasises situated knowledge, that is, where and how information has been produced (see, e.g., Paju et al.

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

2001; Hawkesworth and Disch 2016, 1–15). Whilst my research is not autoethnographic, I employ concepts from feminist autoethnography to emphasise the importance of articulating my position and agency as a researcher. Feminist sociologist Elizabeth Ettore (2016, 14–36) discussed the importance of reflexivity in feminist autoethnographic research. Here, the researcher must carefully position themselves in the cultural context of the research and approach the topic with political and ethical sensitivity. Ettore also urged researchers to adopt a compassionate approach towards those involved in the research, whether they are part of autoethnographic narratives or participate as interviewees. (Ibid.) An empathetic approach could also be applied to the researchers themselves.

When the Russian invasion of Ukraine escalated into a full-scale war on 24 February 2022, I was one of the thousands of artists in Europe who started organising a solidarity event for Ukraine. The need to do something and show solidarity with Ukraine were inescapable and compelling. Together with the Embassy of the Republic of Bulgaria in Helsinki, the Käpylä Music Institute, and the folk-singing choir Kukuviitsa which I conduct, I served as an organiser of the Folk Singers' Solidarity Concert for Ukraine at the Koskela Church in Helsinki on 2 April 2022. Finnish folk musicians, folk choirs, and theatre professionals performed folk songs, poetry, and a lament for Ukraine (Fihlman 2022) at the event. The concert was attended by the Ambassador of Ukraine, Olga Dibrova, and a few other European ambassadors based in Finland. Because the Russo-Ukrainian war had just escalated into a full-scale invasion, the concert atmosphere remained quite mournful and sombre. The Ukrainian writer Jevhenija Kuznetsova (2024b) aptly described the atmosphere of the spring 2022 solidarity with Ukraine concerts as funeral-like. Subsequently, I came to understand that the emotions associated with the ongoing war are complex and overlapping, rarely consisting of simple or persistent fear, as Kuznetsova (2024a, 59) also described in her novel *Tikapuut* (Ukr. *Drabina*).

In 2024, I worked as a folk-singing teacher and conductor on the play *My life, Ukraine!* at the OSIRIS Theatre in Helsinki (OSIRIS teatteri n.d.). This documentary theatre production, directed by Liisa Isotalo, focused on the real-life stories of Ukrainian women who fled the war, featuring actors and singers on stage were both Ukrainian and Finnish. The folk songs I proposed for the play represent women's singing traditions from Karelia and Ingria, whilst the Ukrainian actors taught the work-

ing group Ukrainian folk songs. In the play's programme, folk songs served as the common cultural heritage of humanity and the songs' themes as "eternal yearning, warmth, caring, love, and sorrow" (OSIRIS teatteri n.d.). *Oj u luzi chervona kalina*, the song mentioned at the beginning of this article, was performed at the play's conclusion.

When I began my research interviews in 2023, I intended to write an article on peace activism amongst European folk singers vis-à-vis the war in Ukraine. I knew pro-Russian attitudes and far-right movements existed in countries such as Bulgaria (see, e.g., Stanchev 2023). At that time, other European countries were also witnessing significant growth in far-right (and far-left) movements (see, e.g., Vasilopoulou and Zur 2024). These shifts in the political climate across Europe also affected the agency of my interviewees and my fieldwork.

In relation to agency, being an activist musician has been more straightforward than doing activist ethnographic research, which involves much more uncertainty and unexpected elements. Accepting uncertainty is part of any research process and one's growth as a researcher (Salo 2015; Braun and Clarke 2022, 11–12). However, I did not expect the degree of changes that occurred during my research. My naive idea of folk singers showing solidarity with Ukraine transformed into an understanding that folk singers' agency is much more ambiguous and contradictory than I had expected, and that some folk singers approve of Russia's war of aggression against Ukraine. My earlier assumptions about the shared liberal values of the transnational folk music community mirrored those of Finnish folk musicians (Hill 2007), who tend to view folk music as a universal, humanistic, and safe, empathetic space. My research challenged these beliefs, revealing the diversity of values and types of agency within the global folk music community.

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

Research materials, methods, and ethics

I conducted ten semi-structured face-to-face interviews and seventeen email interviews between January 2023 and December 2024. The twenty-seven interviewees in this study were selected based on their activities and/or activism in relation to folk singing, with respondents representing more than ten European nationalities. All are either active in folk singing as performers, teachers, students, choir directors, or composers, or they per-

form folk songs in conjunction with other artistic activities such as music theatre. Some also organise activist events such as solidarity concerts for Ukraine.

Interviewees' ages varied between 25 and 72 years, with a gender distribution as follows: 89% women, 7.4% men, and 3.6% other.³ Respondents live in several European cities and capitals. Many have hybrid nationalities or they live outside their country of origin. This stems from the above-mentioned selection criteria rather than the transnational nature of the folk-singing scene. Interviewees also included Ukrainian and Russian nationals.

The face-to-face, video, and email interviews asked "How has the ongoing Russo-Ukrainian war affected your activities in the field of folk singing (performing, conducting, learning)? Please describe your situation even if the war has not affected your activities." During the semi-structured face-to-face and video interviews, this question was complemented with clarifications and additional questions about the interviewees' views on the mutual relationship between folk singing and gender, and the emotions interviewees associated with different folk songs. I also completed informal discussions with many interviewees beyond the formal interviews. Some interviewees granted permission for the inclusion of these informal discussions in the text and in the analysis. All interviewees quoted in the study provided their permission to be quoted. I have also given them the opportunity to review and revise their quotations.

I analysed the twenty-seven interview responses employing thematic analysis (Braun and Clarke 2022). Data were first coded and then categorised according to three main types of agency I found in the interview material: Ukraine-oriented agency, general political agency, and war-denying agency, which I analyse below. I approach agency reflexively (Salo 2015) and as existing as a state of constant becoming (Tiainen 2012; Salo 2015; Moisala et al. 2014). Based on these approaches, the agency of folk singers in relation to the ongoing war can be analysed as an ambiguous formation which is in a constant state of change (Honkasalo, Ketokivi and Leppo 2014), with the different categories overlapping and contradicting each other.

Political scientist Marc Lynch (2020) described the vulnerability of fieldwork in political transitions and amidst unpredictable political changes. As Lynch suggested, political change can occur suddenly and unpredictably during times of war, conflict,

---

3 Contemporary folk singing is predominantly performed by women.

and political transformation, especially when conducting fieldwork in authoritarian states. Protecting both those interviewed and the researcher is extremely important in such circumstances. Moreover, research related to an ongoing war requires a particular sensitivity (Lynch 2020). Thus, I have removed most of the interviewees' background information, which was not my original intention. I anonymised the name, gender, age, nationality, and country of origin of the interviewees in this article (whether the interview took place face-to-face, via video, or via email). Herein, I include the year in which the interview took place, and the nationality of the interviewee in some quotes when that information offers important insights and lacks any risk of harm to the interviewee. Since the nationalities of the interviewees are mostly anonymised, this study does not analyse how the history of the interviewees' home countries, as well as those countries' relationships to Russia and Ukraine, are reflected in the interview responses. Nevertheless, more generally, it is possible to say that the interviewee's home country and its history have, in some cases, affected the folk singer's agency in relation to the Russo-Ukrainian war.

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

Ukraine-oriented agency

I call the first main type of agency discernible in my data Ukraine-oriented agency. This consists of activities highlighting the importance of the Ukrainian language and culture, which are threatened by the acute war situation. Ukraine-oriented agency can be interpreted as a significant counter-agency to Russia's efforts to deny Ukraine's sovereignty and to completely destroy Ukraine, its political institutions and civil society, and to reincarnate Ukrainian culture as part of Russia (see, e.g., Pynnöniemi and Parppe 2024).

Ukrainian artists in particular emphasise the value of the Ukrainian language and culture. That said, other European folk singers also show solidarity through their widespread study of Ukrainian folk songs, language, and culture, and through collaborative art projects with Ukrainian artists. According to activist music researchers Välimäki, Torvinen and Mononen (2018, 7–14), activities that work for change and justice can also be considered musician activism.

As Iryna Tukova (2023) described, following the escalation of the war in Ukraine in February 2022, Ukrainian music emerged as an essential symbol of Ukrainian culture abroad. According to

my interviewees, Ukrainian folk songs in particular carry a special significance, symbolising the existence of Ukrainian culture. According to one interviewee, performing Ukrainian folk music is not only a political statement and form of resistance, but singing in the Ukrainian language can also be interpreted as preserving the very thread of life:

Ukrainian folk songs are one of the brightest symbols of Ukrainian culture. Now, our enemy is trying to destroy not only the state, but also the culture. He [the enemy] suppresses people's urge to sing. But, as long as Ukrainian songs are heard, even beyond the borders of our country, until then Ukraine will exist.

(Interview 25, 2024)

This interviewee emphasised the importance of singing and performing Ukrainian folk songs, both locally and transnationally, as a form of agency resisting Russia's attempts to silence and eradicate Ukraine and its culture (see, e.g., Pynnöniemi and Parpei 2024). This form of agency reflects the performance of Ukrainian folk songs to underscore national identity and traditions distinct from Russian culture. This contrasts with Hill's (2007) research on global folk music, which frames folk songs as a shared cultural heritage uniting humanity and involving empathy towards other cultures. Notably, Hill's (ibid.) work concerns Finland and was conducted during a period of peace in Europe. In the context of the ongoing war, Ukrainian folk songs function as powerful symbols of national identity and resilience, embodying the vitality of the Ukrainian people. Both Siikala and Siikala (2005, 280–281) and Feinberg (2018) noted that the significance of folk traditions and their interpretation may change according to the surrounding circumstances.

Rather than being stifled and silenced, several interviewees described a way of singing that comes directly from the singer's body. This way of singing comprises expression through a shouting voice as a way of preserving one's culture, land and life.

It's like screaming about us, about Ukrainians [...] just like a person, with or without anything.

(Interview 7, 2024)

This interviewee described singing as a shout for the existence of Ukrainians – something people do in all situations when they

have no alternative. Feminist theorist Sara Ahmed (2021) discussed complaining as an agency for being heard. Amongst my interviewees, the voice and a kind of full-body complaint can be interpreted as agency for a life-sustaining force.

In an acute war situation, what are the alternatives to militarisation and/or propaganda for those whose country is invaded? Is all agency influenced by militarisation or propaganda, or are there varieties of agency operating somewhere in-between militarisation and propaganda? One Ukrainian interviewee reflected on the performance of Ukrainian folk songs and their relationship to propaganda, and separating of Ukrainians from Russianness:

I'm not just singing; I show my culture. [...] And now when we here make something in Europe [...] when I sing Ukrainian folk songs [...] it's good propaganda, like positive. [...] We are different [from Russians]. We have different songs. We have everything different. [...] We have a different culture, we have a different language. [...] We have our own personality, it's a nation.

(Interview 7, 2024)

As Tukova (2023) described in her article on the importance of presenting Ukrainian culture abroad, the interviewee here also emphasised that singing is not merely a performance: it is a way of showcasing Ukrainian culture outside Ukraine. This Ukrainian interviewee viewed this as positive propaganda and as a means of distinguishing themselves from Russianness. This type of agency functions both as resistance and as a counter-agency to Russia's attempts to unify the Ukrainian and Russian cultures (see, e.g., Pynnöniemi and Parppei 2024).

Both Enloe (2024) and Hast and Kotilainen (2024) claimed that militarisation seeps into our mental landscape by influencing our behaviour, thoughts, and values. A significant part of vocal production in Eastern European, Baltic, Balkan, and Finno-Ugric folk singing can be analysed as a loud, direct, bright, and chest-dominated voice (also called white voice singing), which includes different kinds of shouted and ornamented singing techniques (see, e.g., Helbig 2013; Kujanpää 2016; Maćko-Gieszcz 2020; Kujanpää 2025). Can a folk-singing technique support resilience (Clark 2023) and serve as a militarised, vocalised agency by creating a bodily experience of defending one's body and country? One interviewee noted the following:

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

The war has greatly increased their [Ukrainians'] appreciation of their own culture [...] and the music rises and screams out: "Even now [as] I'm being threatened, I sing my song!"

(Interview 27, 2024)

This interviewee, who has collaborated with Ukrainian artists, observed that the war had deepened Ukrainians' appreciation of their culture. They described how, during performances by Ukrainian artists, music emerged from the body in a powerful and defiant way, embodying a form of resistance noted by Clark (2023).

Recent compositions by Ukrainian composers have attempted to depict the soundscape of war as realistically as possible, including by using orchestral instruments to represent the sound of bombs. Ukrainian folk songs, especially lullabies, have also been used as part of such compositions (Tukova 2023). One interviewee described the need for a realistic soundscape when working on a performance about war:

I first thought I should design the sound of bombs in an "artistic" manner – use something abstract or compose the sound with an instrument. Playing bomb sounds from a sample library just seemed insufficient. But, then, a realistic bomb sound is what my Ukrainian colleague wanted. Because that's what it is. You can't make it more horrible or scary; let it just be what it is. A good lesson for me.

(Interview 26, 2024)

The artistic practice described by this interviewee provided an example of the empathetic approach mentioned by Ettorre (2016, 14–36). Instead of creating denial-based agency (Cohen 2001, 1–20) in terms of artistic choices, this interviewee sensitively listened to their Ukrainian colleague's experience of war and created a soundscape in line with their colleague's wishes.

I asked Ukrainian interviewees how European artists could further support Ukraine. One of them stressed the importance of collaboration and communication with Ukrainian artists:

Artists who want so much exactly [sic], support Ukraine. I think they need to look for some connection with Ukrainian artist. [...] And talk with them together and help them maybe make Ukrainian artists' voices louder.

(Interview 7, 2024)

This Ukrainian interviewee stressed that European artists can do more to support Ukraine and Ukrainians by forging connections with Ukrainian artists, engaging in dialogue with them, and helping amplify their voices. I would argue that such agency can be seen as a form of musician activism (Välimäki, Torvinen and Mononen 2018, 7–14), which actively strives for justice, and requires a committed and proactive willingness amongst European artists to collaborate with Ukrainians.

As a researcher, I find it surprising that many of my interviewees shared experiences of a lack of knowledge of European languages and cultures, even within Europe. This was particularly concerning for smaller European countries and their language groups. In this context, the importance of studying Ukrainian folk songs, language, and cultural traditions can be viewed as a significant act of solidarity with Ukraine. One interviewee made a clear distinction in their agency between supporting Ukrainian culture and appropriating Ukrainian cultural traditions⁴:

The fact that I am now learning Ukrainian [...] it has given me a lot to have contact with them [Ukrainians] and their language, literature, culture, and crafts. [...] When Ukrainians see that I'm wearing a *višivanka* [an embroidered shirt belonging to Ukrainian national costumes], it's interpreted as support for Ukraine. [...] When there is the resistance movement that emphasises Ukraine's freedom and independence, I thought that it [wearing the *višivanka*] had nothing to do with cultural appropriation [...]. I'm showing my respect, support, solidarity, and love and everything.

(Interview 14, 2024)

This interviewee's agency in supporting Ukraine is multifaceted and reciprocal, whereby they emphasised gaining significantly from their connections with Ukrainians, including learning the Ukrainian language and acquiring a broader understanding of Ukrainian culture. The interviewee sought to publicly identify themselves as part of the resistance movement for Ukraine's sovereignty by wearing a Ukrainian *višivanka* shirt, whilst also underscoring solidarity and respect for Ukraine rather than appropriating Ukrainian culture.

Ukraine-oriented agency was the clearest type of agency identified in the interview data, widely represented in respons-

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

---

4 On cultural appropriation in folk singing, see, e.g., Haapoja–Mäkelä (2020).

es by Ukrainians and other nationalities. Performing Ukrainian folk songs created an important counter-agency that resists Russia's war of aggression against Ukraine, and singing Ukrainian folk songs was expressed as a life-sustaining force. Performing folk songs, working with Ukrainian artists and taking an interest in Ukrainian culture in general were also viewed as demonstrations of solidarity and empathy by European folk singers and artists outside Ukraine. However, despite the prevalence of Ukraine-oriented agency, it was rarely the sole agency amongst interviewees. Rather, this agency intersected with the other types of agency discussed below.

General political agency

The agency of several folk singers in this study can be described using the concept of general political agency. These folk singers support Ukraine alongside several other activist pursuits and events which promote justice and solidarity. Folk singers view folk songs as a flexible and transnational art form which can be used as a tool to express political attitudes and to take a stand. General political agency reflects Hill's (2007) ideas about shared liberal values and the community of transnational folk musicians who strive to emphasise shared cultural heritage and promote empathy through folk music. This agency can be seen as strongly activist, because it seeks to bring about decisive change and highlight existing injustices (Nossel 2016; Välimäki, Torvinen and Mononen 2018, 7–14). I propose that general political agency could also be described as folk-singing activism, combining folk singing as an art form with activism (Nossel 2016).

What emerges from my interviews is that folk songs are viewed by many as part of a shared European cultural heritage that knows no borders (see Bohlman 2011, 53–57). Below, two interviewees shared their perspectives on European cultural heritage and the transnational character of music:

I feel that folk songs have like a [common] spring [...] that is bubbling [...] billowing now. [...] Why wouldn't Europe find the same [connection]?

(Interview 27, 2024)

Instead, Russia's invasion of Ukraine highlights a common cultural heritage that ultimately knows no borders. People

have moved from place to place, giving and receiving influence. Music has tended to unite rather than divide.

(Interview 21, 2024)

The first interviewee illustrated that, in an acute situation of war, a hopeful view amongst non-Ukrainians persists whereby folk songs can bring an understanding of a shared humanity and increase solidarity with Ukrainians. In turn, the second interviewee pointed out that the Russian invasion against Ukraine has also reinforced an understanding of the shared cultural heritage and music's possibilities for uniting people. Both interviewees adhered strictly to the liberal values Hill (2007) mentioned and viewed folk songs as symbols of a shared cultural heritage.

General political agency amongst folk singers can also be interpreted as creating a counter-agency to militarisation processes. Singers raised issues such as minority rights and the freedom of expression and responded rapidly to acute ongoing crises and social problems. According to Vastapuu et al. (2024) militarised societies perceived these topics as less important and as a kind of soft politics. The following interviewee described musician activism in their folk-singing ensemble:

We also always tried [...] to take part in political events, like solidarity events [...] what we want to fight for. [...] We did one for the earthquake in Turkey, one for an Iranian female organisation.

(Interview 6, 2023)

This interviewee explained how their ensemble responded to local and global social challenges, expressing solidarity through the performance of folk songs. Such descriptions demonstrate that musical activism – or, in this case, folk-singing activism – is an essential element of the artistic practice within their folk-singing ensemble (see Nossel 2016; Välimäki, Torvinen and Mononen 2018, 7–14).

Yet another important motivating factor for general political agency apparently emerged as a need to express empathy (Hill 2007; Ettorre 2016, 14–36) and share the experience of suffering through performing folk songs. However, the question remains: Do folk singers and their activities take into consideration whether people whose homelands are in acute conflict need contact and want to be a part of public, artistic suffering?

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

Some of my interviewees had participated in a mobilisation event in a European city, the purpose of which was to revisit the repertoire from regions affected by the ongoing war. One interviewee described the purpose of this folk-song project as follows:

... to create a connection to the people who were suffering, who are suffering. [...] The war also brought to the surface again topics of migration, war, loss, that are very innate to folk-song themes.

(Interview 3, 2023)

Recently, general political agency amongst folk singers, such as the performance of folk songs at solidarity events and demonstrations, has been interpreted in some European countries as a form of political activism potentially threatening state security. One interviewee observed the securitisation taking place in Europe stemming from increasing militarisation processes (Maïche 2024) as a police intervention restricting the freedom of expression:

It feels more and more that we can't express our opinion [...] and empathy. [...] There has [sic] been in [a European city] bigger events [demonstrations] we could have joined with our folk-singing circle and sung peaceful songs in whatever language. [...] But, the demonstration was cancelled by the police. [...] The reason was possible plans for a terrorist attack if you're doing it in a language other than [one language] or [another language]. We are not capable of understanding this.

(Interview 15, 2024)

This interviewee described how the police controlled the language used in demonstrations and prevented the performance of folk songs sung in different languages in one European city. This interviewee experienced police actions as preventing folk singers from voicing their opinions and empathy. Such police actions, as described here, exemplify the growing securitisation in Europe (Maïche 2024) and reveal how art can also be construed as a potential threat to national security. Viewing the performance of folk songs as a potential security threat clearly lies in contradiction to the views of folk musicians in Hill's (2007) work, which emphasised the performance of folk music as a shared cultural heritage fostering empathy towards other cultures.

Honkasalo, Ketokivi and Leppo (2014) conceived agency as context-bound and uncertain. Given this understanding of agency, my interviewees revealed a contradictory and ambiguous relationship to Russian folk songs and cultural heritage when selecting teaching and performance repertoires. Moreover, several interviewees revealed a fear of being interpreted as passively supporting Russia and being targeted by a hybrid operation because of their cultural interest in Slavic folklore in general. One interviewee described how history and memory intertwine with the present situation when teaching singing:

I was teaching a course that used to include a medieval song from Russia. Now, I hesitate whether to teach it or not. [...] Then, I thought that this melody, or a variant of it, is probably closer to 1000 years old and has nothing to do with Putin. I took the tune into the classroom. No one asked any questions. But, I felt the need to explain this thousand-year thing. At the same time, I find this rejection absurd, because ancient music and its creators are in no way responsible for the atrocities of today. However, the presence of any Russian can be interpreted as passive support for Russia. [...] My motivation to sing Russian folk songs is now zero because of the war and this contradiction.

(Interview 10, 2024)

This interviewee explained that performing and teaching Russian folk songs evoked uncertainty in their agency (see Honkasalo, Ketokivi and Leppo 2014). This uncertainty stemmed from the historical nature of folk songs and the challenge of distinguishing between the historical and contemporary contexts of folk singing. Nevertheless, the interviewee perceived a potential connection between Russian folk songs and contemporary Russia and its current politics. Despite this ambiguity, the interviewee made a pedagogical and artistic decision to teach a Russian song.

Another non-Ukrainian interviewee reflected on their agency and how the war between Russia and Ukraine granted new meaning to their work as an artist. The interviewee also underscored the importance of reflecting on the meaning of democracy as a part of artistic practice:

After all [...] Ukraine is not very far. The war is somehow present in the consciousness. It motivates me to continue [making art]. Music and culture usually unite people and, in this

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

case, they become even more important because that is what we artists are able and supposed to do. [...] Also, it becomes even more important to continue discussing what democracy is and how we [artists] view it in this relatively new situation.
(Interview 12, 2024)

This interviewee's description illustrates that liberal values and the notion of folk music as a unifying force (Hill 2007) have become clearer and stronger after the escalation of the war between Russia and Ukraine.

In turn, a Ukrainian interviewee highlighted the simultaneous experience of the meaningfulness and meaninglessness of art in the context of acute warfare. The meaning of art can be interpreted as a constant state of becoming (Tiainen 2012; Moisala et al. 2014):

What can you do? [...] We make our performance. [...] And there's [a question]: What, what did we do? Nothing, I mean. It's not enough, but at the same time it's important.
(Interview 7, 2024)

In summary, general political agency amongst folk singers can be viewed as an activist counter-agency to militarisation processes in European countries, raising issues (such as minority rights) societies would like to silence. This kind of agency takes a broad stand against injustices in European societies through the performance of folk songs, defining folk-singing activism as an approach combining folk singing with activism. The interviewees highlighted the transnational nature of folk singing as a shared European cultural heritage and also expressed the need to discuss the meaning of democracy as a part of artistic practice. Solidarity with Ukraine was expressed as a component of other activist aspirations, and the general political agency intersected and overlapped with the Ukraine-oriented agency and the agency I discuss next related to denying the Russo-Ukrainian war. However, since the escalation of the war between Russia and Ukraine in 2022, many hesitate to work with Russian folk songs, either avoiding or ceasing performances of the Russian folk song repertoire as a part of European cultural heritage. Notably, the interview material did not reveal a desire to avoid folk music from ethnic minorities living in Russia, such as the Finno-Ugric people, but only excluded songs of the Russian majority.

War-denying agency

The third kind of agency detectable in my research material can be described as war-denying agency. As Cohen (2001, 1–20) described, denial is a complex phenomenon involving different kinds of reactions, such as avoidance, rejection, reinterpretation, and rationalisation. The interviewees avoided the Russo-Ukrainian war as an ongoing conflict in several ways in their responses. This avoidance of the war created several kinds of agency, described as vague, shadowy, contradictory, unclear, and partly unpredictable (Cohen 2001, 1–20; Honkasalo, Ketokivi and Leppo 2014). For example, interviewees offered rather long and ambiguous answers regarding their identity and how it changed following the war, whilst also claiming the culture they grew up in will always remain the same for them. In my view, at the core of the interviewees' denial and avoidance lay a refusal to accept the existence of the war. For some interviewees, avoiding the issue of war resulted in a seemingly endless need for explanations regarding their identity, for instance, making their stance and their agency difficult to interpret. Moreover, I underscore that, in some European countries where democracy is unstable or almost non-existent, the need to protect oneself and one's family members may result in complex forms of denial and silences. As such, war-denying agency emerges in the space between silence, confusion, indirection, and a kind of secrecy.

Following Cohen (2001, 1–20), and Gearty's (2024) summary of Cohen's theory, in my research material war denial can be interpreted as based on literal denial (the Russo-Ukrainian war does not exist) or interpretive denial (the war is not what you think it is). For my interviewees, this denial is probably influenced by the political situation in Russia, where they risk punishment if they mention the war, and by Russian militaristic rhetoric, which speaks of the invasion of another sovereign country as a special military operation (see, e.g., Pynnöniemi and Parpei 2024). Furthermore, it may be difficult to accept the reality and consequences of war. Cohen (2001, 1–20) spoke of both individual and state-level denial, creating personal and collective forms of agency. However, war-related denialism was present amongst many of my interviewees' responses, who together represented more than ten different nationalities. Notably, I highlight the different ways in which war-denying agency can be mobile and shady: even if an interviewee seems to deny the existence of war in their statements, they can simultaneously take part in activist solidarity events supporting Ukraine. It is also possible that

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

the Russo-Ukrainian war and its profound impact on Europe is altogether a difficult topic to discuss.

The interviewees viewed folk songs as a transnational culture always sung at weddings and funerals, whereby the songs' origins do not matter – whether Ukrainian or Russian, for example. Interviewees also mentioned that they wanted to keep folk-singing and politics as separate as possible, without showing support for any one nation. This avoidance of nationalism was emphasised, for example, in Feinberg's (2018) study of the Slovakian folk music and dance scenes. Some interviewees emphasised freedom as the ideology guiding their agency, potentially interpreted as the freedom to sing whatever songs they want. They said they sang Ukrainian songs because the audience wanted to hear them. We can view such agency as calculating and thus denying the existence – or at least the significance – of the war. Some interviewees expressed a desire to continue transnational cultural co-operation with people living in Russia and feared a ban on all Russian cultural heritage and the singing of Russian folk songs.

The following serves as an example of an ambiguous response, whereby several forms of denial-based agency emerged. This interviewee reflected on their relationship to Ukraine as a nation, the nature of folk songs in general, their relationship to Russian folk songs, and their need to stay away from war games, as well as the role of ordinary people in villages in the midst of war:

I'm not so convinced of what I should think about the war. I feel probably a little bit awkward to scream "Ukraine, Ukraine," as a country. [...] I feel this is a nationality they promote, they want to have their rights, they want to identify as Ukrainian. And, then, I just feel, wow, what is actually folkloric singing? What role does folkloric music have in it? Who am I when I sing that? [...] But I didn't feel that I'm not allowed, or that I shouldn't sing Russian songs anymore [...] because I think I don't want to participate in these political war games. Always the small people in the villages, they never wanted war. And folk music still existed and continues to exist.

(Interview 4, 2023)

This interviewee expressed uncertainty about their views on the war and felt uncomfortable with the public support for Ukraine. They acknowledged that Ukrainians are defending their right to exist and their national identity. However, it appears that this

interviewee may be personally denying or struggling to confront Russia's war of aggression (Cohen 2001, 1–20), or perhaps they are unwilling to acknowledge the suffering this war has caused the Ukrainian people. This interviewee also reflected on the act of performing folk songs, questioning their true meaning and their own identity when performing them. They pointed out that they cannot be prohibited from singing Russian folk songs, stressing their desire to distance themselves from the political dynamics surrounding the war. They also underlined that villagers, as a group of people without a particular nationality, never want war. However, this stance itself can reflect a form of denial (Cohen 2001, 1–20). As such villagers, despite their position, remain part of a nation with a relationship to the ongoing conflict and its broader political context, regardless of whether they are part of an authoritarian regime restricting the expression of opinions and any potential counter-agency related to the war.

In ethnographic research, timing matters (Huttunen 2010, 21–22). During my research (2023–2024), the ongoing Russo-Ukrainian war caused rapid and sudden changes to the field of folk singing. By autumn 2024, interest in and support for the situation in Ukraine had waned, both because people seemed accustomed to the war and because other conflicts – particularly in the Middle East – had escalated (Foy 2024). During my research, opinions and actions towards the war may also have changed radically amongst some of the interviewees, from opposing the war to supporting it.⁵ The following interviewee described how the idea of a shared antiwar agency was shattered in a Ukraine-related solidarity art project:

I'm a pretty naive person in the sense that when I've done the work, I've somehow imagined that they [artists in the project] are all on the same side, so that all [supporting the Russia's invasion] has emerged for me afterwards. [...] After something like that has come to light, you have as little contact with the person as possible. [...] It is perhaps my own protection.

(Interview 27, 2024)

This interviewee described themselves as naive in assuming that all artists involved in the same project also oppose Russia's invasion of Ukraine. Upon realising that the artistic working group included individuals who support the Russian invasion, this new

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

---

5 In relation to sports, see, e.g., Arkimies (2024).

understanding created a sense of ambiguous agency oscillating between acceptance and denial (Cohen 2001, 1–20; Honkasalo, Ketokivi and Leppo 2014). This interviewee created agency by distancing from persons who supported the Russian invasion of Ukraine. In doing so, they aimed to protect their own wellbeing. However, this agency was based on silence, on not speaking out about this uncomfortable subject.

Feminist studies of militarisation note that war can permeate the structures and practices of societies and families, whilst also feeling too risky to discuss, creating various silences of which everyone is aware (Häkkinen and Salavuo 2024). Feminist research often seeks to listen to and highlight the experiences, affects, and practices that lie beneath silences (Vastapuu et al. 2024). Although my interviewees did not verbalise direct support for Russia during the interviews, some expressed such opinions afterwards during informal discussions or mentioned the topic indirectly. Presumably, these participants did not want to reveal their support for the Russian invasion during the interviews because they formulated their responses based on what they thought I expected to hear, a common occurrence in research (see, e.g., Huttunen 2010; Paju et al. 2014). Notably, the interview question (How has the ongoing Russo-Ukrainian war affected your activities in the field of folk singing?) did not necessarily provide an opportunity to express direct support for Russia's invasion of Ukraine. Instead, it may have indirectly approached the subject.

In recent years, community and socially engaged arts have paid particular attention to ethics and power relations (see, e.g., Kantonen and Karttunen 2021). The values underpinning the objectives of international and, for example, EU-funded arts projects often reflect the European Commission's (2025) strategic objectives in cultural policy (i.e., strengthening democracy and equal opportunities). Yet, gaps may remain in addressing ethical issues and identifying power relations (see, e.g., Lehtonen 2021). The following Ukrainian interviewee reflected on an art project organised in a European country during the full-scale Russian invasion of Ukraine, where both Ukrainian and Russian artists performed together on the same stage:

How is it possible when in one project I need to be, like, sensitive to Russian refugee stories and Ukrainian refugee stories? [...] Remaining on stage with some person who is also a refugee, but he just buys [...] the train [ticket] [...] from [one

city] to [another city] and just then comes to [a city] and now you are standing on the stage and says [...] that you both have the same problem. [...] One escaped the war and bombing and the other one just took [a train].

(Interview 7, 2024)

It seems that even in activist and antimilitarist art projects aimed at peaceful interactions, issues of power relations and war-related emotions can be neglected, partly because the holistic impact of war on individuals is denied and power relations are not yet sufficiently recognised.

In addition to the kinds of agency described above, the interviewees also mentioned, at times somewhat contradictorily, that the war had not affected their folk-singing activities. Instead, the war had brought new meaning to and interest in their own roots, including the folk-singing and cultural traditions of their own nations and ancestors. On some level, these answers denied the existence of the war and included no empathy for the suffering of Ukrainians. The interviewees' agency was thus focused on finding and strengthening their own roots in the context of folk singing.

War-denying agency was the most difficult and ambiguous type of agency to identify in the interviews. Furthermore, war-denying agency developed at the intersection of silence, confusion, indirectness, and a kind of secrecy. The interview material revealed that, in some cases, the agency of folk singers related to either war-denying or war-avoiding activities, which they justified with, for example, the transnational nature of folk songs, artistic freedom, and the desire to keep music and politics separate. Russia's war of aggression against Ukraine was not directly supported in the interviews, but understanding of or support for the war emerged during subsequent informal discussions. In addition, the importance of identifying power relations in art projects involving different parties to an acute conflict emerged from the interview material. The war had also led European folk singers to reflect on and search for their own roots and cultural traditions. Interestingly, war-denying agency overlapped with both Ukraine-oriented agency and general political agency. Even when interviewees either denied or avoided the existence of the war, they could simultaneously take part in solidarity events supporting Ukraine.

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Activism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

Conclusions

In my analysis, I discovered that the ongoing war between Russia and Ukraine has transformed the European folk-singing scene, and that European folk singers are creating different types of agency in relation to the war. Transnational folk-song performers have often defined and performed folk songs based on liberal European values, such as the freedom of expression and equality, and a shared human cultural heritage (Hill 2007; Kujanpää 2025). However, the Russo-Ukrainian war has brought hidden non-liberal, nationalist attitudes to the fore within Europe, with the war potentially boosting them. It is likely that the folk music community has always held diverse values, such that the ongoing war has simply rendered these differences more visible. Folk traditions are a resource that can be adapted for new purposes (Siikala and Siikala 2005, 280–281). Thus, the question becomes what values are associated with cultural phenomena such as folk songs and how do these values take on new forms in a contemporary context.

This study identified three partially overlapping and intersecting categories of agency amongst folk singers: Ukraine-oriented agency, general political agency, and war-denying agency. Ukraine-oriented agency consisted of activities demonstrating solidarity with Ukraine by performing Ukrainian folk songs and working with Ukrainian artists. Ukrainian folk songs were viewed as a life-sustaining force for Ukraine and Ukrainians. General political agency emphasised the transnational nature of folk singing, assuming a broad, activist stance against injustice through the performance of folk songs. In addition, general political agency amongst folk singers can be considered a form of folk-singing activism, combining folk singing with activism. War-denying agency was based on vagueness and ambiguity, and the avoidance or denial of the existence of the war. Such evasions and denials were justified, for example, by the transnational nature of folk songs and the desire to keep music and politics separate. Direct support for the Russian war of aggression against Ukraine did not emerge during the research interviews, only during informal discussions following the interviews.

The militarisation processes of European societies were reflected in the interview responses in different and sometimes contradictory ways. For instance, performing Ukrainian folk songs was interpreted as both militarised and ‘positive’ propaganda and as creating counter-agency to Russia’s full-scale invasion of Ukraine. Specifically, I argue that general political

agency acts as a counter-agency to the militarisation processes in European countries, using folk songs to take a stand on issues that contemporary societies want to silence such as minority rights. Such folk-singing activism has also recently been banned in one European city on the grounds of potential security threats and accusations linking it to terrorism. As a music researcher, it is difficult for me to assess whether the threat of terrorism is real or exaggerated. This kind of securitisation is typical of militarisation processes. Ultimately, the relationship between war-denying agency and militarisation remained more opaque, with responses highlighting a general need for the freedom to sing the songs one wants.

I approached different types of agency as existing in a continuous state of change and state of becoming. This flexible approach to agency allowed me to form the primary analytical categories and identify overlaps and contradictions between them. Furthermore, this approach shed light on silences and helped identify ambiguous forms of agency in relation to contemporary European folk singing and the Russo-Ukrainian war.

This research has demonstrated the importance of studying the relationship between music and the ongoing war, however difficult and ambiguous it may be. This study complements understandings of the concept of agency in musicology, folklore studies, and feminist studies, and offers new socio-ethical insights into the links between music, war, and militarisation. An ongoing war affects not only folk singers (and their agency) whose home countries are part of the conflict, but also folk singers in surrounding countries. Specifically, this work has shown me how the contemporary transnational folk-singing field is not a separate 'safe[r] space'. Phenomena like polarisation that appear in the context of an ongoing war in our societies also exist in the folk-singing scene.

In addition, my research has revealed silences related to contemporary folk singing and the Russo-Ukrainian war even I did not want to listen to initially. These silences consist of various forms of war-related denial and the vague agency associated with it. Identifying such silences in my data has been difficult given the ambiguous nature of denial processes. After I began to identify my own processes of denial in relation to the data and the attitudes behind ambiguous types of agency, these unravelling processes caused anxiety, distrust, suspicion, disgust, fearlessness, and fear. These emotions resulted from listening to and analysing the silences in these data. By mentioning these emo-

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**

Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022-2024

tions here, I attempt to create an empathetic approach towards myself as a researcher engaged with a sensitive research subject (Schwenk, Tikhonov and Wickström 2025).

I propose that activist musicians and researchers should be more sensitive to power relations given that such relations between participants often remain neglected or receive too little attention in international art projects. We should listen carefully to the personal experiences of our colleagues when creating cross-cultural projects through the arts, especially in situations where such artists' home countries are in armed conflict with each other.

This research also raised many questions about the position and safety of both the respondents and the researcher. Therefore, I wish to underscore how important it is to pay attention to the wellbeing and safety of both interviewees and the researcher when conducting research with sensitive data on an ongoing war.

References

Research materials

Ten face-to-face interviews and seventeen email interviews, collected by the author between 1 January 2023 and 31 December 2024.

Literature

Ahmed, Sara. 2004. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Ahmed, Sara. 2021. *Complaint!* Durham: Duke University Press.

Arkimies, Tuomas. 2024. "Venäläinen NHL-tähti sanoutuu irti aiemmasta Putin-kritiikistään: 'Se oli vastuutonta'". *Helsingin Sanomat*, September 30, 2024. Accessed May 19, 2025. <https://www.hs.fi/urheilu/art-2000010731319.html>.

Bohlmann, Philip V. 2011. *Focus: Music, Nationalism, and the Making of the New Europe*. New York: Routledge.

Braun, Virginia, and Victoria Clarke. 2022. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. London: SAGE Publications.

Burton, Kim. 2025. "Slovak arts scene struggles under government crackdown as Minister of Culture pushes nationalist agenda". *Songlines*. April 10, 2025. Accessed November 6, 2025. <https://www.songlines.co.uk/features/slovak-arts-scene-struggles-under-government-crackdown-as-minister-of-culture-pushes-nationalist-agenda>.

- Centore, Danylo. 2022. "'Oy u luzi chervona kalyna': Origins of the Sich Riflemen Song". *Forgotten Galicia*. July 27, 2022. Accessed May 19, 2025. <https://forgottengalicia.com/oy-u-luzi-chervona-kalyna-origins-of-the-sich-riflemen-song/>.
- Clark, Janine Natalya. 2023. "Music, Resilience and 'Soundscaping': Some Reflections on the War in Ukraine". *Cultural Sociology* 18 (1): 150–170. <https://doi.org/10.1177/17499755231151216>.
- Cohen, Stanley. 2001. *States of Denial: Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity.
- Enloe, Cynthia. 2024. *Feminismi ja sota: 12 oppituntia*. Transl. Eva Isaksson. Keuruu: Rosebud Books.
- Estonia Sings for Ukraine. 2022. "Thousands of Estonians Sing 'Oi u luzi chervona kalyna' to Support Ukraine". YouTube. May 23, 2025. Accessed May 19, 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=iWSMdxAxW3c>.
- Ettorre, Elizabeth. 2016. *Autoethnography as Feminist Method. Sensing the feminist 'I'*. London and New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315626819>.
- European Commission. 2025. "Strategic framework for the EU's cultural policy". Accessed May 19, 2025. <https://culture.ec.europa.eu/policies/strategic-framework-for-the-eus-cultural-policy>.
- European Folk Network. n.d. "European Folk Network's webpage". Accessed May 19, 2025. <https://www.europeanfolknetwork.com/>.
- Feinberg, Joseph Grim. 2018. *The Paradox of Authenticity: Folklore Performance in Post-Communist Slovakia*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Fihlman, Pirkko. 2022. "Armonviitta koko Ukrainan ja maailman kansojen suojelemiseksi." YouTube. October 20, 2022. Accessed May 19, 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=hs-z77GxJlg>.
- Foy, Henry. 2024. "Finland warns of increasing Ukraine fatigue among distracted west". *Financial Times*. October 15, 2024. Accessed May 19, 2025. https://www.ft.com/content/47055a08-7058-40bc-adfe-facd4371a723?accessToken=zWAGJIPU2GyIkC9HBVoIcFhAvN0T_vrNQ3GnIw.MEOCIBHmQdoH8F1ErBBne4UpaiYc1aXDN7ZTLh09-Hxuj8IAiA1aqa-FVTYOv2o-QaVaBwCSIK5SegNE2uiVcw-QlaDA&sharetype=gift&token=d984a073-ef19-46ce-acd7
- Garratt, James. 2018. *Music and Politics: A Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781139505963>.
- Gearty, Conor. 2024. "Versions of Denial". *London Review of Books* 46 (2). January 25, 2024. <https://www.lrb.co.uk/the-paper/v46/n02/conor-gearty/short-cuts>.
- Haapoja-Mäkelä, Heidi. 2020. "Silencing the Other's Voice? On Cultural appropriation and the Alleged Finnishness of Kalevalaic Runo Singing". *Ethnologia Fennica* 47 (1): 6–32. <https://doi.org/10.23991/ef.v47i1.84255>.
- Hast, Susanna, and Noora Kotilainen, eds. 2024. *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hawkesworth, Mary, and Lisa Disch. 2016. "Introduction". In *The Oxford Handbook of Feminist Theory*, edited by Lisa Disch and Mary Hawkesworth, 1–15. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199328581.001.001>.

Emmi Kujanpää

From Solidarity Concerts to Activism:

Transnational European Folk Singing and Folk Singers' Agency in 2022–2024

- Helbig, Adriana. 2013. "Ivana Kupala (St. John's Eve) Revivals as Metaphors of Sexual Morality, Fertility, and Contemporary Ukrainian Femininity". In *The Oxford Handbook of Music Revival*, edited by Caroline Bithell and Juniper Hill, 510–529. New York: Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199765034.013.009>.
- Hill, Juniper. 2007. "Global Folk Music' Fusions: The Reification of Transnational Relationships and the Ethics of Cross-Cultural Appropriations in Finnish Contemporary Folk Music". *Yearbook for Traditional Music* 39: 50–83.
<https://doi.org/10.1017/S0740155800006664>.
- Honkasalo, Marja-Liisa, Kaisa Ketokivi, and Anna Leppo. 2014. "Moniselitteinen ja hämärä toimijuus". *Sociologia* 51 (4): 365–372.
<https://journal.fi/sociologia/article/view/124142>.
- Huttunen, Laura. 2010. "Tiheä kontekstointi: haastattelu osana etnografista tutkimusta". In *Haastattelun analyysi*, edited by Johanna Ruusuvoori, Pirjo Nikander and Matti Hyvärinen, 19–29. Tampere: Vastapaino.
- Häkkinen, Antti, and Mikko Salasuo. 2024. "Nälän ja sotien kriisikertomukset suomalaisten sukupolvien ketjussa". In *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, edited by Susanna Hast and Noora Kotilainen, 89–105. Helsinki: Gaudeamus.
- Hämäläinen, Niina, Hanna Karhu, and Tuomas Martikainen, eds. 2023. *Kansallisesta Ylirajaiseen – Kulttuuri, perinne ja kirjallisuus*. Kalevalaseuran vuosikirja 102. Helsinki: Finnish Literature Society.
<https://doi.org/10.21435/ksvk.102>
- Kantonen, Lea, and Sari Karttunen, eds. 2021. *Yhteisötaiteen etiikka: tilaa toiselle, arvoa arvaamattomalle*. Helsinki: Taideyliopiston Avoin kampus ja Taideyliopiston CERADA.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-353-038-6>
- Kencis, Toms, Simon J. Bronner, and Elo-Hanna Seljamaa, eds. 2024. *Folklore and Ethnology in the Soviet Western Borderlands: Socialist in Form, National in Content*. Lanham, Maryland: Lexington Books.
- Korhonen, Laura. 2025. "Kaksi saamelaismuusikkoo: Vain perinteen keskellä kasvaneilla on oikeus joikata". *Yle*. September 2, 2025. Accessed November 6, 2025. <https://yle.fi/a/74-20179648>.
- Kujanpää, Emmi. 2016. "'Sielu sydämen sylissä': Bulgarialainen laulu transnationaalisenä ilmiönä". Unpublished master's thesis. University of Helsinki.
- Kujanpää, Emmi. 2025. "Becoming a Goddess in a Music Video Trilogy: Applying Intersectional Feminism in a Transnational Folk Singing Collaboration in Finland and Bulgaria". *The Journal of Artistic Research (JAR)* (36). <https://doi.org/10.22501/jar.2038366>.
- Kuznetsova, Jevhenija. 2024a. *Tikapuut*. Helsinki: Aula & Co.
- Kuznetsova, Jevhenija. 2024b. Interview at the Helsinki Book Fair. October 27, 2024.
- Kynsilehto, Anitta. 2024. "Tarvitsevatko naapurit aitoja? Rajat, ihmisten liikkuvuus ja militarisaatio". In *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, edited by Susanna Hast and Noora Kotilainen, 267–278. Helsinki: Gaudeamus.

- Kyriazi, Anna, and Francesco Visconti. 2021. "The Europeanisation of political involvement: Examining the role of individual transnationalism". *Electoral Studies* 73. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2021.102383>.
- Laine, Timo. 2025. Oj u luzi červona kalina. Translation of the lyrics from Ukrainian into English. WhatsApp message to author. January 27, 2025. Message in the possession of the receiver.
- Lehtonen, Jussi. 2021. "Ilmaisuyhteisö Kansallisteatterissa – Eettisiä haasteita yhteisöllisesti suuntautuneessa dokumenttiteatterissa". In *Yhteisötaiteen etiikka: tilaa toiselle, arvoa arvaamattomalle*, edited by Lea Kantonen and Sari Karttunen, 97–127. Helsinki: Taideyliopiston Avoin kampus ja Taideyliopiston CERADA. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-353-038-6>
- Lukin, Karina. 2022. "Kansantanssiin sodan puolesta". *AntroBlogi*. April 26, 2022. Accessed May 19, 2025. <https://antroblogi.fi/2022/04/kansantanssi-sota-puolesta/>.
- Lynch, Marc. 2020. "Things change. Protecting yourself and your sources in uncertain times". In *Stories from the Field: A Guide to Navigating Fieldwork in Political Science*, edited by Peter Krause and Ora Szekely, 286–292. New York: Columbia University Press.
- Maćko-Gieszc, Kaja. 2020. "Performing the Past by Singing. Workshops of Countryside Singing in Poland". *Etnomuzikologie*. Accessed May 19, 2025. <https://etnomuzikologie.eu/wp-content/uploads/2020/02/Gieszc.pdf>.
- Maïche, Karim. 2024. "Turvallinen vai turvaton. Militarisointi arjen kohtaamisissa kaupunkitilassa". In *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, edited by Susanna Hast and Noora Kotilainen, 249–266. Helsinki: Gaudeamus.
- McNay, Lois. 2000. *Gender and agency: Reconfiguring the Subject in Feminist and Social Theory*. Cambridge: Polity Press.
- McNay, Lois. 2016. "Agency". In *The Oxford Handbook of Feminist Theory*, edited by Lisa Disch and Mary Hawkesworth, 39–60. New York: Oxford University Press.
- Мележик, Тетяна (Melezhyk, Tetyana). 2022. "Ой, у лузі червона калина" – текст пісні, історія її виникнення і найпопулярніші виконання". *TCH*. April 8, 2022. Accessed May 19, 2025. <https://tsn.ua/ukrayina/oy-u-luzi-chervona-kalina-teks-pisni-istoriya-yiyi-viniknennya-i-naypopulyarnishi-vikonannya-2026975.html>.
- Miettinen, Timo. 2024. "Euroopasta on tullut museo, jossa jalot villit ovat näytteillä". *Helsingin Sanomat*. December 29, 2024. Accessed May 19, 2025. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010927841.html>.
- Moisala, Pirkko, Taru Leppänen, Milla Tiainen, and Hanna Väätäinen. 2014. "Noticing Musical Becomings: Deleuzian and Guattarian Approaches to Ethnographic Studies of Musicking". *Current Musicology* (98): 71–93. <https://doi.org/10.7916/cm.voi98.5334>.
- Mononen, Sini. 2023. "Engaging Emotions?: Music and Sound as Affective Transformative Communication in the Artivism of the Extinction Rebellion Finland". *Musiikki* 53 (3): 8–35. <https://doi.org/10.51816/musiikki.137803>.
- Mononen, Sini, and Susanna Välimäki, eds. 2018. *Musiikki muutosvoimana: aktivistisen musiikintutkimuksen manifesti*. Helsinki: Tutkimusyhdistys Suoni ry.

Emmi Kujanpää

**From Solidarity
Concerts to Artivism:**
Transnational
European
Folk Singing and Folk
Singers' Agency in
2022–2024

- Myrntinen, Henri. 2024. "Militarisoitujen maskuliinisuuksien moninaisuus. Katsaus Ukrainan sotaan". In *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, edited by Susanna Hast and Noora Kotilainen, 57–68. Helsinki: Gaudeamus.
- Nossel, Suzanne. 2016. "Introduction: On 'Artivism' or Art's Utility in Activism," *Social Research* 83 (1): 103–105. <https://doi.org/10.1353/sor.2016.0023>.
- Ofman, Daniel. 2022. "Chervona Kalyna': This Ukrainian song has become the symbol of freedom and resilience". *The World*. December 1, 2022. Accessed May 19, 2025. <https://theworld.org/stories/2022/12/01/chervona-kalyna-ukrainian-song-has-become-symbol-freedom-and-resilience>.
- OSIRIS teatteri. n.d. "Programme: Ukraine, my Life! Stories of women fleeing the war". Accessed May 19, 2025. <https://osiristeatteri.fi/en/programme-ukraine-my-life/>.
- Paju, Elina, Ulla-Maija Salo, Hanna Guttorm, Riikka Hohti, Sirpa Lappalainen, Reetta Mietola, and Anna-Maija Niemi. 2014. "Feministinen etnografia: Tietämistä ja tutkimista kasvatuksen kentillä". *Sukupuolentutkimus* 27 (4): 30–41. <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/159332>
- Petrovych, Olha. 2025. "Oh, the Red Viburnum in the Meadow': Reflecting the Ukrainian National Mood". *Journal of Ethnology and Folkloristics*, 19 (1): 45–68. <https://doi.org/10.2478/jef-2025-0004>.
- Pynnöniemi, Katri, and Kati Parppe. 2024. "Understanding Russia's war against Ukraine: Political, eschatological and cataclysmic dimensions". *Journal of Strategic Studies* 47 (6–7): 832–859. <https://doi-org.libproxy.helsinki.fi/10.1080/01402390.2024.2379395>.
- Salo, Ulla-Maija. 2015. "Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet". In *Umpikujasta oivallukseen: refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa*, edited by Sanna Aaltonen and Riitta Högbäck, 166–190. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Sasse, Gwendolyn. 2024. "Questions about War and Democracy in Russia's War against Ukraine". Keynote at Aleksanteri Conference, Helsinki. October 24, 2024. Accessed May 19, 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=7wnl62XAh7g>.
- Schwenk, Anna, Aleksej Tikhonov, and David-Emil Wickström. 2025. "Introduction. Sounds in times of war. Popular music, (contentious) politics, and social change since Russia's war on Ukraine". *Baltic Worlds*, Vol. XVIII:3: 4–9. The Centre for Baltic and East European Studies (CBEEs): Södertörn University.
- Siikala, Anna-Leena, and Jukka Siikala. 2005. *Return to culture: oral tradition and society in the Southern Cook Islands*. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.
- Silvonen, Viliina, and Kati Kallio. 2023. "Tradition and ownership: Disputes about Karelian laments in Finland". *Approaching Religion* 13(3): 40–59. <https://doi.org/10.30664/ar.131229>.
- Singfrauen Berlin. 2016. *Konzerte im Rückblick*. März 2016. Accessed November 6, 2025. <https://www.singfrauen-berlin.de/konzerte-im-rueckblick-2/>.

- Stanchev, Evlogi. 2023. "The growing Russophilia of post-communist Bulgarian nationalism: between entanglements and paradoxes". *Araucaria. Revista Iberoamericana de Filosofía, Política, Humanidades y Relaciones Internacionales*, año 25, No. 53: 491–520. <https://dx.doi.org/10.12795/araucaria.2023.i53.19>
- Tiainen, Milla. 2012. *Becoming-Singer: Cartographies of Singing, Music-Making and Opera*. Dissertation. Turku: Uniprint.
- Tukova, Iryna. 2023. "Art music and war: Ukrainian case 2022". *Musicologica Brunensia*, 58 (2): 193–204. <https://doi.org/10.5817/MB2023-2-12>.
- Vaaranmaa, Pasi-Heikki. 2025. "Kulttuuriin kohdistuvista sotarikoksista pitäisi rangaista". *Helsingin Sanomat*. January 24, 2025. Accessed May 19, 2025. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010980053.html>.
- Vasilopoulou, Sofia, and Roi Zur. 2024. "Electoral competition, the EU issue and far-right success in Western Europe". *Political Behavior* 46: 565–585. <https://doi.org/10.1007/s11109-022-09841-y>.
- Vastapuu, Leena, Saara Särämä, Noora Kotilainen, and Susanna Hast. 2024. "Kuinka militarisoitunut Suomi on? Militarisaation tarkastuslista". In *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, edited by Susanna Hast and Noora Kotilainen, 37–56. Helsinki: Gaudeamus.
- Välimäki, Susanna, Juha Torvinen, and Sini Mononen. 2018. "Johdanto. Aktivistisen tutkimuksen manifesti". In *Musiikki muutosvoimana: aktivistisen musiikintutkimuksen manifesti*, edited by Sini Mononen and Susanna Välimäki, 7–14. Helsinki: Tutkimusyhdistys Suoni ry.
- Väänänen, Timo, Häkkinen Leena, and Kari Dahlblom. 2019. *Slaavilaiset kantelekansat*. Maanite.
- Yeoh, Brenda, and Francis Collins, eds. 2022. *Handbook on Transnationalism*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781789904017>.

Emmi Kujanpää

From Solidarity Concerts to Artivism:

Transnational European Folk Singing and Folk Singers' Agency in 2022–2024

Harald Herresthal

Musikaliska relationer mellan Frankrike och Norden

ARVIO

MUSIIKKI
1 | 2026

DOI: 10.51816/MUSIIKKI.181236

Emeritusprofessori Harald Herresthal on norjalainen konserttiurkuri,
säveltäjä ja tietokirjailija.

herresth@online.no

Harald Herresthal

Musikaliska
relationer
mellan Frankrike
och Norden

Helena Tyrväinen, toim. (2024):

Des notes sur la neige.

*Les relations musicales entre
la France et les pays du Nord
(Danemark, Estonie, Finlande,
Norvège, Suède), 1900-1939.*

Peter Lang Verlag
328 sidor

På 1990-talet hölls flera nordiska musikkonferenser i Paris. De handlade i första hand om det musikaliska samspelet mellan Frankrike och Norden som ägde rum omkring 1900. Som en fortsättning på kollokviet "Grieg et Paris", som omnämns i musikvetaren Helena Tyrväinens konferensrapport i *Musiikkitiede* 1994/1-2, s. 172-179, uppstod projektet "France in Nordic Music" på hennes initiativ. Konferensen ägde rum på L'Institut Finlandais 1999 med åren från 1900 till 1939 som huvudtema. Tyrväinen är också den som tillsammans med flera kollegor fortsatt arbetet med att göra det fransk-nordiska kultursamarbetet mer känt. Det skulle dock dröja exakt 25 år innan fortsättningen och forskningsresultaten från den tiden blev tillgängliga genom boken, "*Des notes sur la neige*". *Musikaliska relationer mellan Frankrike och de nordliga länderna*". Den är utgiven med Tyrväinen som drivande kraft och chefredaktör på förlaget Peter Lang. Bland de elva artiklarna i boken finns också en rad nya bidrag som vidgar förståelsen för kulturlivets betydelse i Paris för nordisk konst och musik.

I en omfattande introduktion drar Helena Tyrväinen upp de historiska linjerna från 1800-talet. Redan här finns mycket intressant och spännande information om det kulturella samspelet, som främst berodde på det officiella Frankrikes många initiativ, bland annat de berömda musikprogrammen i samband med världsutställningarna i Paris.

Själva artikelsamlingen inleds med Régis Boyers beskrivning av nordisk kultur sett med franska ögon. Boyer, som dog 2017, var under många år professor vid Paris-Sorbonne Universitetet och en viktig kommunikatör av nordisk kultur. Hans artikel ger en översikt över den franska upptäckten av Norden inom konst, litteratur, teater och musik.

Manuela Schwarz och Gilles Saint Arroman ger en inblick i hur Vincent d'Indy påverkades av nordisk teater och litteratur, hur han främjade nordiska tonsättare och hur han inspirerade sina nordiska elever att skapa nationell musik. Jann Paslers artikel om den norske diplomaten Magnus Synnestvedts roll i det franska kulturlivet är spännande, inte minst Synnestvedts umgänge med de franska avantgardisterna i musiklivet. Han främjade den skandinaviska kulturen, men var också den som såg till att Johan Halvorsen och Christiania Theaters orkester framförde musik av Debussy för första gången 1906.

Synnestvedt var inte särskilt bekymrad över svenskarna under åren kring unionsupplösningen 1905. I gengäld ser Anders Edling till att fullborda bilden av hur svenska tonsättare som Hilding Rosenberg och Gösta Nystroem fick musikaliska impulser från sitt möte med fransk musik på 1920-talet.

Claus Røllum Larsen skriver om Knudåge Riisager, Knud Ketting och Carl Nielsen. Sverker Jullander har tittat på den franska musikens betydelse för Otto Olssons orgelmusik och Veijo Murto-mäki diskuterar Jean Sibelius och hans förhållande till det franska musiklivet. Urve Lippus ger i sin artikel en inblick i hur Estland under sin korta tid som självständig republik under åren fram till andra världskriget frigjorde sig från tyskt och ryskt inflytande genom att ta emot impulser från det franska musiklivet. Det satte också fart på musikens utveckling, byggd på nationella traditioner.

Artikelsamlingen avslutas med Helena Tyrväinens omfattande artikel om Uuno Klamis förhållande till franskt musikliv. Förutom att granska enskilda verk och Klamis position i finsk musikhistoria ger artikeln en spännande bild av det intresse och den öppenhet som de nordiska kompositörerna möttes med av ledande franska tonsättare. På så sätt fungerar artikeln som en form av sammanfattning.

Artiklarna har olika perspektiv. En del fokuserar på det biografiska, en del belyser stil och musikaliskt inflytande genom verkanalys, och en del har ett mer receptionshistoriskt perspektiv. Som regel är det en väldisponerad blandning. Sammantaget ger boken en god förståelse för den avgörande roll Paris spelade för nordisk konst under åren före och efter 1900. Edlings titel på artikeln ”C'est ici que ça se passe” (det är här det händer) kunde lika gärna ha varit bokens huvudtitel.

Genom de enskilda artiklarna får man inte bara inblick i hur de nämnda tonsättarna fick kunskap och inspiration i Paris. De visar också hur kompositörerna hämtade inspiration och näring på olika sätt i syfte att skapa och hitta sitt eget musikaliska språk. Boken följer de bästa musikologiska traditionerna, präglas av ett bra och lättläst språk och ger inte minst ny kunskap om tonsättare och musik som borde finnas med oftare på nordiska konsertprogram.

Utgivningen av boken ”*Des notes sur la neige*” är en ny påminnelse om de franska kompositörernas och det franska musiklivets betydelse för nordisk musik från 1870-talet fram till andra världskriget. Samtidigt uppmärksammas det faktum att bilden av detta intressanta och viktiga kulturutbyte mer eller mindre bara var början. Paris betydelse som förmedlare av tidens musikaliska strömningar minskade inte efter 1945, tvärtom. Kanske kan bokutgivningen inspirera en ny generation musikforskare att fortsätta och forska i denna del av nordisk musikhistoria.

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
**Song as Patriotic Rhetoric
and Art:** Exploring Patriotic
and Nationalistic Songs from
the French Revolution
(1789–1800), the Spanish War
of Independence (1808–1814),
and Grand Duchy of Finland
(1846–1876)

LEKTIO

MUSIIKKI
1 | 2026

ORCID: 0000-0001-5511-904X

DOI: 10.51816/MUSIIKKI.181237

FT Aleksi Haukan musiikin semiotiikan alan väitöskirja "Song as Patriotic Rhetoric and Art: Exploring Patriotic and Nationalistic Songs from the French Revolution (1789–1800), the Spanish War of Independence (1808–1814), and Grand Duchy of Finland (1846–1876)" tarkastettiin 17.1.2025 Helsingin yliopistossa. Vastaväittäjänä toimi apulaisprofessori Jean-Marie Jacono (Université Aix-Marseille) ja kustoksena yliopistonlehtori Juha Torvinen (Helsingin yliopisto). Väitöstilaisuuden kielinä olivat englanti ja suomi.

haukka_a@hotmail.com

Tämä lectio praecursoria esittelee keskeisiä piirteitä Ranskan vallankumouksen (1789–1800), Espanjan itsenäisyys sodan (1808–1814) ja Suomen suuriruhtinaskunnan 1800-luvun keskivaiheen (1846–1876) patrioottisista ja kansallisuusaattellisista lauluista. Laulut voidaan jakaa sanoitustensa perusteella neljään lajiin: 1) yllyttävään, 2) valittavaan, 3) juhlistavaan ja 4) koomiseen. Näiden lajien sisällä hyödynnetään monenlaista musiikillista symboliikkaa: sotilasmarsseja, surumarsseja, pastoraalia, *sturm und drangia*, sakraalia ja kansallisia tyylejä. Poliittinen aatteellisuus määrittää aineiston lauluissa sanoitusten perusteella, joiden tunteellisen laadun sävelet tarkentavat.

ABSTRAKTI

I

Tutkimukseni tarkastelee isänmaallisia ja kansallisuus-
aatteellisia lauluja kolmessa erilaisessa historiallisessa
tilanteessa: Ranskan vallankumouksen vuosina, Espan-
jan itsenäisyysodassa ja Suomen suuriruhtinaskunnas-
sa vuosien 1846 ja 1876 välillä. Lähestymistapani on semioottinen
ja erityisesti hyödynnän eksistentiaalisemioottista teoriaa laulu-
kritisisminä.

Kun kyseessä on aihe kuten poliittinen musiikki, on näh-
däkseni välttämätöntä aloittaa siitä, että politiikan ja musiikin
suhteen filosofiset käsittelyt löytyvät jo länsimaisen filosofian
alkuajoilta. Aristoteleen pitkäikäisimmät säilyneet pohdinnat mu-
siikista löytyvät juuri hänen *Politiikka*-teoksestaan, joka sisäl-
tää pitkän jakson musiikkikasvatuksesta. Tunnetusti myös Pla-
tonin *Valtiossa* Sokrates esittää monenlaisia ajatuksia musiikin
ja valtion suhteesta kuten, että ”[m]usiikkityylin mullistaminen
horjuttaa aina valtiollisen järjestyksen perusteita, kuten Damon
sanoo ja minä itsekin uskon.” Myöhemmin Cicero teoksessaan
Laeista ei ollut varma tästä syyn ja seurauksen suhteesta ja tyytyi
toteamaan, että joko laulu turmeli tavat tai sitten tapojen huon-
ontuminen johti myös musiikin muutokseen.

Musiikkipolitiikka, jota Platon, Aristoteles ja Cicero tarkas-
telivat, ei kuitenkaan ole sama asia kuin poliittinen musiikki tai
erityisesti poliittinen laulumusiikki, joka on tämän tutkimuk-
sen aiheena. Musiikkipolitiikka pitää sisällään kaiken mahdolli-
sen musiikin. Poliittisella musiikilla taas tarkoitan yksinkertai-
sesti musiikkia, joka pitää sisällään tietyn poliittisen sanoman.
Kaikki musiikkipolitiikan piiriin kuuluva musiikki ei siis ole po-
liittista musiikkia; poliittinen musiikki on vain osa musiikkipo-
litiikan mahdollista kenttää, johon kuuluvat musiikinlajit aina
lastenlauluista oopperaproduktioihin.

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
**Song as Patriotic
Rhetoric and Art**

II

Aineistoni laulujen merkitystä lähestyn tutkimuksessani kahdella tulkinnallisella tasolla. Lähestyn niitä toisaalta retorisisina merkkeinä ja toisaalta taiteellisina merkkeinä.

Retorisella tasolla tarkasteltaessa olennaisia ovat se tietty tunnetila, tietty toiminta, tietty ajattelun tottumus isänmaahan tai kansaan liittyen, johon laulu pyrkii tulkitsijansa saattamaan, ja keinot, joilla laulu tämän tekee. Erot taiteelliseen tasoon ovat moninaiset. Yksi keskeisistä eroista on se, että siinä missä retorisisella tasolla isänmaallisuus ja kansallisuusaate ovat tekstin päämäärä, taiteellisessa mielessä ne ovat pikemminkin objekteja, joista laulut kertovat.

Retoriikka pyrkii vaikuttamaan välittömästi, kun taas tulkinta taiteellisella tasolla antaa mahdollisuuden etäisyydelle tekstin ja tulkitsijan välille.

LEKTIO
1 | 2026

III

Lähestyn tutkimukseni lauluja kriisin musiikkina. Aineistoni valossa Ranskan vallankumouksen kohdalla kyseessä on ensin poliittinen ja sitten myös sotilaallinen kriisi. Espanjan itsenäisyys sodan kohdalla kyseessä on sotilaallinen kriisi ennen kaikkea. Suomen tapauksessa taas kyseessä on etenkin kulttuurillinen kriisi: suomalaisuuden määrittely.

Määrittelen kriisin tilanteeksi, jossa kriisin subjektiin vaikuttaa dysforinen objekti ja joka implikoi subjektin mahdollisuutta toimia dysforista objektia tai sen aiheuttajaa vastaan. Näin ollen olen luonut Greimasin semioottisen neliön hyödyntäen kontraariisia termejä *passio* eli kärsimys ja *actio contra* eli toiminta vastaan.

Näiden termien ja niiden vastakohtien yhdistelmästä saadaan neljä peruslajia kriisilauluille tai -merkeille laajemminkin. Ne ovat 1) yllyttävä, 2) valittava, 3) juhlistava ja 4) koominen. 1) Yllyttävät merkit kannustavat toimintaan dysforisen tilanteen poistamiseksi. 2) Valittavat merkit ilmaisevat dysforisen tilanteen olemassaolon ilmaisematta keinoja sen poistamiseksi. 3) Juhlistavat merkit ilmaisevat dysforisen tilanteen poistumista tai ainakin hetkellistä taukoamista. 4) Koomiset merkit taas ovat eräänlaista mielellistä toimintaa dysforista objektia vastaan olematta kuitenkaan sikäli todellista toimintaa, että niissä ei huomioida mahdollista kärsimystä, joka seuraa dysforista objektia vastaan toimittaessa. Periaatteessa ja käytännössä yksi teksti voi sisältää kaikkia näitä eri lajeja.

Tutkimukseni aineistoissa kriisin subjektit ovat toisaalta tietyt isänmaat ja kansat sekä toisaalta ne yksilöt, jotka ovat niiden yhteisöjen jäseniä: kansan tai isänmaan jäseniä. Pysyäkseen taiteiden ja semiotiikan viitekehyksessä olen tutkimuksessani määritellyt isänmaallisuuden ja kansallisuusaatteellisuuden rakkaudeksi toisaalta isänmaata ja toisaalta kansaa kohtaan. Rakkaushan on yksi taiteissa ilmenevistä suurista ajatuksista, viitakseni Mortimer J. Adlerin ja William Gormanin syntopikoniin *The Great Ideas* tai Étienne Souriaun terminologiaa käyttäkseni yksi taiteen keskeisistä temaattisista voimista. Isänmaallinen tai kansallisuusaatteellinen teksti implikoi tuon rakkaussuhteen tekstin olemassaolon ja mielekkyyden selittävänä tekijänä.

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
**Song as Patriotic
Rhetoric and Art**

IV

Tarkemmin sanottuna lähestyn aineistoa rakkauden sen muodon kautta, mitä yhdysvaltalainen filosofi Josiah Royce nimittää yhteisölliseksi rakkaudeksi eli lojaliteetiksi. Tällä Royce tarkoittaa yksilön omistautumista yhteisöllisen hyvän asialle. Roceyn mukaan kyse on persoonallisen rakkauden muodosta, sillä yhteisö ei ole koskaan abstraktio. Skolastista terminologiaa käyttäkseni yhteisön sekä sen koostavien persoonien hyvinvointi ja toiminta ovat transsendentaalisesti suhteelliset.

Kehottaessaan auttamaan siis isänmaa tai kansa pois kriisistä, valittaessaan siitä tai juhlistaessaan sen taukoamista, laulut implikoivat sen, että tuo asia, kansa tai isänmaa, on sellainen, josta todella välitetään, sellainen, jolle ollaan lojaaleja.

Huomautan kuitenkin, että tarkasteltaessa tekstejä taiteellisella tasolla sillä, millaisia ajatuksia isänmaasta tai kansasta tekstien sepittäjillä – tai sen koommin kuulijoilla – todellisuudessa itse oli, ei sinänsä ole väliä. Taiteelliset tekstit mahdollistavat liikkumisen ajatusten ja ihanteiden tasolla, joita subjektiivinen todellisuus ei välttämättä saavuta tai jotka voivat olla sille vieraitakin.

V

Aineistoni koostuu enimmäkseen transduktioista eli kyse on merkeistä, jotka transduktori välittää toisille niitä muuntaen. Kuten espanjalainen kirjallisuustieteilijä Jesús Gonzalez Maestro asian määrittelee: transduktori tulkitsee tekstin toisille.

Aineistoni tapauksissa säveltäjä on usein transduktori, joka antaa sanalliselle ilmaisulle sävelellisen muodon. Säveltäessään runon säveltäjä siis tavallaan täsmentää jo olemassa olevan runollisen viestin tunteellisilta laaduiltaan sävelin. Kirjallisen tekstin tunteellinen potentia saa sävellettyinä siis tietyn määritellyn muodon. Osa aineistoista taas on transduktioina contrafactumeita, joissa jo olemassa olevaan sävelmään sepitetään uudet sanat.

V

LEKTIO
1 | 2026

Hypoteesini tutkimusta aloittaessani oli, että tutkimukseni aineisto koostuisi suuresta määrästä marsseja ja olisi laadultaan yksipuolisen sotilaallinen. Näin kuitenkin ei ollut, minkä huomasi nopeasti tutkimukseni aloittaessani, vaan laulujen aihepiirit ja musiikilliset ilmaisutavat olivat yllättävän monipuolisia: toki sotilasmarsseja, mutta myös esimerkiksi surumarsseja, pastoraalia, *sturm und drangia*, sakraalia ja kansallisia tyylejä.

VI

Ranskan vallankumouksen juhlistavista lauluista tarkastelen lähimmin *Invocationia* vuodelta 1791, jonka sanat Marie-Joseph Chénier sepitti ja jonka François-Joseph Gossec sävelsi. *Invocation* edeltää Ranskan vallankumouksen sotia. Kokonaisuutena *Invocation* on kuin kristinuskon sanomasta riisuttua aikansa orkestraalista kirkkomusiikkia.

Se on sävelletty todennäköisesti tilaisuutta varten, jossa Voltairen maalliset jäännökset siirrettiin Pantheoniin Pariisissa. Sen lyriikat ovat kaksi säkeistöä Chénierin ”Hymnistä Voltairelle”, joissa puhutellaan jumalaa; pikemminkin rousseaulaisen kansalaisuskonnon kuin kristinuskon Jumalaa. Voltairen jäännösten siirto olikin juhlallisuutena ensimmäinen vallankumouksen suurista juhlallisuuksista, joihin papisto ei osallistunut.

Espanjan itsenäisyys sodan juhlistavien sävellysten osalta musiikillisen symboliikan eri puolet tulevat esimerkinomaisesti julki kahdessa sotilasjohtavia juhlistavassa sävellyksessä. Juan Bautista Arriazan sepittämä ja Federico Morettin säveltämä *Viva el grande* juhlistaa kreivi Wellingtonia sotilaallisin sävyin. Sen sijaan kenraali Cruz Mourgeónin eulogia on sävelletty pastoraaliksi, mihin viittaavat myös laulun aloittavat sanat ”zagalas del Betis” eli ”Betiksen paimentytöt”. Näin siis juhlistusta symbolisoidaan musiik-

killisesti yhtä hyvin sotilaallisin kuin kaikelle sotilaallisuudelle periaatteessa vastakkaisin pastoraalisin merkeinkin.

Suomen juhlistavista lauluista esiin voi nostaa *Maamme*-laulun erilaiset versiot. Ne pitävät sisällään Paciuksen periaatteessa masurkkarytmisen kansallislaulun lisäksi August Engelbergin 90-tahtisen teoksen kuorolle ja orkesterille sekä Axel Gabriel ingeliuksen siciliana-tyyppisen pastoraalin.

VII

Yllyttävistä lauluista on esiin tietenkin nostettava Ranskan valankumouksen Claude Rouget de Lisle'n keväällä 1792 sepittämä marssi *Marseljeesi* eli *Reinin armeijan sotaulu*, joka on saavuttanut aseman niin valankumouksen kuin Ranskankin symbolina. Muodoltaan se on kuin pienoismuotoinen sonaatti. Se ei kuitenkaan alun perin ollut varsinaisesti valankumouslaulu, vaan sotaulu, joka oli sävelletty tilanteeseen, jossa Ranska oli julistanut sodan Böömin kuningasta eli käytännössä Itävaltaa vastaan. *Marseljeesin* sanoissa mainittu tyrannia ymmärrettiin kuitenkin pian tarkoittavan monarkiaa ylipäänsä tietyissä piireissä. Logiikka on sama kuin Hobbesilla, joka kirjoittaa *Leviathanissa* (1651), että ”monarkiaan tyytymättömät kutsuvat sitä tyranniaksi”.

Espanjan aineiston yllyttävistä lauluista puolet, 13, on marsseja. Erityisenä piirteenä lauluaineistoista voi nostaa esiin hymnisen dekasyllabin, eli kymmentavuisen säkeen, jossa aksentti on kolmannella, kuudennella ja yhdeksännellä tavulla, säveltämisen. Nämä on aineistossa sävelletty aina marssiksi, joka on rytmikaltaan kohotahtinen pisteellinen anapesti. Joskin kohotahtiseksi pisteelliseksi anapestiksi sävellettiin myös muita kuin dekasyllabeja.

Myös Suomen aineiston yllyttävä laulu *Fältmarsch* on marssi nimensä mukaisesti.

VIII

Valittavissa lauluissa kuoleman aihe on yleinen. Ranskan valankumous tuotti sängen suuren määrän erilaista surumusiikkia niin taistelijoille kuin sisäisissä valtataisteluissa tapetuille kansanedustajillekin: ensimmäinen näistä oli Gossecin *Marche lugubre* vuoden 1790 syksyltä, joka on myös surumarssin lajin prototyyppi.

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
**Song as Patriotic
Rhetoric and Art**

Kun Gossecin surumarssi on ilman melodiaa, niin vuoden 1797 Luigi Cherubinin säveltämässä ja Chénierin sanoittamassa *Suruhymnissä kenraali Hochen kuoleman johdosta* (*Hymne funèbre sur la mort du Général Hoche*) ensimmäisen osan surumarssissa laji saa jo melodista ilmaisuakin. Sävellyksen aiheena on 31-vuotiaana tautiin – ei siis taistelussa – kuolleen suosituksen kenraalin Lazare Hochen elämän muistelu.

Espanjan valittavien laulujen joukossa mielenkiintoinen tapaus on Francisco de Laiglesia y Darracin *Cantos del Trovador* sodan ensimmäiseltä vuodelta. Näissä trubaduuriaihetta hyödyntävissä lauluissa lausuja valittaa kruununprinssi Fernandon vankitornin juurella ja kertoo hänelle Espanjassa tapahtuneista asioista. Myös Ranskassa samanlaiseen tilanteeseen sijoittuva Blondel-trubaduurin laulusta ”Ô Richard, ô mon Roi” Grétryn oopperasta *Richard Coeur-de-lion*, *Rikhard Leijonamieli* (1784), tuli rojalistien musiikillinen tunnus vallankumouksen ensimmäisinä vuosina. *Cantos del Trovadorin* kertosäe on peittelemätön rakkaudentunnustus kruununprinssille:

Fernando, ¡oh dolor! / Atiende a mi llanto, / escucha mi amor.

Fernando, voi kärsimystä! / Kuule valitustani, / kuuntele rakkauttani.

Nämä runot sävelsi Mariano de Ledesma. Tyyliiltään ne ovat galantteja sävellyksiä, jotka hyödyntävät aikansa kärsimystä ilmaisevia totunnaisia musiikillisiä merkkejä kuten passus duriusculusta ja vähennettyjä septimisointuja.

Suomen aineistosta valittaviin lauluihin olen kategorisoinut Runebergin *Vänrikki Stoolin tarinoiden* ”Luutnantti Zidénin” musiikilliset versiot, joita on kolme kappaletta, ja ”Torpantytön” neljä versiota. ”Luutnantti Zidén” on tietenkin kokonaisuutena elegia – ja kuten elegia niin usein, se on samalla eulogia; joskin musiikillisesti luontevasti niin Ingelius, Karl Collan kuin Filip von Schantzkin ovat säveltäneet sen sotilaalliseksi.

”Torpantytön” säveltäjistä sen sijaan vain Collanin sävellyksen kohdalla, joka on mollimarssi, musiikki viittaa siihen, että tytön sulhanen on jättänyt sotilasjoukon. Sen sijaan Ingeliuksen cavatinassa, Filip von Schantzin balladissa, ja Gabriel Linsénin romanssissa musiikki heijastelee tytön sydänsurua petoksesta, joka on kohdistunut yhtä lailla morsiameen kuin molempien isänmaahankin, kuten tulkitsen Runebergin tarkoittaneen.

IX

Aineiston Ranskan vallankumouksen koomiset laulut ovat enimmäkseen *contrafactumeita* eli niiden sanat on sepitetty olemassa olevaan musiikkiin. Läsä on niin *Marseljeesin* pilaversio, joka kutsuu juominkeihin, peräti verenhimoiset *Ça ira* ja *Carmagnole* ja vastavallankumouksellisen François Marchantin sepittämä vuonna 1792 julkaistu kokoelma *La constitution en vaudeville, Perustuslaki vaudevillena*, joka satirisoi Ranskan uutta perustuslakia ja sen toteutumista käytännössä.

Myös Espanjan aineistossa on ”Musiikillinen perustuslaki” (*La constitución de España forjada en Bayona puesta en cancioens de música conocida*), joka satirisoi Napoleonin Espanjalle kirjoittamaa perustuslakia esimerkiksi fandangon ja Manuel Garcían *Polo del contrabandistan* sävelin. Neljännessä painoksessa vuodelta 1810 on myös kaksi lisäystä, jotka käsittelevät Josef Bonaparten, Napoleonin veljen ja Espanjan silloisen hallitsijan tai nukkehallitsijan, oletettua juoppoutta muun muassa Espanjalaisen isänmaallisen marssin ”Ya despertó de su letargo / De las Españas el León”, ”Jo heräsi unestaan, Espanjain leijona”, sävelin. Osoitus siitä, ettei musiikillisen sävellyksen käyttäminen parodian hypotekstina ole parodiaa itse tekstistä tietenkään.

Koominen sävellys Suomen aineistossa on Karl Collanin *Sandels*. Collanin laulu alkaa sotilaallisen duurimarssin sävelin, mutta tunnetut sanat kertovat Sandelsin ruokailupuuhista. Toki lopussa sotilaallisen marssin sävelet kuullaan oikeassa isotopiassa, asiayhteydessä, kun Sandels johtaa joukkonsa voittoon. Marssi ilmeisesti onkin mitä soveliain musiikinlaji parodiaan.

X

Aineistoni sävellyksissä ei musiikki vaan sanat tekevät sävellyksistä poliittiset nimittäin kansallisuusaatteelliset ja isänmaalliset. Ei ole yhtä kansallista tai isänmaallista tyyliä, vaan säveltäjät hyödyntävät musiikillisia lajeja ja symboleja sangen monipuolisesti.

Karkeasti ottaen voi sanoa, että aineistossa sävelten ja sanojen suhde on seuraava: sanoilla merkitään erityinen ymmärryksen laji mutta tunteellinen laatu vain yleisesti. Sävelet sen sijaan tarkoittavat tunteelliset laadut, jotka runossa ovat mahdollisuutena, mutta viittaavat ymmärryksen käsitteisiin vain yleisesti. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, kuinka sotilaallisuutta merkitsevä marssi spesifioituu sanoilla yhtä hyvin taistelua, voittoa kuin juhlistustakin merkitseväksi; tai kuinka pastoraalin sävelin ylistetään sotilasjohtajaa.

Aleksi Haukka

Lectio praecursoria:
**Song as Patriotic
Rhetoric and Art**

SUOMEN MUSIIKKI- TIETEELLISEN SEURAN JULKAISUT

ACTA MUSICOLOGICA FENNICA -SARJA

- AMF 1 Mäkinen, Timo. 1968. *Piae Cantiones –sävelmien lähdetutkimuksia.*
- AMF 2 Salmenhaara, Erkki. 1969. *Das musikalische Material und seine Behandlung bei Ligeti.*
- AMF 3 Tolonen, Jouko. 1969. *Mollisoinnun ongelma.*
- AMF 4 Salmenhaara, Erkki. 1970. *Tapiola.*
- AMF 5 Tolonen, Jouko. 1971. *Protestanttinen koraali.*
- AMF 6 Heikinheimo, Seppo. 1972. *The Electronic Music of Karlheinz Stockhausen.*
- AMF 7 Pajamo, Reijo. 1976. *Suomen koulujen laulunopetus vuosina 1843–1881.*
- AMF 8 Vainio, Matti. 1976. *Diktonius: modernisti ja säveltäjä.*
- AMF 9 Salmenhaara, Erkki, toim. 1976. *Juhlakirja E. Tawaststjernalle.*
- AMF 10 Oramo, Ilkka. 1977. *Modaalinen symmetria: tutkimus Bartokin kromatiikasta.*
- AMF 11 Tarasti, Eero. 1978. *Myth and Music: A Semiotic Approach to the Aesthetics of Myth in Music.*
- AMF 12 Salmenhaara, Erkki. 1979. *Tutkielmia Brahmsin sinfoniaista.*
- AMF 13 Seppälä, Hilikka. 1981. *Bysanttilaiset ekhokset ja ortodoksinen kirkkolaulu Suomessa.*
- AMF 14 Heiniö, Mikko. 1984. *Innovaation ja tradition idea: näkökulma aikamme suomalaisten säveltäjien musiikkifilosofiaan.*
- AMF 15 Kurkela, Kari. 1986. *Note and Tone: A Semantic Analysis of Conventional Music Notation.*
- AMF 16 Louhivuori, Jukka. 1988. *Veisuun vaihtoehdot: musiikillinen distribuutio ja kognitiiviset toiminnot.*
- AMF 17 Pekkilä, Erkki. 1988. *Musiikki tekstinä: kuulonvaraisen musiikkikulttuurin analyysiteoria ja metodi.*
- AMF 18 Huttunen, Matti. 1993. *Modernin musiikinhistoriankirjoituksen synty Suomessa.*
- AMF 19 Kaipainen, Mauri. 1994. *Dynamics of Musical Knowledge Ecology: Knowing-what and Knowing-how in the World of Sounds.*
- AMF 20 Padilla, Alfonso. 1995. *Dialectica y musica: Espacio sonoro y tiempo musical en la obra de Pierre Boulez.*
- AMF 21 Henriksson, Juha. 1998. *Chasing the Bird: Functional Harmony in Charlie Parker's Bebop Themes.*
- AMF 22 Laine, Pauli. 2000. *A Method for Generating Musical Motion Patterns.*
- AMF 23 Huovinen, Erkki. 2002. *Pitch-Class Constellations: Studies in the Perception of Tonal Centricity.*
- AMF 24 Eerola, Tuomas, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala, toim. 2003. *Johdatus musiikintutkimukseen.* 35 €.

SUOMEN
MUSIIKKI-
TIETEELLISEN
SEURAN
JULKAISUT

- AMF 25 Riikonen, Taina, Milla Tiainen ja Marjaana Virtanen, toim. 2005. *Musiikin ja teatterin tekijöitä*. 20 €.
- AMF 26 Torvinen, Juha. 2007. *Musiikki ahdistuksen taitona: filosofinen tutkimus musiikin eksistentiaalis-ontologisesta merkityksestä*. 25 €.
- AMF 27 Hautsalo, Liisamajja. 2008. *Kaukainen rakkaus: saavuttamattomuuden semantiikka Kaija Saariahon oopperassa*. 25 €.
- AMF 28 Poutiainen, Ari. 2009. *Stringprovisation: A Fingering Strategy for Jazz Violin Improvisation*. Loppuunmyyty.
- AMF 29 Järviö, Päivi. 2011. *Laulajan sprezzatura, fenomenologinen tutkimus italialaisen varhaisbarokin musiikin laulaen puhumisesta*. 30 €.
- AMF 30 Tyrväinen, Helena. 2013. *Kohti Kalevala-sarjaa: indentiteetti, eklektisyys ja Ranskan jälki Uuno Klamin musiikissa*. 30 €.
- AMF 31 Toivakka, Svetlana. 2015. *Alma Fohström: kansainvälinen primadonna*. 20 €.
- AMF 32 Henriksson, Laura. 2015. *Laulettu huumori ja kritiikki J. Alfred Tannerin, Matti Jurvan, Reino Helismaan, Juha Vainion ja Veikko Lavin kuplettiäänitteillä*. 25 €.
- AMF 33 Korhonen-Björkman, Heidi. 2016. *Musikerröster i Betsy Jolas musik – dialoger och spelerfarenheter i analys*. 25 €.
- AMF 34 Koivisto, Nuppu. 2019. *Sähkövalo, shampanjaa ja Wiener Damenkapelle: naisten salonkiorkesterit ja varieteelan transnationaaliset verkostot Suomessa 1877–1916*. 30 €.
- AMF 35 Tiikkaja, Samuli. 2019. *Paired Opposites. The Development of Einojuhani Rautavaara's Harmonic Practices*.

SUOMEN
MUSIIKKI-
TIETEELLISEN
SEURAN
JULKAISUT

MUSIIKITIETEEN KIRJASTO JA MUUT JULKAISUT

- MK 1 Dahlhaus, Carl. 1980. *Musiikin estetiikka*. Suom. Ilkka Oramo.
- MK 2 Bach, Carl Philipp Emanuel. 1982. *Tutkielma oikeasta tavasta soittaa klaveeria*. Suom. Paavo Soinne.
- MK 3 Karma, Kai. 1986. *Musiikkipsykologian perusteet*.
- MK 4 de la Motte, Diether. 1987. *Harmoniaoppi*. Suom. Mikko Heiniö.
- MK 5 Aldwell, Edward ja Carl Schachter. 2014. *Harmonia ja äänenkuljetus*. Suom. Olli Väisälä. 49 €.

Den gemensamma tonen. Raportti seminaarista ”Det gemensamma rikets musikkatte”.

MUSIIKKI-LEHDET (NELJÄ NUMEROA VUODESSA)

Musiikki 1971–2001. Loppuunmyyty.
Musiikki 2002–2019 10 € numero, kaksoisnumero 20 €.

Osa AMF-sarjan teoksista, MK-sarjasta, raportti sekä *Musiikki*-lehden numerot vuosilta 1971–2001 ovat loppuunmyytyjä. Tarvittaessa tiedustele näiden teoksien ja lehtien saatavuutta seuran sihteeriltä. Sarjojen uudempia teoksia sekä lehden numeroita vuodesta 2002 alkaen on vielä saatavilla. Suomen musiikkitieteellisen seuran julkaisemaa *Johdatus musiikin-tutkimukseen* -kirjaa myydään Ostinatossa (ostinato.fi, puh. 09-443 116) ja Tiedekirjassa (puh. 09-635 177, s-posti: tiedekirja@tsv.fi). Julkaisuja voi myös tilata seuran sihteeriltä (s-posti: mts.toimisto@gmail.com). Hinnat alv. 0 %.

MU SIUK KI

musiikki.journal.fi

Liity
Suomen musiikkitieteelliseen seuraan
osoitteessa mtsnet.fi/seura